

**Informacja na temat realizacji
zadań pomocy społecznej
przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
w Kutnie w 2023 roku**

Kutno
kwiecień
2024 r.

1. Wstęp	4
2. Cele i zadania Ośrodka	5
3. Struktura organizacyjna Ośrodka	7
3.1. Kwalifikacje zawodowe i wykształcenie pracowników	8
4. Zakres pomocy dla mieszkańców Kutna realizowany przez Ośrodek	10
5. Diagnoza pomocy społecznej	11
6. Formy wsparcia w systemie pomocy społecznej realizowane przez Ośrodek	24
6.1. Praca socjalna.....	24
6.2. Świadczenia pieniężne.....	25
6.3. Świadczenia niepieniężne	28
6.3.1. Dożywianie dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym	28
6.3.2. Posiłek przygotowywany w Centrum Seniora – Sekcja Dziennego Domu Pomocy Społecznej	29
6.3.3. Ubezpieczenie zdrowotne przy zasiłkach stałych	29
6.3.4. Sprawienie pogrzebu	30
7. Pomoc środowiskowa i instytucjonalna	31
7.1. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza.....	31
7.2. Świetlica profilaktyczno-wychowawcza „Rodzinka”	33
7.3. Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny i Kutnowska Karta Dużej Rodziny	34
7.4. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	35
7.4.1. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	37
7.5. Placówki wsparcia.....	38
7.5.1. Centrum Seniora – Sekcja Dziennego Domu Pomocy Społecznej	38
7.5.2. Kompleks Terapeutyczno-Integracyjny „Wspólny Dom” – Sekcja Mieszkań Chronionych	41
7.5.3. Zespół Mieszkalno-Integracyjny z mieszkaniami wspomaganymi	42
7.5.4. Noclegownia	44
7.5.5. Ogrzewalnia	45
7.6. Pobyty w Domu Pomocy Społecznej	45
8. Pomoc socjalna wynikająca z innych ustaw.....	47
8.1. Świadczenia rodzinne, zasiłek dla opiekuna, fundusz alimentacyjny, jednorazowe świadczenie „Za życiem” i ubezpieczenie zdrowotne przy świadczeniach rodzinnych	47
8.1.1. Świadczenia rodzinne i zasiłek dla opiekuna.....	47
8.1.2. Fundusz alimentacyjny	50
8.1.3. Jednorazowe świadczenie „Za życiem”	51
8.1.4. Ubezpieczenie zdrowotne przy świadczeniach rodzinnych	51
8.2. Dodatki mieszkaniowe	52
8.3. Pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów	54
8.4. Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	54

9.	Pomoc obywatelom Ukrainy	56
9.1.	Działalność zespołu koordynującego pomoc obywatelom Ukrainy	56
9.2.	Wsparcie obywateli Ukrainy w obrębie pomocy społecznej realizowane na podstawie specjalnej ustawy	56
9.2.1.	Świadczenia rodzinne, składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne	56
9.2.2.	Świadczenie pieniężne z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy	56
9.2.3.	Świadczenie jednorazowe dla obywateli Ukrainy, którzy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy przekroczyli granicę RP po 24.02.2022 r.....	57
9.2.4.	Dożywianie dzieci i młodzieży z Ukrainy w przedszkolach i w szkołach	57
10.	Kryzys energetyczny	58
10.1.	Świadczenia przeciwdziałające kryzysowi energetycznemu	58
10.1.1.	Dodatek węglowy	58
10.1.2.	Dodatek dla gospodarstw domowych	58
10.1.3.	Dodatek elektryczny	58
10.1.4.	Refundacja podatku VAT za dostarczone paliwa gazowe	59
10.2.	Zakup preferencyjny paliwa stałego dla gospodarstw domowych	59
11.	Inne działania Ośrodka na rzecz społeczności lokalnej.....	60
11.1.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi.....	60
12.	Aktywność programowo-projektowa Ośrodka	62
12.1	Programy	62
12.1.1.	Program Wspierania Rodziny w Mieście Kutno na lata 2022-2024.....	62
12.1.2.	Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Kutno na lata 2021-2026	63
12.1.3.	Program Wychodzenia z Bezdomności i Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu w Mieście Kutno na lata 2020-2025	63
12.1.4.	Program „Posiłek w szkole i w domu”	64
12.1.5.	Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020	64
12.1.6.	Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2023	64
12.1.7.	Program „Korpus Wsparcia Seniorów”	65
12.1.8.	Program Pomocy „Kutnowska Złota Rączka dla Seniora”	65
12.1.9.	Program „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”	65
12.2.	Projekty	66
12.2.1.	Projekt „Akcja Zima”	66
12.2.2.	Projekt „Poprawa stanu infrastruktury społecznej Miasta Kutna – Centrum Seniora” ..	66
12.2.3.	Projekt „Adaptacja budynku przy ul. Majdany 1 w Kutnie na mieszkania wspomagane”	66
12.2.4.	Projekt „Masz Moc, by Pokonać Przemoc”	67
12.2.5.	Projekt „Hopsasa do Sasa”	67

12.2.6. Projekty „Róże, pasty i inne smarowidła” oraz „Dzieciństwo wczoraj i dziś”	68
12.3. Badania ankietowe	68
12.3.1. Badanie ankietowe oceniające jakość i potrzeby w zakresie usług opiekuńczych w 2022 roku	68
12.3.2. Badanie ankietowe oceniające jakość i potrzeby w zakresie specjalistycznych usług opiekuńczych w 2022 roku	68
12.4. I Forum Polityki Społecznej – Kutno 2023 „Wyzwania dla miejskiej polityki społecznej – Kutno 2023-2027”	68
12.5. Prace Zespołu ds. opracowania „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kutna 2030”	69
12.6. Działalność informacyjno-promocyjna Ośrodka	69
13. Wydatki i ich struktura	69
14. Podsumowanie	73
15. Rekomendacje	79

1. Wstęp

Sprawozdanie w formie raportu zostało sporządzone na podstawie danych wewnętrznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kutnie, statystyk Urzędu Miasta Kutno, Powiatowego Urzędu Pracy w Kutnie oraz informacji pochodzących z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego¹. Zawarte w nim analizy dotyczą w szczególności zadań w zakresie pomocy społecznej i innych świadczeń socjalnych realizowanych przez Ośrodek.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie jako instytucja sektora publicznego działa w sferze polityki społecznej. Przyjmuje tym samym na siebie rolę wykonawcy zadań Miasta Kutno należących do zadań własnych oraz zleconych przez administrację rządową, których szczegółowy zakres określa ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku, a także przepisy innych ustaw.

Jednym z kluczowych obowiązków, postawionych przez ustawodawcę gminie, jest przygotowanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Systematyczne, coroczne sporządzanie zasobów, obejmujących przede wszystkim: infrastrukturę, kadre, organizacje pozarządowe i nakłady finansowe na zadania pomocy społecznej (bez względu na finansujący i realizujący je podmiot) oraz osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej, rodzaje dotykających je problemów, jak i strukturę beneficjentów z podziałami wedle określonych kryteriów – ciąży na Ośrodku.

Pomoc społeczna nie polega wyłącznie na pracy socjalnej oraz przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń. Jej istotnym wymiarem jest diagnoza społeczna, analiza i ocena zjawisk społecznych, które mogą rodzić zapotrzebowanie na kierowaną ze strony Ośrodka pomoc. Umiejętności właściwego rozpoznania sprawy i rozeznania w środowisku lokalnym – to kluczowe kwestie, których nieustanne rozwijanie może przyczynić się do skutecznego poszukiwania nowych, alternatywnych metod i sposobów urzeczywistniania pomocy społecznej, nie tylko instytucjonalnej.

Wyzwaniem dla Ośrodka, podobnie jak dla całego sektora pomocy społecznej w Polsce, pozostaje sprawczość, czyli zdolność wpływania na otoczenie, siła wymiernego oddziaływania na rzeczywistość, beneficjentów i własne poczynania. Dlatego też za nadal aktualny uznaje się problem wcielania w życie zapisów ustawy dotyczących efektywnej pomocy społecznej, tzn. takiej, która, wspierając osoby i rodziny w ich trudnych sytuacjach życiowych, z jednej strony dąży do zapewnienia im bezpieczeństwa socjalnego, a z drugiej – usiłuje w ramach pomocy wykorzystać zasoby rodziny, jej potencjał i aktywności.

W związku z tym skuteczną pomocą społeczną to współdziałanie instytucji sfery polityki społecznej, podmiotów rynkowych, komercyjnych, prowadzących działalność w zakresie pomocy społecznej, profesjonalizowanych organizacji pożytku publicznego działających w zakresie pomocy społecznej oraz świadomych i aktywnych beneficjentów pomocy społecznej.

---

¹ Ze względu na dostępność danych wykorzystane w wykresach i tabelach statystyki roczne nie zawsze pokrywają się z raportowanym okresem.

2. Cele i zadania Ośrodka

Cele i zadania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kutnie w zakresie przyznawania pomocy społecznej i pomocy socjalnej określone są przez przepisy prawa. Do głównych celów należą praca na rzecz ograniczania marginalizacji osób i rodzin poprzez wspieranie ich w dążeniach do zaspokajania niezbędnych potrzeb oraz umożliwiania im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, a także zapobieganie i przeciwdziałanie sytuacjom utrudniającym życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem.

Pomoc społeczna jako element polityki społecznej państwa koncentruje się na stwarzaniu warunków osobom i rodzinom do przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, w których się znalazły. Wśród najczęściej pojawiających się przyczyn udzielania pomocy społecznej trzeba wymienić chociażby: niepełnosprawność, długotrwałą lub ciężką chorobę – częstokroć związane z podeszłym wiekiem – ubóstwo czy bezrobocie. Pomoc ze strony państwa ma jednak charakter przejściowy, tymczasowy, bowiem jej intencja zakłada aktywizację, usamodzielnienie osób z niej korzystających. Tym niemniej dla niektórych osób, w tym np. seniorów, z uwagi na niemożliwe do zahamowania, a tym bardziej odwrócenia, zmiany – także wynikające z przyczyn obiektywnych – wsparcie przyjmuje charakter długotrwały i ciągły.

Za organizację tej pomocy odpowiedzialne są w szczególności organy administracji rządowej i samorządowej, które na zasadzie partnerstwa są wspierane w realizacji tych zadań przez organizacje społeczne i pozarządowe, Kościół Katolicki, inne kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby fizyczne i prawne. Postulowana kooperacja trzech sektorów (publicznego, prywatnego i społecznego) w ramach dostarczania usług publicznych w zakresie pomocy społecznej może doprowadzić do zoptymalizowania jakości świadczenia usług, jak również pozwolić na odciążenie struktur państwowych, wyłonienie się na rynku podmiotów świadczących wysokiej klasy usługi powszechnie dostępne oraz profesjonalizację organizacji pożytku publicznego funkcjonujących w segmencie pomocy społecznej.

Pomoc społeczna realizowana przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie przewiduje dwa typy działalności pomocy:

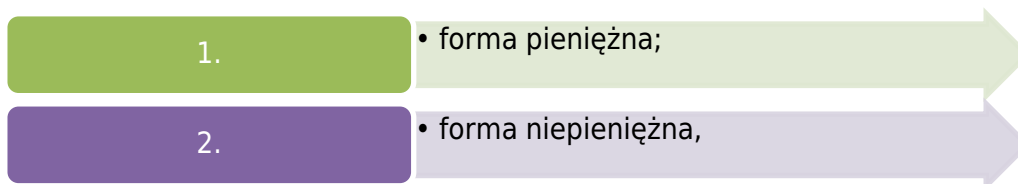
1. pomoc środowiskową

- realizowaną w miejscu zamieszkania świadczeniobiorcy;

2. pomoc instytucjonalną

- świadczoną - w oderwaniu od jego dotychczasowego miejsca zamieszkania - w domach pomocy społecznej oraz ośrodkach wsparcia (środowiskowym domu samopomocy, dziennym domu pomocy, ogrzewalni, noclegowni, schroniskach, mieszkaniach chronionych).

Obok typów działalności w obrębie pomocy społecznej występują także dwa rodzaje świadczeń:

w ramach których może być udzielana zarówno pomoc środowiskowa, jak i instytucjonalna.

Reasumując, można stwierdzić, iż pomoc w głównej mierze dotyczy:

1.

- pracy socjalnej;

2.

- prowadzenia i rozwijania niezbędnej infrastruktury społecznej;

3.

- analizy i oceny zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;

4.

- przyznawania i wypłacania przewidzianych ustawą świadczeń;

5.

- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;

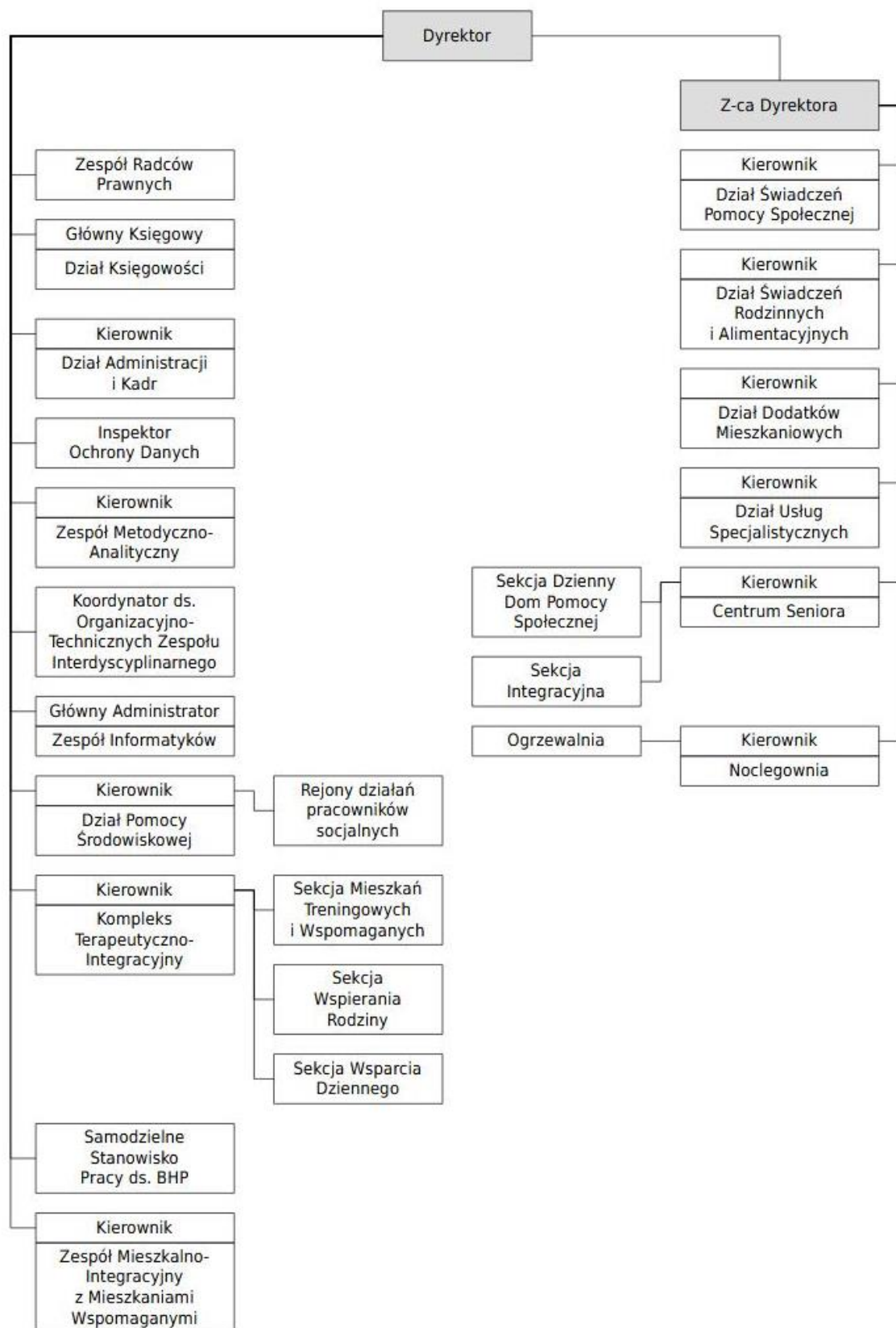
6.

- rozwijania nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

3. Struktura organizacyjna Ośrodka

Rys. 1. Schemat organizacyjny Ośrodka w 2023 r.

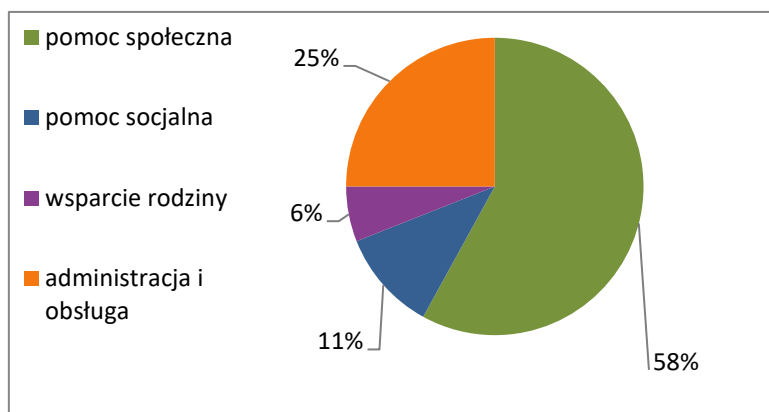
Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie w 2023 r. (stan na 31.12.2023 r.) zatrudniał, łącznie z zastępstwami wynikającymi z urlopów macierzyńskich i długotrwałych zwolnień, 97 pracowników realizujących zadania zarówno z zakresu pomocy społecznej, jak i wynikające z innych ustaw, czyli o 1 pracownika mniej niż w 2022 r.

Należy podkreślić, że przy zatrudnianiu pracowników przez Ośrodek ściśle przestrzegane są wymogi odnoszące się do kwalifikacji zawodowych i merytorycznego przygotowania. Stosowny tryb naboru nowych pracowników, w tym wyłaniania ich w drodze konkursu, jest konieczny głównie ze względu na bezustanne wzbogacanie zakresu zadań do realizacji oraz rosnące oczekiwania społeczne wobec wszystkich pracowników Ośrodka.

Zgodnie z regulacjami ustawy o pomocy społecznej odnośnie do niezbędnej liczby pracowników socjalnych (1 pracownik socjalny przypada na 2 000 mieszkańców), w Ośrodku w 2023 r. zatrudnionych było 23 pracowników socjalnych (o 1 pracownika więcej aniżeli w 2022 r.) funkcjonujących w rejonach opiekuńczych.

Wykres 1. Zatrudnienie w Ośrodku wedle klasyfikacji zadań, według stanu na 31.12.2023 r.

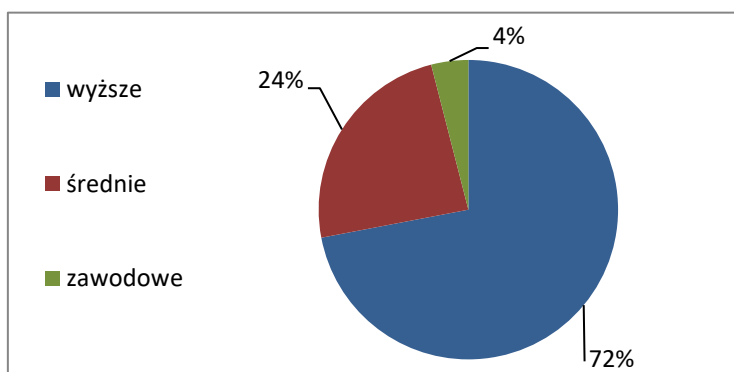
Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Jak pokazuje powyższy wykres najczęściej osób realizowało zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej – 56 osób (58%), w tym 23 pracowników socjalnych. Następną kategorią pracowniczą pod względem liczebności była administracja i obsługa – 24 osoby (25%). Prace związane ze świadczeniami rodzinnymi czy alimentacyjnymi oraz dodatkami mieszkaniowymi wykonywało 11 pracowników (11%). Z kolei 6 osób (6%) wypełniało swoje obowiązki w ramach wsparcia rodziny.

3.1. Kwalifikacje zawodowe i wykształcenie pracowników

Warunkiem prawidłowego wykonywania zadań i realizacji celów jest odpowiednio wykwalifikowana kadra. Rzetelna i specjalistyczna wiedza zespołu pracowników podbudowana ich doświadczeniem zawodowym stanowi niezbędną podstawę dla tworzenia sprawnej organizacji pracy.

W tym celu pracownicy nie tylko uzupełniają swoje wykształcenie lub podnoszą kwalifikacje, ale również zdobywają szereg umiejętności związanych z pracą zawodową.

Wykres 2. Wykształcenie pracowników, według stanu na 31.12.2023 r.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

W 2023 r. udział osób z wyższym wykształceniem wyniósł 72%, co oznacza, iż blisko trzech na czterech pracowników to osoby z wyższym wykształceniem (taka sama wartość co w 2022 r.) Pracownicy Ośrodka podejmowali się ciągłego kształcenia, w tym korzystania ze szkoleń w formie wykładów online, w celu podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych, na co wskazuje poniższa tabela. Pośród kadry pracowniczej 94 osoby uczestniczyły w szkoleniach, konferencjach czy seminariach dotyczących 55 tematów. W związku z tym można wywnioskować, iż zapewniono odpowiedni poziom merytorycznej obsługi świadczeniobiorców oraz zadbano o skuteczność i jakość funkcjonowania pomocy społecznej.

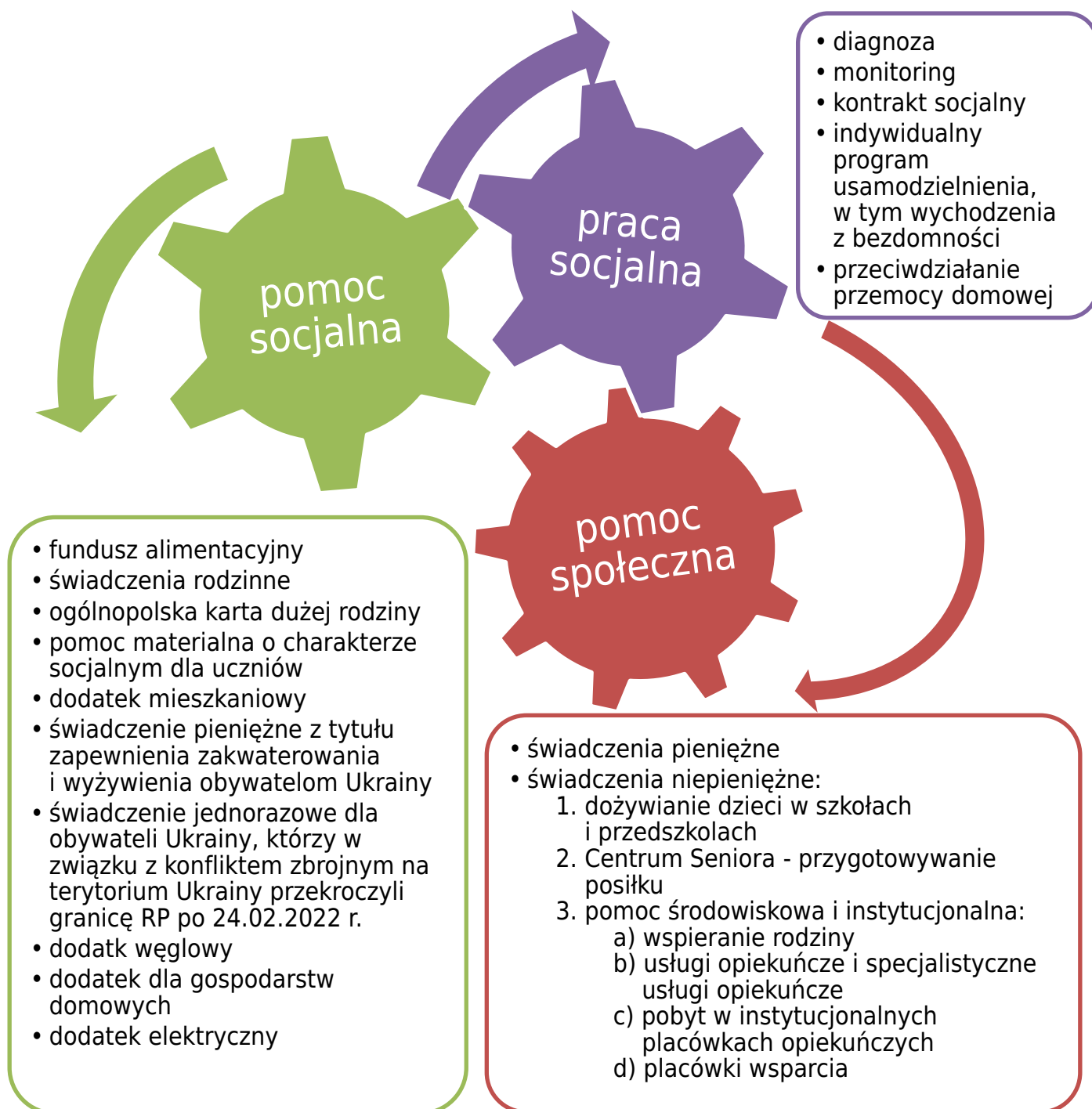
Tab. 1. Pracownicy w trakcie kształcenia/dokształcania w 2023 r.

Poziom nauki	Liczba pracowników
Szkolenia/konferencje/seminaria	94
Szkolenie specjalizacyjne	0
Studia podyplomowe	0
Studia licencjackie	0
Studia magisterskie	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

4. Zakres pomocy dla mieszkańców Kutna realizowany przez Ośrodek

Rys. 2. Schemat zakresu pomocy udzielanej mieszkańcom Kutna przez Ośrodek.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

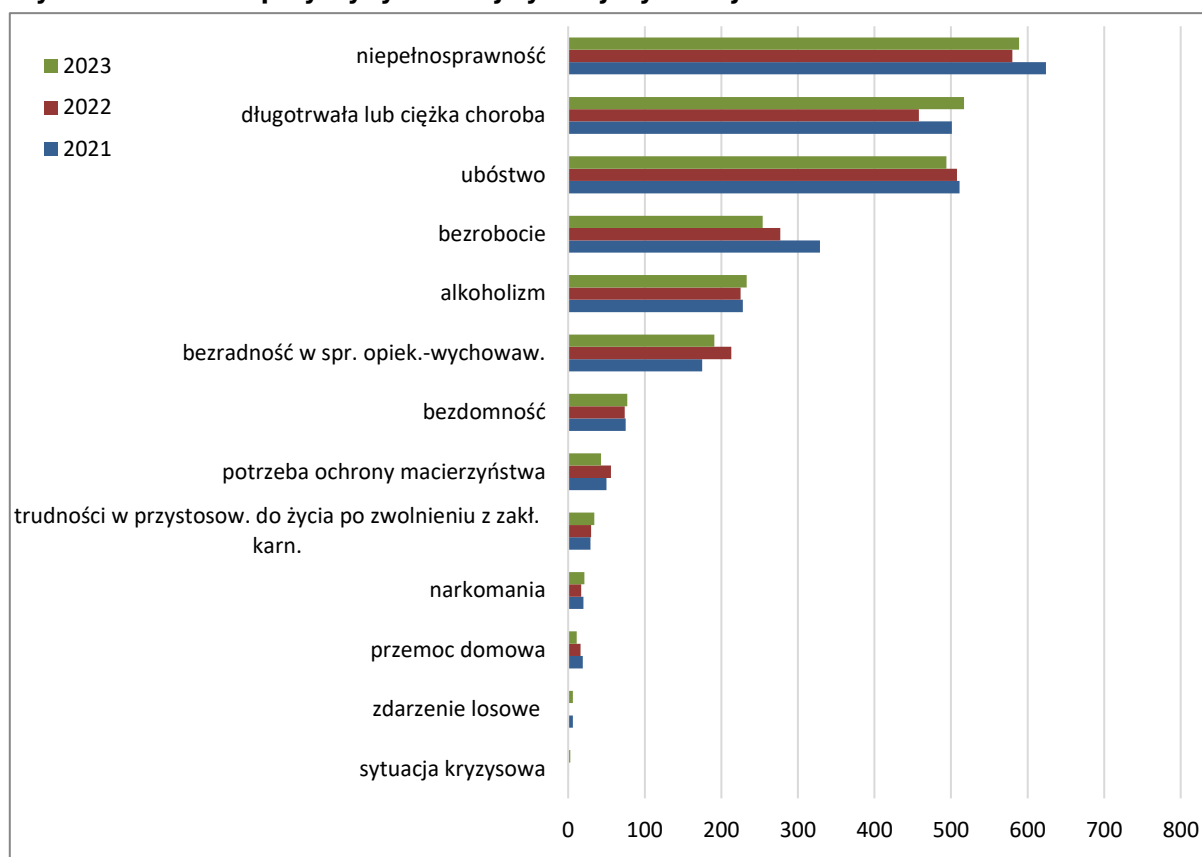
Podstawą pomocy społecznej jest praca socjalna. Na bazie jej rezultatów może zostać przyznana pomoc społeczna w formie pieniężnej lub niepieniężnej. Inne świadczenia z pomocy socjalnej wypłacane są na wniosek osoby zainteresowanej.

5. Diagnoza pomocy społecznej

Diagnoza społeczna służy identyfikacji problemów i dysfunkcji w otoczeniu społecznym. Jako proces prowadzący, na drodze obserwacji, a przede wszystkim pracy socjalnej realizowanej przez pracowników socjalnych, do uporządkowanego i całościowego opisu życia społecznego cechuje się wnikliwym rozpoznawaniem m.in. niepokojących przejawów w życiu zbiorowości i niezaspokojonych potrzeb mieszkańców miasta, umożliwiając tym samym udaremnienie niepożądanych zjawisk, a finalnie – zapobieganie powstawaniu problemów społecznych.

Gruntowne zanalizowanie środowiska skutkuje nie tylko scharakteryzowaniem ogólnej natury badanego obszaru poprzez prezentację mapy negatywnych zjawisk, czyli właściwą oceną stanu rzeczy, wyborem odpowiednich instrumentów pomocy społecznej, ale także pozwala zaobserwować rezultaty działań i wyniki środków naprawczych wdrożonych w następstwie wykonywanej poprzednio diagnozy społecznej. Badanie diagnostyczne dostarcza wiedzy umożliwiającej prognozowanie przyszłych zjawisk, a tym samym, pełniąc praktyczną funkcję, stanowi punkt wyjścia do wszczęcia procedury planowania i realizacji działań mających na celu optymalne rozwiązanie problemów społecznych.

Wykres 3. Główne przyczyny trudnej sytuacji życiowej rodzin w latach 2021-2023*.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Jeżeli w rodzinie występuje kilka przyczyn powodujących trudną sytuację życiową, może taka rodzina zostać zaszeregowana do kilku tzw. grup dyspanseryjnych, tzn. wydzielonych ze względu na dominujący powód udzielenia pomocy.

W 2023 r., odmiennie w odniesieniu do lat ubiegłych, z wyjątkiem 2021 r., można zaobserwować wzrost lub stabilizację w obrębie niemal wszystkich przyczyn przyznania wsparcia, co oznacza, iż zachodzą zmiany, których jednak dynamika w tak krótkiej perspektywie czasowej, jaką jest rok, nie uprawnia do interpretowania tych fluktuacji, wahań ani w kategoriach wyhamowania

tendencji spadkowej i odwrócenia trendu, ani w kategoriach anomalii lub poważnego odchylenia od dotychczas odnotowywanej prawidłowości.

Pośród czterech najczęściej występujących powodów ubiegania się o pomoc w 2023 r. w porównaniu do lat 2022-2021 nadal znajdują się te same kategorie:

- niepełnosprawność - 589 rodzin (wzrost o 9 rodzin, tj. 1,6% więcej niż w 2022 r., oraz spadek o 35 rodzin, tj. 5,6% mniej względem 2021 r.);
- długotrwała lub ciężka choroba - 517 rodzin (wzrost o 59 rodzin, tj. 12,9% więcej niż w 2022 r., oraz wzrost o 16 rodzin, tj. 3,2% więcej w stosunku do 2021 r.);
- ubóstwo - 494 rodziny (spadek o 14 rodzin, tj. 2,8% mniej niż w 2022 r., oraz spadek o 17 rodzin, tj. 3,3% mniej w stosunku do 2021 r.);
- bezrobocie - 254 rodziny (spadek o 23 rodziny, tj. 8,3% mniej niż w 2022 r. oraz spadek o 75 rodzin, tj. 22,8% mniej aniżeli w 2021 r.).

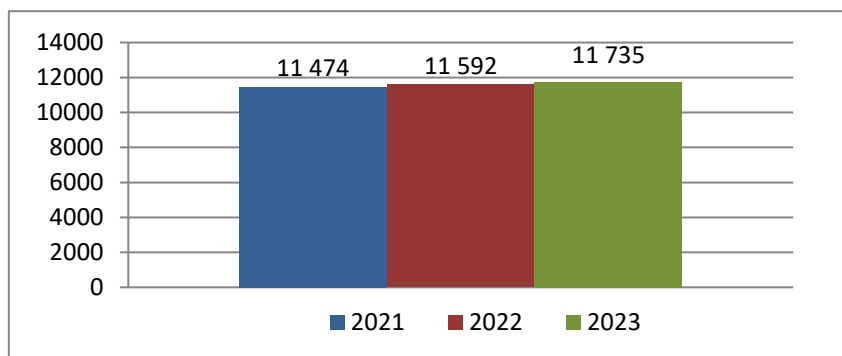
Pozytywne zaś może być to, że pozostałe znaczące ilościowo przyczyny trudnej sytuacji, np. alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, bezdomność oraz potrzeba ochrony macierzyństwa występują z podobną częstotliwością, co w latach ubiegłych.

❖ **Niepełnosprawność** jest zjawiskiem wielopłaszczyznowym, szczególnie jednak należy uwzględnić w nim kontekst psychologiczny i społeczny. Uwarunkowana wadami wrodzonymi, nabytymi albo długotrwałą lub ciężką chorobą skutkuje wykluczeniem. Co więcej, utrudnia, a czasem nawet uniemożliwia, wykonywanie zadań społecznych, dodatkowo pogłębiając stan izolacji psychicznej, którą wywołała np. choroba. Ułomność nierzadko bywa skorelowana z bezrobociem i niezamożnością jako ich determinanta. Z pomocy społecznej w 2023 r. skorzystało 589 rodzin, w których przebywała przynajmniej jedna osoba niepełnosprawna.

❖ **Długotrwała lub ciężka choroba** powoduje trudności w dostępie do oferowanych dóbr społecznych. Często jest konsekwencją ubóstwa, jakkolwiek może stanowić tak jego, jak i bezrobocia - źródło. Sprawia, że osoby dotknięte tą dysfunkcją często nie mogą uczestniczyć w życiu społecznym, w związku z tym wprowadza w psychiczny stan wyobcowania i obojętności.

Jak wskazują dane demograficzne (wykres 4), liczba osób w wieku poprodukcyjnym (kobiety - 60 lat i więcej; mężczyźni - 65 lat i więcej) utrzymuje się w Kutnie w okresie trzech ostatnich lat na wyrównanym poziomie, nieznacznie rosnąc z roku na rok. Z tego względu, jak również zważywszy na stale względnie niskie świadczenia emerytalno-rentowe, wsparte nawet dodatkowymi 13. i 14. świadczeniem emerytalnym, w konfrontacji z realnymi cenami i wysokimi kosztami leczenia, w 2023 r. 517 rodzin skorzystało z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby.

Wykres 4. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w Kutnie w latach 2021-2023.

Źródło: Urząd Miasta Kutno; kwiecień 2024 r.

❖ **Ubóstwo**, które wynika z niemożliwości zaspakajania życiowych potrzeb ludzkich

na akceptowalnym społecznie poziomie, jest jedną z podstawowych dysfunkcji stanowiących nominalnie przesłankę do udzielenia świadczeń z pomocy społecznej. Niemniej ono samo – zgodnie z obowiązującymi unormowaniami prawnymi – nie jest warunkiem wystarczającym do uzasadnionego przyznania świadczeń. Stanowi zatem kategorię z punktu widzenia pomocy społecznej nieostrą i ze względu na tę niejednoznaczność ubóstwo często jest pojmowane jako przesłanka dodatkowa względem innej przyczyny ubiegania się o pomoc. Najczęściej, na co wskazują statystyki Ośrodka, ubóstwo występuje z takimi zjawiskami jak:

- bezrobocie;
- długotrwała lub ciężka choroba;
- niepełnosprawność.

Przyczyny występowania o udzielenie pomocy często wzajemnie na siebie oddziałują, czyniąc tę relację zwrotną. Niedostatek finansowy zazwyczaj wywołuje uczucie deprywacji, czyli niemożności zaspokajania potrzeb społecznych, co może przerodzić się w odruchy agresji, stany frustracji czy poczucia rezygnacji i niezadowolenia. Kondycja psychiczna znajduje odzwierciedlenie w biernym zachowaniu, narastającej obojętności, skutkujących „uzależnieniem się” od pomocy społecznej i wykształceniem nawyku wyuczonyj bezradności.

W 2023 r. liczba rodzin dotkniętych ubóstwem wyniosła 494 rodziny, i co istotne – na przestrzeni ostatnich trzech lat poziom ubóstwa w Kutnie sukcesywnie się obniża. Należy zaznaczyć, że w liczbie 494 rodzin znajdowało się 276 rodzin, w których przebywało 278 zasiłkobiorców stałych, czyli osób niezdolnych do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnych do pracy. Wy tłumaczenia stabilizacji wielkości ubóstwa można doszukiwać się szczególnie w stosunkowo niskim bezrobociu, wzroście wysokości wynagrodzenia minimalnego (od 01.01.2023 r. wynoszącego 3 490,00 zł brutto, a od 01.07.2023 r. – 3 600,00 zł, czyli w porównaniu z 2022 r. więcej o odpowiednio: 480 zł oraz 590 zł) oraz w sprzyjającym poprawie kondycji budżetów rodzin utworzeniu w 2016 r. programu „Rodzina 500+” (aczkolwiek świadczenie wychowawcze nie wlicza się do dochodu przy ubieganiu się o jakąkolwiek pomoc pieniężną), w ramach którego świadczenie wychowawcze z dniem 1 lipca 2019 r. przysługuje na wszystkie dzieci do ukończenia przez nie 18. roku życia, bez względu na dochody uzyskiwane przez rodzinę.

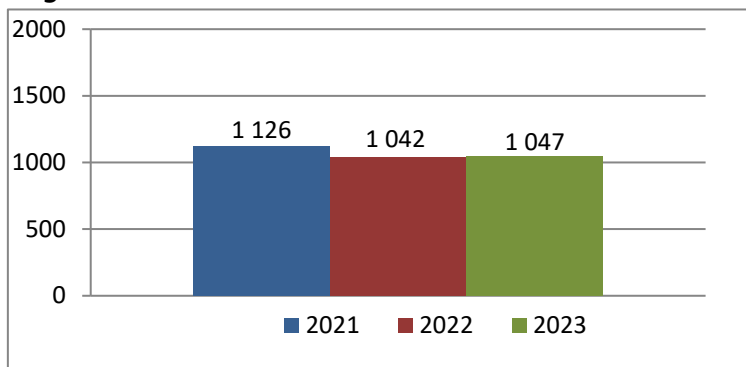
❖ **Bezrobocie**, czyli stan, w którym osoby zdolne do pracy i pragnące ją podjąć nie znajdują zatrudnienia, ciągle jest jednym z ważniejszych powodów przyznawania pomocy społecznej w formie wsparcia finansowego lub rzeczowego, np. posiłku, albo pracy socjalnej (w 2023 r. 254 rodziny podały bezrobocie jako przyczynę wystąpienia o pomoc). Podobnie jak miało to miejsce w przypadku ubóstwa, bezrobocie przyczynia się do innych patologii i dysfunkcji społecznych, m.in.: uzależnień, ubóstwa, marginalizacji, utraty poczucia godności lub przemocy domowej, albo też staje się ich konsekwencją. Praca z osobami bezrobotnymi w ramach systemu pomocy społecznej polega przede wszystkim na kształtowaniu w nich zdolności do zatrudnienia poprzez stopniowe rozwijanie ich motywacji, co w dalszej perspektywie ma doprowadzić do usamodzielnienia i aktywizacji zawodowej.

Z malejącą w 2023 r. liczbą rodzin potrzebujących pomocy z tytułu bezrobocia (254 rodziny, w których żyło 500 osób; w 2022 r.: 277 rodzin, w których przebywało 596 osób) daje się w sposób oczywisty pogodzić stabilizacja liczby osób bezrobotnych, zmierzona według stanu na koniec 2023 r. (niewielki wzrost o 5 osób w zestawieniu z 2022 r.; por. wykres 5). Na zmniejszający się popyt na pomoc społeczną uzależniony bezrobociem miały wpływ polepszenie się sytuacji na lokalnym rynku pracy oraz implementacja projektów aktywizujących osoby bezrobotne, a więc spadek lub stabilizacja stopy bezrobocia i obniżanie się bądź oscylowanie na porównywalnym poziomie w przypadku liczby osób bezrobotnych w mieście.

Niemniej w latach 2021-2023 poziom bezrobocia w Kutnie malał lub utrzymywał się

na zbliżonym poziomie, co – przy niesprzyjających dla rozwoju przedsiębiorczości warunkach w postaci stanu epidemii lub obowiązującego do 30.06.2023 r. stanu zagrożenia epidemicznego – można traktować jako obserwację godną odnotowania.

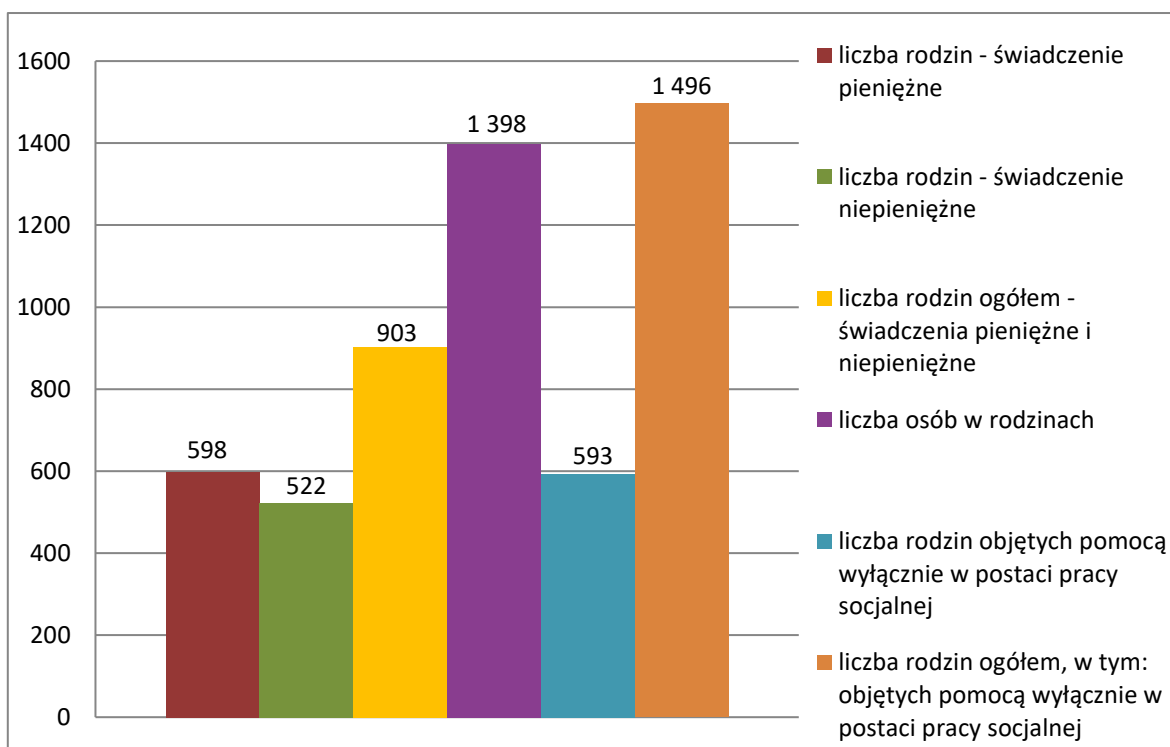
Wykres 5. Liczba osób bezrobotnych w Kutnie w latach 2021-2023, według stanu na 31 grudnia danego roku.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Diagnoza społeczna, poza przekrojową eksploracją obszaru udzielania pomocy społecznej, gwarantuje też dostęp do danych odnoszących się do struktury i modelu rodzin, którym udzielana jest pomoc. Poniższe wykresy relacjonują rzeczywistą liczbę rodzin oraz typy rodzin objętych wsparciem w formie pieniężnej lub niepieniężnej w latach 2021-2023. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że uwzględnione są osoby/rodziny, którym udzielono wsparcia przynajmniej jednokrotnie, aczkolwiek najczęściej beneficjenci korzystali z kilku świadczeń naraz.

Wykres 6. Rzeczywista liczba rodzin/osób objętych pomocą społeczną, tj. świadczeniami pieniężnymi i niepieniężnymi w 2023 r.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

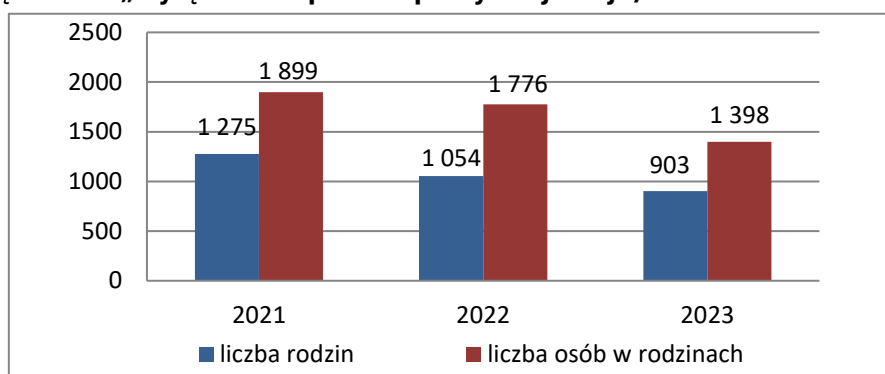
W 2023 r., podobnie zresztą jak w latach poprzednich, więcej wsparcia udzielono w formie pieniężnej (598 rodzinom) niż niepieniężnej (522 rodzinom). Warto odnotować, że 26% ogółu osób (367 osób z 1 398) objętych pomocą społeczną stanowią osoby, które same nie są bezpośrednimi odbiorcami pomocy społecznej, lecz tworzą z beneficjentem wspólne gospodarstwo domowe. W takim razie pomoc społeczna trafia do znacznie większej grupy osób aniżeli te, którym decyzją przyznano świadczenia (1 031 osób, o 214 mniej wobec 2022 r.). Należy zaakcentować, iż w odniesieniu do roku 2022 zmalała także w okresie raportowanym liczba rodzin objętych pomocą wyłącznie w postaci pracy socjalnej: z 714 w 2022 r. do 593 w 2023 r.

Wskaźnik określający popyt na wsparcie w postaci pracy socjalnej, tj. w zakresie informowania, wyjaśniania, motywowania, porady bądź konsultacji, w 2023 r. wrócił do poziomu zewidencjonowanego w 2021 r. Do spadku rok do roku liczby osób objętych tą formą wsparcia z pewnością przyczyniło się mniejsze zapotrzebowanie na pracę socjalną świadczoną zarówno na rzecz obywateli Ukrainy, którzy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy przekroczyli granicę Rzeczypospolitej Polskiej po 24.02.2022 r., jak i beneficjentów Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2023 oraz Programu „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2022 i rok 2023 – Moduł II, tzw. opieka na odległość.

Omówienie obu Programów zamieszczono odpowiednio w podrozdziałach 12.1.6 i 12.1.7.

Warto dodać, iż w świetle ogólnej liczby rodzin objętych pomocą społeczną, w tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej, dane w skali rok do roku obrazują istotny spadek: z 1 768 rodzin w 2022 r. do **1 496** rodzin w 2023 r.

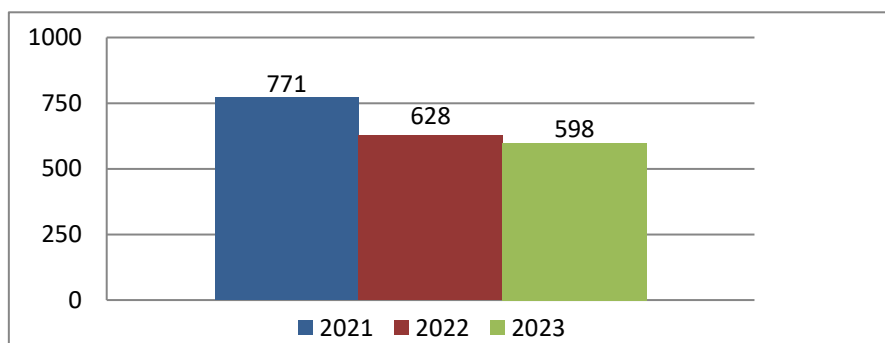
Wykres 7. Rzeczywista liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą społeczną (bez uwzględnienia „wyłącznie w postaci pracy socjalnej”) w latach 2021-2023.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną, nie uwzględniając kategorii „wyłącznie w postaci pracy socjalnej”, w 2023 r. wyniosła **903** i zmalała w zestawieniu do lat poprzednich o 14,3% wobec 2022 r. i o 29,2% względem 2021 r. Zdecydowanie zmniejszyła się z kolei liczba osób w tych rodzinach, wynosząc w 2023 r.: **1 398** osób, czyli mniej o 21,3% w stosunku do 2022 r. i o 26,4% w odniesieniu do 2021 r. Oznacza to, że coraz częściej beneficjentami pomocy społecznej są mniejsze gospodarstwa domowe, w których liczba członków rodziny – na skutek najczęściej wyjazdu dzieci na studia lub usamodzielniania się dzieci i zakładania przez młode pokolenie własnych rodzin ewentualnie wskutek migracji za pracą czy z powodu zgonów zazwyczaj współmałżonka – podlega uszczupleniu bądź – za sprawą nieposiadania dzieci – pozostaje bez zmian.

Wykres 8. Rzeczywista liczba osób/rodzin objętych pomocą społeczną w formie pieniężnej w latach 2021-2023.

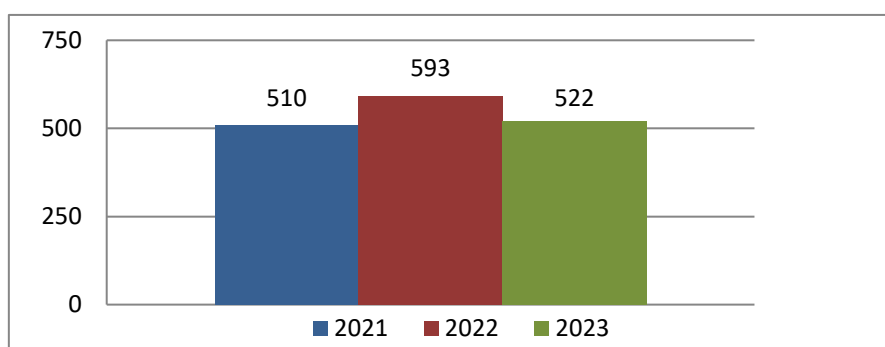
Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Rzeczywista liczba osób/rodzin wspieranych przez Ośrodek pomocą pieniężną na przestrzeni ostatnich trzech lat dalej maleje, w 2023 r. wynosząc **598** rodzin, tj. o 4,8% mniej niż w 2022 r. i o 22,4% rodzin mniej niżeli w 2021 r. Wpływa na to zapewne niskie ubóstwo wśród mieszkańców miasta, stanowiące rezultat niskiego bezrobocia, wyższych płac oraz efektu przyznawania rodzinom z dziećmi świadczenia wychowawczego („500+”), szczególnie po zmianie uniezależniającej wypłatę świadczenia od osiąganego przez rodzinę dochodu.

Trzeba w tym miejscu uwypuklić, iż w 2023 r. obowiązywało określone w 2022 r. kryterium dochodowe w pomocy społecznej, wynoszące w przypadku gospodarstwa jednoosobowego – 776 zł, zaś na osobę w rodzinie – 600 zł. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej kryterium dochodowe weryfikowane jest co 3 lata z uwzględnieniem wyniku badań prognozy interwencji socjalnej dokonywanych przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych.

Do spadającej liczby rodzin uzyskujących pomoc pieniężną może przyczyniać się fakt, iż ubiegający się o pomoc częstokroć przekraczają progi kryteriów, na co wpływ może mieć choćby ustalana co roku wysokość minimalnego wynagrodzenia.

Wykres 9. Rzeczywista liczba osób/rodzin objętych pomocą społeczną w formie niepieniężnej w latach 2021-2023.

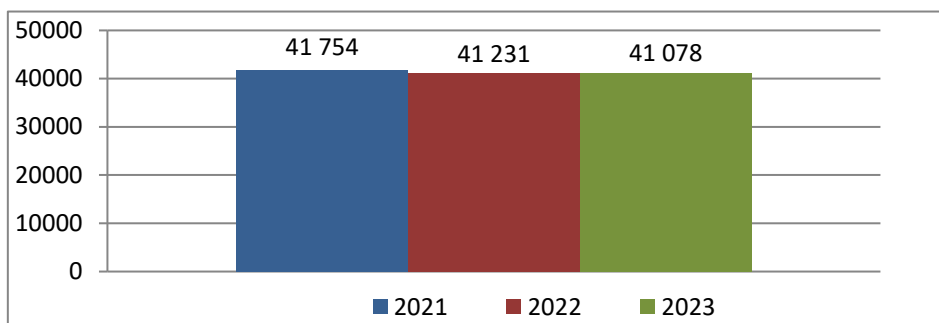

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Z kolei rzeczywista liczba osób/rodzin, które skorzystały z pomocy w formie niepieniężnej, wynosząc w 2023 r. **522** rodziny, zmniejszyła się w odniesieniu do 2022 r. o 12,0%, a jednocześnie zwiększyła w zestawieniu z 2021 r. – o 2,4%. Odpowiedzią klarującą taki obrót sprawy może być mniejsza niż w roku ubiegłym liczba rodzin przebywających w ośrodkach wsparcia prowadzonych przez Ośrodek, malejąca grupa osób, którym świadczone były usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, niższa liczba osób, w tym dzieci, korzystających z posiłku w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”, jak również spadek liczby osób skierowanych do domów pomocy społecznej i w nich przebywających,

a przede wszystkim mniejsza niżeli w 2022 r. roztoczona nad obywatelami Ukrainy, którzy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy przekroczyli granicę RP po 24.02.2022 r., finansowana ze środków państwa, pomoc w formie obiadów.

Wykres 10. Liczba ludności miasta Kutna w latach 2021-2023, według stanu na 31 grudnia danego roku.

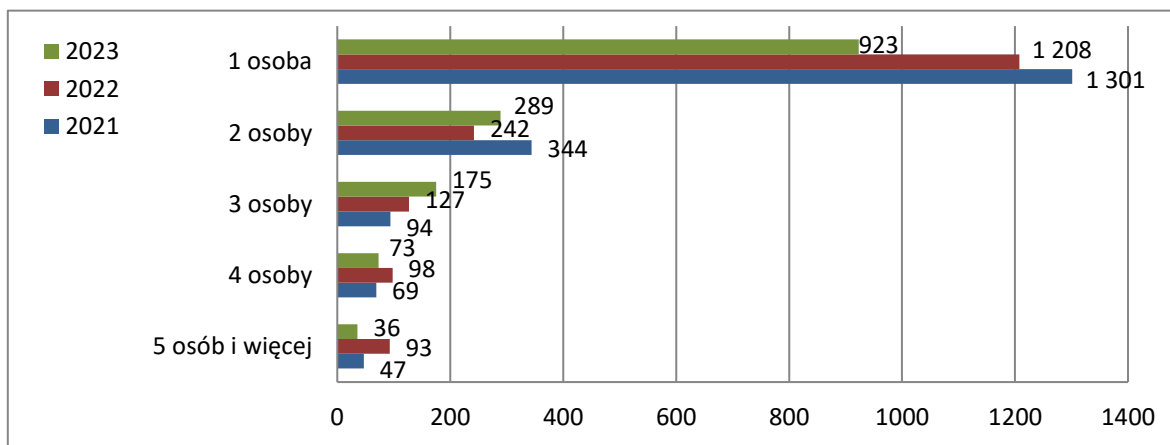

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny (dane za lata 2021-2022); Urząd Miasta Kutno (dane za 2023 r.); kwiecień 2024 r.

Niestety nie można w pełni uzasadniony sposób przyjąć, że dotychczasowi usługobiorcy zaktywizowali się i pomoc społeczna nie jest im już niezbędna. Może sprzeciwiać się temu chociażby pomniejszająca się z roku na rok liczba mieszkańców miasta, co potwierdza wykres 10. Nie wypada więc, bez szczegółowych analiz, wykluczyć założenia, że liczba osób korzystających z pomocy społecznej jest relatywnie stała w relacji do ludności Kutna i że w znacznej części są to te same osoby.

Warto w tym momencie zasygnalizować, że Miasto Kutno przykłada również wagę do poprawy bytu mieszkańców, których dochód co prawda przekracza próg kryterium dochodowego, lecz których sytuacja materialna jest na tyle trudna, iż bez wsparcia ze strony miasta, korzystając li tylko z własnych zasobów, nie są w stanie sobie samodzielnie poradzić. Najczęściej z tytułu znalezienia się w tego rodzaju okolicznościach pomoc otrzymywały osoby w wieku senioralnym, albowiem źródła ich utrzymania (zazwyczaj świadczenia emerytalno-rentowe, sporadycznie dochody) nie wystarczały na pokrycie kosztów leczenia. W związku z tym Rada Miasta Kutno, uwzględniając potrzebę wsparcia m.in. osób z niskimi dochodami, w 2023 r. podniosła do 200% kryterium dochodowe kwalifikujące do pomocy w formie zasiłku celowego na zakup żywności lub posiłku w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”, tworząc tym samym namacalny wykładnik wsparcia dla tychże osób.

Wykres 11. Typy rodzin, ze względu na liczbę osób, wspartych pomocą społeczną w latach 2021-2023.

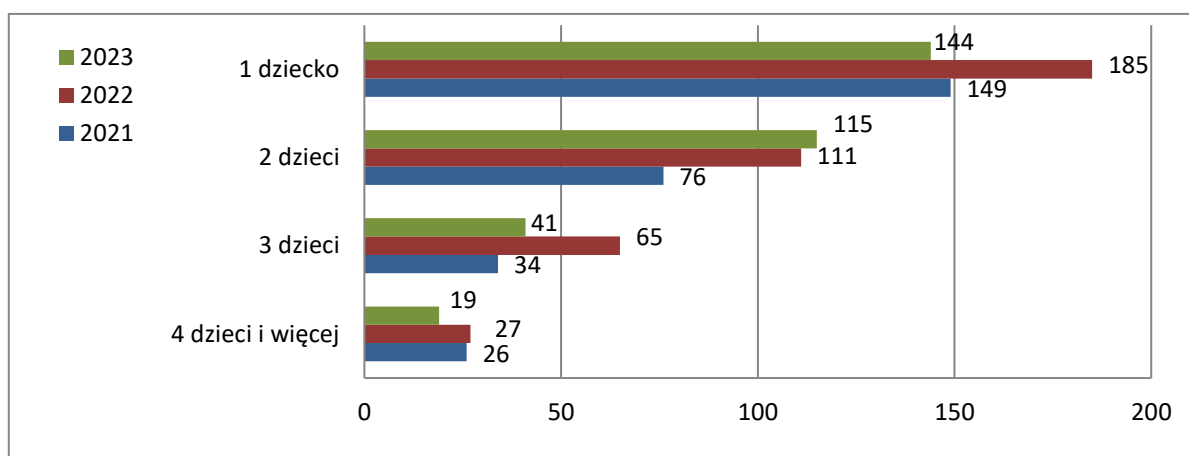
Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Wykres 11 informuje, że wśród rodzin, którym została udzielona pomoc w ciągu ostatnich trzech lat (w tym: objętych pomocą wyłącznie w postaci pracy socjalnej), nadal przeważają osoby samotne, które prowadzą jednoosobowe gospodarstwo domowe; na ogół są to renciści i emeryci lub zasiłkobiorcy stali bądź osoby niezaradne życiowo objęte pomocą wyłącznie w postaci pracy socjalnej. W 2023 r. liczba osób prowadzących jednoosobowe gospodarstwa domowe wyniosła 923 (**62%** ogólnej liczby rodzin objętych pomocą społeczną: **1 496** rodzin, wliczając w to kategorię „wyłącznie w postaci pracy socjalnej”: 593 rodziny) i była niższa o 285 gospodarstw wobec 2022 r. i niższa o 378 gospodarstw względem 2021 r.

Drugą kategorią usługobiorców pod względem liczebności są rodziny dwuosobowe, których liczba w 2023 r. w odniesieniu do roku 2022 wzrosła o 47, czyli o 19,4%, a równocześnie spadła o 55, czyli o 16,0%, w porównaniu z 2021 r. Rodziny dwuosobowe to zwykle małżeństwa emerytów albo małżonkowie, których dzieci opuściły dom rodzinny, lub osoby żyjące w konkubinacie bądź rodzic, najczęściej matka, samotnie wychowujący dziecko.

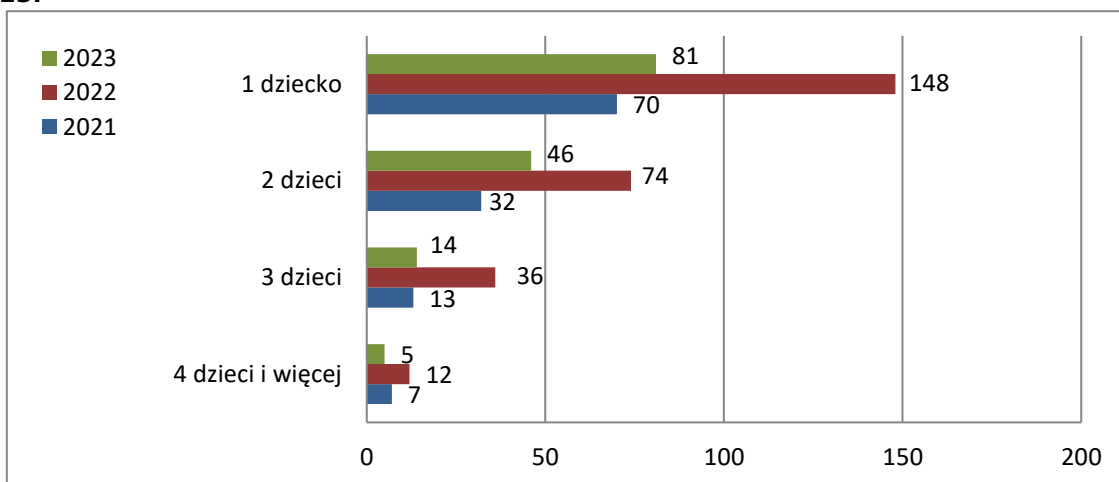
Spadła w 2023 r., w zestawieniu z 2022 r., zsumowana liczba rodzin trzy-, cztero-, pięciosobowych i więcej. Do zrozumienia tego może przysłużyć się fakt, że w 2023 r., co zostało wcześniej wyłączone, mniej rodzin zostało objętych pomocą w postaci pracy socjalnej, w tym obywateli Ukrainy, do których – co ważne w tym kontekście – skierowano w mniejszej wielkości wsparcie w postaci obiadów.

Wykres 12. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w latach 2021-2023.

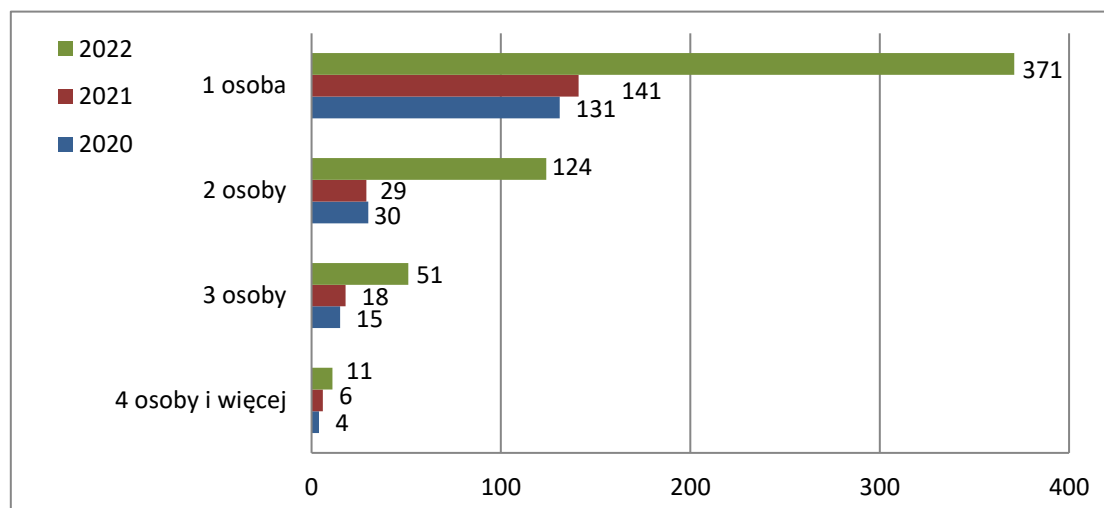
Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

W roku 2023 w zestawieniu z rokiem 2022 liczba rodzin z dziećmi (nie wliczając rodzin niepełnych – por. wykres 13), korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się o 69 rodzin: z 388 w 2022 r. do 319 w 2023 r. Wciąż najwięcej beneficjentów pochodzi z rodzin z jednym dzieckiem (w 2023 r. – 144), co w 2023 r. stanowi blisko połowę (45,1%) wszystkich typów rodzin z dziećmi. Uzasadnienia zniżki sumarycznej liczby rodzin rok do roku należy upatrywać w tych samych czynnikach, które zostały przywołane w przypadku ogólnej liczby rodzin, tj. w mniejszym zapotrzebowaniu na wsparcie w postaci pracy socjalnej oraz w mniejszej skali pomocy w formie obiadów adresowanych do rodzin ukraińskich.

Wykres 13. Typy rodzin niepełnych z dziećmi objętych pomocą społeczną w latach 2021-2023.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Z analizy wykresu 13 można wysnuć konkluzję, iż spośród rodzin niepełnych, tworzących 45,8% ogółu rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną, najczęściej o pomoc wnoszą rodziny z jednym dzieckiem (spadek w 2023 r. o 67 rodzin w porównaniu z 2022 r.). W sumie w 2023 r. ubiegały się o pomoc o 124 rodziny niepełne mniej aniżeli w roku poprzednim (146 rodzin w 2023 r. i 270 rodzin w 2022 r.). Zmiennymi odpowiedzialnymi za obniżenie się liczby rodzin w tej kategorii będą, jak poprzednio, mniejszy popyt odpowiednio na: pracę socjalną oraz wsparcie kierowane do ukraińskich rodzin.

Wykres 14. Rodziny emerytów i rencistów objęte pomocą społeczną w latach 2021-2023.

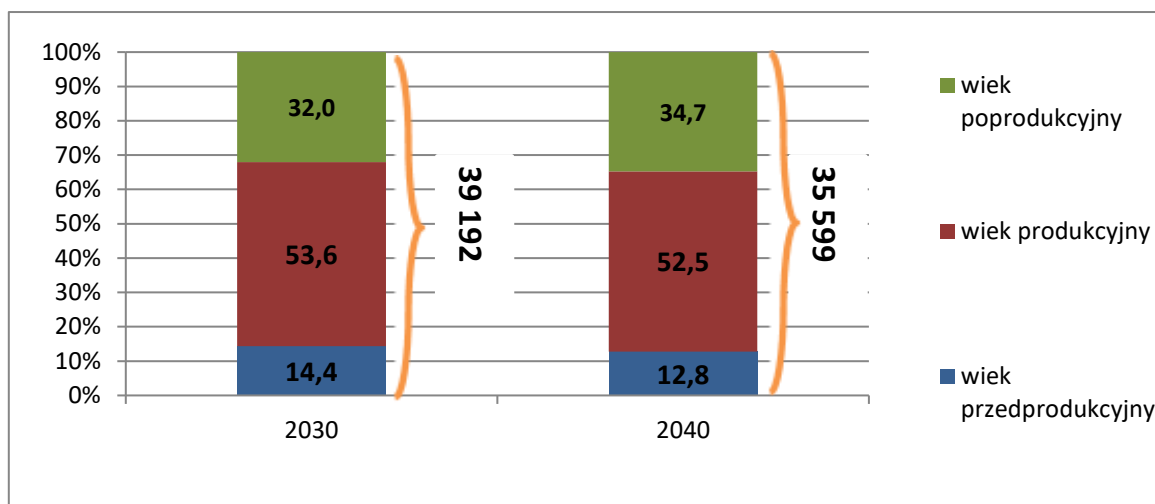
Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Liczba rodzin emerytów i rencistów w 2023 r. w zestawieniu z 2022 r. zwiększyła się o 63 rodziny: z 494 w 2022 r. do 557 w 2023 r., a względem 2021 r. – o 363 gospodarstwa. Taki stan rzeczy wynika w szczególności z podjęcia pracy socjalnej z większą liczbą rodzin z uwagi na udział osób z tej grupy wiekowej w realizowanych przez Ośrodek programach – „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2023 oraz „Korpus Wsparcia Seniorów” na lata 2022-2023.

Na kanwie analizy struktury rodzin emerytów i rencistów istotną kwestią pozostaje rosnące zapotrzebowanie na pomoc państwa wśród osób żyjących samotnie. Emeryci i renciści, którzy korzystają z pomocy społecznej, najczęściej mieszkają sami (66,6%) lub ze współlokatorem gospodarstwa (22,7%), którym zwykle jest współmałżonek. Toteż,

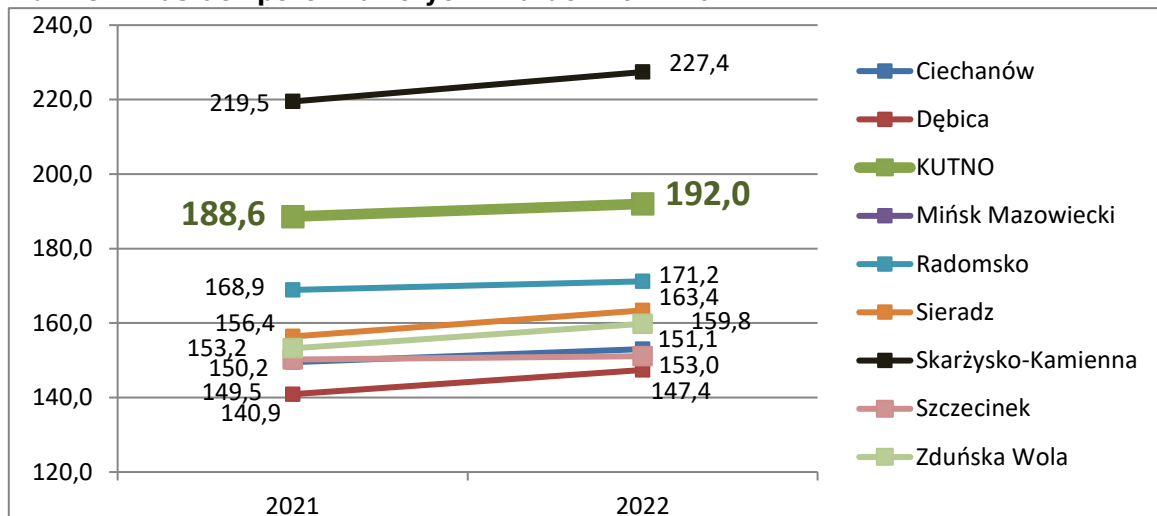
zważywszy na średnie miesięczne świadczenia z tytułu renty lub emerytury oraz koszty leczenia, można założyć, iż w dużej mierze nie dysponują oni wysokimi uposażeniami. Biorąc to pod uwagę, jak również bacząc na proces wydłużania się życia i antycypując rosnący udział osób starszych w społeczności kutnowskiej (patrz wykres 15), przy jednoczesnej możliwości od 2017 r. ubiegania się o wcześniejsze świadczenia emerytalne oraz będący następstwem tego, nawet mając na względzie coroczną waloryzację świadczeń i dodatkowe świadczenia emerytalne, relatywnie niski poziom rent i emerytur w obliczu realnych (podwyższonych wskutek inflacji) cen artykułów, należy uważnie monitorować stan rzeczy pod kątem – w pewnym stopniu już występującej w statystykach (patrz wykres 17) – ewentualności związanej ze zmiennością stopnia zainteresowania świadczeniami pomocowymi wśród osób w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 15. Prognoza struktury ludności [w %] i ogólnej liczby mieszkańców Kutna w latach 2025 i 2030.

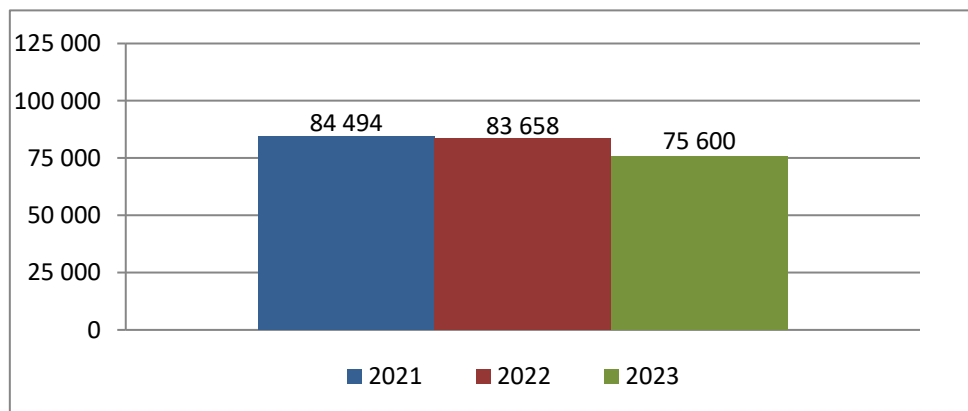
Źródło: Główny Urząd Statystyczny; kwiecień 2024 r.

Na tle wykresu 15, obrazującego prognozę struktury ludności Kutna w wybranych latach, można skonstatować, iż ryzyko wzrostu udziału osób w wieku poprodukcyjnym na przestrzeni kilku najbliższych lat jest uzasadnione. W 2030 r. wedle powyższej predykcji liczba mieszkańców spadnie poniżej 40 tys., a blisko co trzeci mieszkaniec miasta będzie w wieku senioralnym. Jeżeli te przewidywania się ziszczą, przy supozycji *ceteris paribus* (tzn. – w tym kontekście – iż pozostałe warunki determinujące decyzję ubiegania się o pomoc ze strony Ośrodka pozostaną na tym samym poziomie, to należy oczekiwać zwielokrotnienia liczby potencjalnych beneficjentów pomocy społecznej.

Wykres 16. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w Kutnie i miastach porównawczych w latach 2021-2022 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny; kwiecień 2024 r.

Powyższy wykres, dokumentując stosunek liczby kutnowskich seniorów względem 100 osób w wieku przedprodukcyjnym, niepokojąco sygnalizuje niebezpieczeństwo możliwej depopulacji Kutna. Jako jeden z możliwych wskaźników obciążenia demograficznego jasno uświadamia, że wszystkie miasta z grupy porównawczej trapione są jednakową bolączką – postępującym odwróceniem piramidy wieku. W latach 2021-2022 w Kutnie, gdzie sytuacja przedstawiała się najmniej korzystnie z wyjątkiem Skarżyska-Kamiennej – acz trzeba zauważyć również, iż trend wzrostowy w przypadku Kutna przebiegał w zestawieniu z pozostałymi miastami z grupy porównawczej stosunkowo łagodnie – proporcja zwiększyła się o 3,4 (najmniejszy wzrost odnotowano w Szczecinku, zaś największy w Skarżysku-Kamiennej). Zatem w 2022 r. na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadało 192 seniorów.

Wykres 17. Liczba świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych pobieranych przez seniorów (kobiety 60 lat i więcej, mężczyźni 65 lat i więcej) w latach 2021-2023*.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

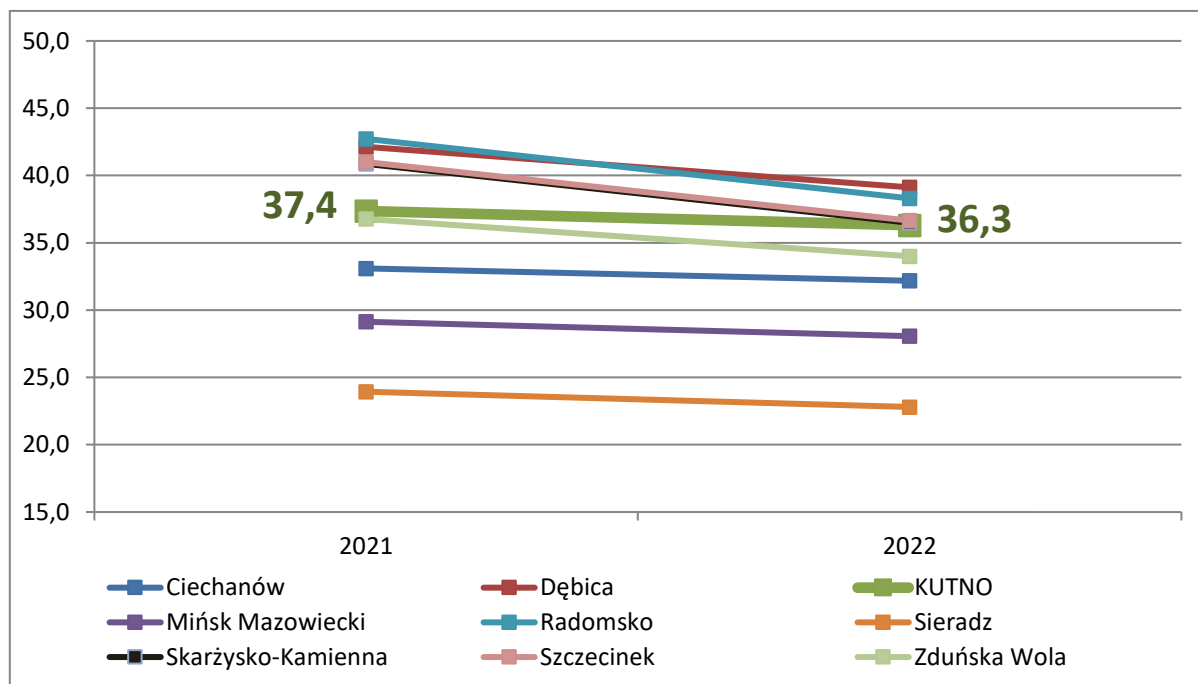
* Jednostką liczby świadczeń jest dzień, zatem przykładowo: w miesiącu, w którym są 23 dni robocze, osoba pobierająca zasiłek stały, korzystająca codziennie z obiadu i codziennie z usług opiekuńczych otrzyma 47 świadczeń (1+23+23).

Omawiane kwestie dotyczące zróżnicowanego zapotrzebowania na pomoc znajdują swe potwierdzenie w liczbach świadczeń pobieranych przez seniorów (kobiety 60 lat i więcej, mężczyźni 65 lat i więcej) w latach 2021-2023. W raportowanym okresie skala świadczeń, których beneficjentami są seniorzy w zestawieniu z 2022 r. zmniejszyła się o 9,6%,

natomiast w stosunku do 2021 r. – o 10,5%. Za zmiany te mogą odpowiadać obniżenie się w 2023 r. liczby zrealizowanych godzin świadczonych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania bądź spadek liczby świadczeń skierowanych do osób przebywających w domach pomocy społecznej,

Wykres 18. Wskaźnik deprivacji lokalnej w Kutnie i miastach porównawczych w latach 2021-22.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny; kwiecień 2024 r.

Istotnym uzupełnieniem mogą być dane z lat 2021-2022 pochodzące z pomiaru wskaźnika deprivacji lokalnej (ilorazu liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, tj. pobierających świadczenia pomocy społecznej, i liczby mieszkańców miasta w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców). Jednoznacznie pokazują one, iż z grona miast porównawczych najwięcej świadczeniobiorców pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców w przeliczeniu na 1 000 osób zamieszkuje Dębicę (wskaźnik w 2021 r. i 2022 r. odpowiednio na poziomie: 42,1 i 39,1) oraz Radomsko (wskaźnik w 2021 r. i 2022 r. odpowiednio na poziomie: 42,7 i 38,3). Kutno, plasując się na piątym miejscu w 2021 r., w 2022 r. ulokowało się na również na pozycji piątej pod względem wielkości wskaźnika deprivacji lokalnej (odpowiednio: 37,4 w 2021 r. oraz 36,3 w 2022 r.).

Wskaźnik dla Kutna, co jest sygnałem zadowalającym, obniża się, chociaż dynamika spadkowa, czyli różnica w wysokości parametru w latach 2022-2021, jest jedną z najmniejszych z grona miast z grupy porównawczej.

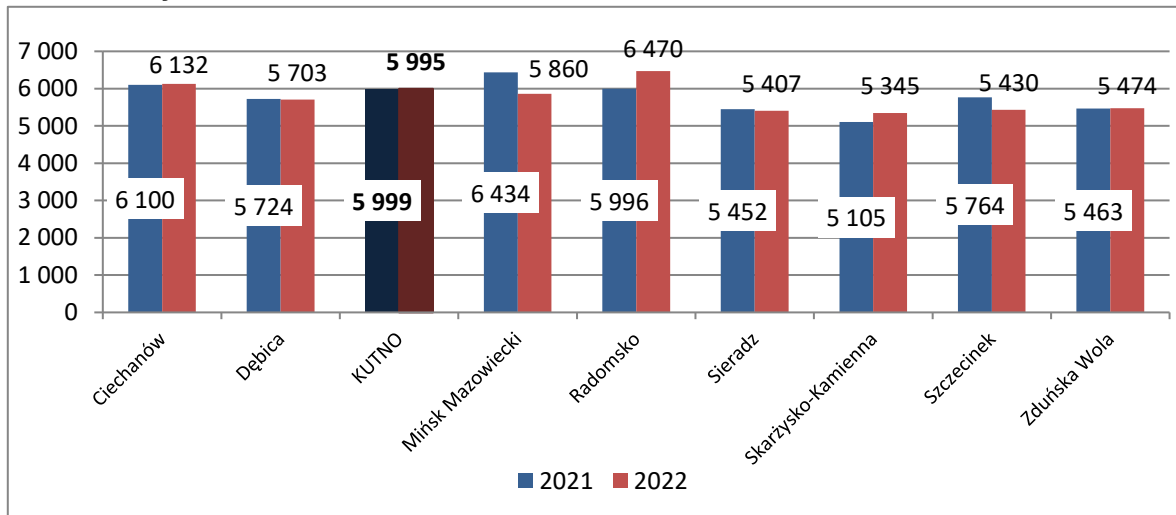
Dla szerszego spojrzenia na zjawisko współzmienności, wzajemnego wpływania na siebie wymiarów demograficznego, gospodarczego i przynależnego pomocy społecznej warto dostrzec treści wypływające z wykresu 19 i tabeli 2. Z wykresu wynika, że w 2022 r. Kutno pośród miast z grupy porównawczych lokowało się na trzecim miejscu (za Radomskiem i Ciechanowem) pod względem dochodu (ogółem) na 1 mieszkańca, z wynikiem – **5 995 zł**, niemal identycznym w zestawieniu z 2021 r.

Z kolei tabela 2 informuje o wydatkach gmin na pomoc społeczną. Kutno, asygnując w 2022 r. na ten cel środki w wysokości **23 021 281,34 zł**, jest czwartą gminą pod względem wielkości transferów finansowych. Najwięcej łoży Radomsko, co w kontekście wcześniejszych rozważań odnoszących się do wskaźnika deprivacji, jest zrozumiałe

i poniekąd stanowi czynnik objaśniający wartość wskaźnika przyporządkowanego Radomsku. Trzeba również podnieść, iż w wypadku Kutna odnotowano zwyżkę wydatków na pomoc społeczną rok do roku: w 2022 r. przeznaczono o 4 593 762,64 zł więcej niżli w 2021 r.

Wykres 19. Dochód (ogółem) [w zł po zaokrągleniu do jednośc] Kutna i miast porównawczych na 1 mieszkańca w latach 2021-2022.

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny; kwiecień 2024 r.

Tabela 2. Wydatki [w zł] na pomoc społeczną (Dział 852 - klasyfikacja budżetowa) Kutna i miast z grupy porównawczej w latach 2021-2022.

Miasto	Wydatki na pomoc społeczną	
	2021	2022
Ciechanów	12 585 170,97	17 535 448,80
Dębica	15 352 378,14	29 478 184,15
KUTNO	18 427 518,70	23 021 281,34
Mińsk Mazowiecki	7 719 042,19	17 018 634,47
Radomsko	20 872 714,08	50 456 754,28
Sieradz	10 452 318,30	22 213 101,2
Skarżysko-Kamienna	19 077 386,47	23 960 621,55
Szczecinek	15 257 763,10	19 756 624,16
Zduńska Wola	10 662 612,77	16 200 701,98

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny; kwiecień 2024 r.

W związku z powyższym do pewnego stopnia lepiej można uchwycić i zinterpretować wskaźnik deprywacji. Miasto Kutno, na tle miast z grupy porównawczej, dysponuje względnie wysokim dochodem na 1 mieszkańca oraz kieruje znaczną kwotą pieniędzy na pomoc społeczną. Tym samym ilość transferów pieniężnych przesyłanych do tego segmentu życia społecznego może być poczytywana jako próba stosownej reakcji władz na bieżące problemy mieszkańców Kutna.

6. Formy wsparcia w systemie pomocy społecznej realizowane przez Ośrodek

6.1. Praca socjalna

Praca socjalna jest kluczowym zadaniem pomocy społecznej, realizowanym niezależnie lub równoległe z pozostałymi formami wsparcia i świadczeniami przyznawanymi osobom występującym o przyznanie pomocy. Zasadnicze zadanie pracownika socjalnego sprowadza się do szczegółowego rozeznania sytuacji osoby i rodziny zwracającej się o pomoc oraz do stworzenia całościowej diagnozy na podstawie wywiadu środowiskowego. Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest z osobami i rodzinami (bez względu na posiadany dochód) w celu rozwinięcia lub wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej.

W obrębie pracy socjalnej mieści się również poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, świadczone osobom/rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych.

Tabela 3. Liczba rodzin objętych wyłącznie pracą socjalną i liczba osób w tych rodzinach oraz liczba kontraktów socjalnych i liczba osób, z którymi je zawarto, oraz liczba Indywidualnych Programów Usamodzielnienia, w tym Wychodzenia z Bezdomności - w latach 2021-2023.

Wyłącznie praca socjalna			
Liczba:	2021	2022	2023
- rodzin	580	714	593
- osób, w rodzinach	919	1 181	1 117
Kontrakty socjalne*			
Liczba:	2021	2022	2023
- kontraktów	57	46	44
- osób, z którymi zawarto kontrakty	46	37	38
Indywidualny Program Usamodzielnienia, w tym Wychodzenia z Bezdomności (IPU)			
Liczba IPU	28	7	6

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

* Z jedną osobą może być zawartych kilka kontraktów.

Narzędziem wykorzystywanym w pracy socjalnej jest również kontrakt socjalny, czyli forma umowy zawieranej pomiędzy osobą ubiegającą się o świadczenie z pomocy społecznej a pracownikiem socjalnym. Idea kontraktu socjalnego, mającego wyraźnie określone zasady obowiązywania, odnosi się do zwiększenia skuteczności udzielanej pomocy przez mobilizowanie osoby bądź rodziny do własnej aktywności i podejmowania starań w celu uzyskania samodzielności, przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej, aktywnego poszukiwania pracy, podwyższania kwalifikacji zawodowych czy też podjęcia bądź kontynuowania leczenia z uzależnień.

Z kolei Indywidualny Program Usamodzielnienia, w tym Wychodzenia z Bezdomności (IPU), to forma pomocy skierowana do osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością, polegająca na stwarzaniu warunków i umożliwianiu reintegracji społeczno-zawodowej, w tym wspieraniu osoby w rozwiązywaniu jej problemów życiowych, w szczególności rodzinnych i mieszkaniowych.

W 2023 r. parametry dotyczące podjęcia wyłącznie pracy socjalnej osiągnęły niższe wartości niżeli w 2022 r. (spadek o 121 rodzin i 64 osoby w rodzinach). Ustabilizowała się

względem 2022 r. liczba zawieszonych kontraktów socjalnych, malejąc zaledwie o 2 kontrakty, z uwagi na brak potrzeby wdrażania tego instrumentu pomocowego. Podobnie na zbliżonym poziomie w odniesieniu do roku 2022 ukształtowała się liczba IPU; spadek o 1 program.

Najistotniejszego uwarunkowania takiego stanu rzeczy zobrazowanego w miernikach ujętych w tabeli powyżej można upatrywać, o czym już było uprzednio wspomnianie, w wykonywaniu pracy socjalnej na rzecz mniejszej liczby obywateli Ukrainy, a także w świadczeniu pracy socjalnej w stosunku do węższego grona beneficjentów Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2022 lub Programu „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2022 i rok 2023.

Ponadto pracownicy socjalni, zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2022 r o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, sprawują nadzór nad, ustanowionym przez sąd opiekuńczy, opiekunem tymczasowym reprezentującym i sprawującym pieczę nad małoletnim obywatelem Ukrainy. Do końca 2023 r. wpłynęło 6 postanowień sądu, tj. o 16 mniej wobec 2022 roku, o ustanowieniu opiekuna tymczasowego wobec małoletnich obywateli Ukrainy.

6.2. Świadczenia pieniężne

Pomoc finansową oferowaną przez Ośrodek stanowią następujące świadczenia pieniężne:

- **Zasiłek stały** – świadczenie obowiązkowe przysługujące:
  - a) osobom pełnoletnim samotnie gospodarującym (kryterium dochodowe uprawniające do przyznania świadczenia: 776 zł),
  - b) osobom pełnoletnim pozostającym w rodzinie (kryterium dochodowe uprawniające do przyznania świadczenia: 600 zł)
- niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy.
- **Zasiłek okresowy** – przyznawany jest osobom i rodzinom, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód rodziny nie przekracza kryterium dochodowego osoby (776 zł) lub rodziny (iloczyn kryterium na osobę w rodzinie i liczby osób w rodzinie, tj. 600 zł x liczba osób w rodzinie), a dochody oraz posiadane zasoby pieniężne nie wystarczają na zaspokojenie ich niezbędnych potrzeb.

Świadczenie to przysługuje w szczególności ze względu na okoliczności wymienione przez ustawę, tj. długotrwałą chorobę, bezrobocie, niepełnosprawność, możliwość nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 50% różnicy między:

  - kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby oraz
  - kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny.
- **Zasiłek celowy** – może być przyznany w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb bytowych, w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.

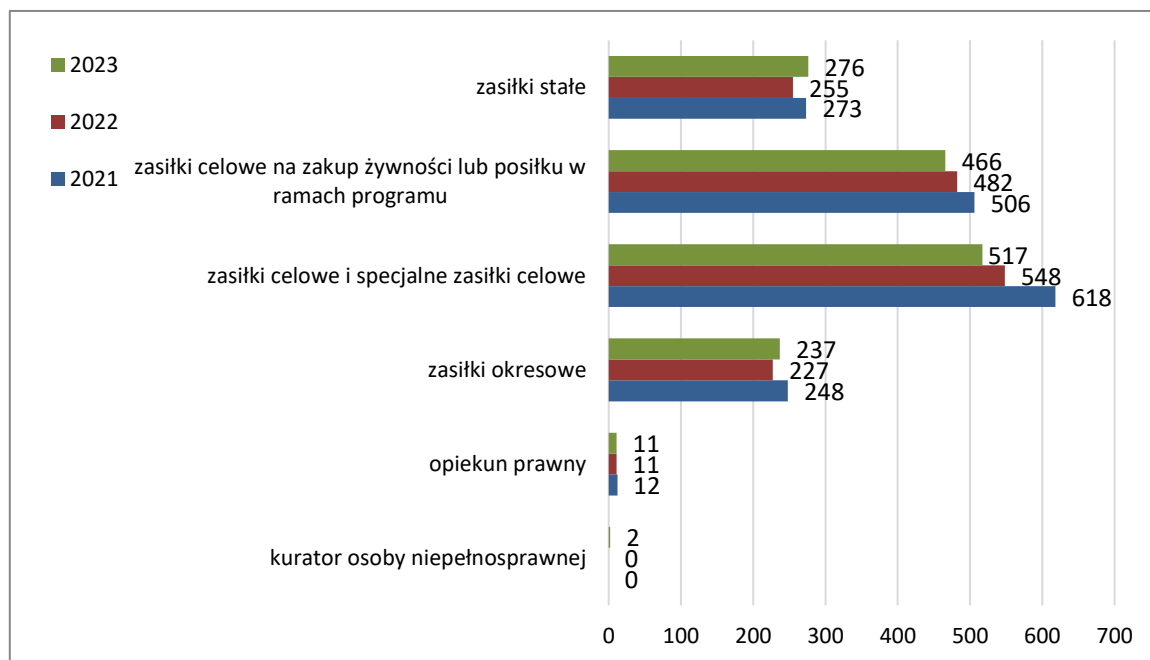
Natomiast w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe (776 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz iloczyn kryterium na osobę w rodzinie i liczby osób w rodzinie, tj. 600 zł x liczba osób w rodzinie) może być przyznany **specjalny zasiłek celowy**, który nie podlega zwrotowi.
- **Zasiłek celowy na zakup żywności lub posiłku w ramach programu dożywiania** – pięcioletni program rządowy „Posiłek w szkole w domu” przewiduje wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności
- **Opiekun prawny** – wynagrodzenie dla opiekuna prawnego może być przyznane za reprezentowanie osoby małoletniej, ubezwłasnowolnionej całkowicie, sprawowanie pieczy nad osobą i jej majątkiem. Wynagrodzenie za sprawowanie opieki wypłaca się

w wysokości ustalonej przez sąd. Udzielenie świadczeń w postaci wynagrodzenia za sprawowanie opieki nie wymaga przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz wydania decyzji administracyjnej.

➤ **Kurator osoby niepełnosprawnej** - wynagrodzenie dla kuratora osoby niepełnosprawnej może być przyznane, jeżeli osoba ta potrzebuje pomocy do prowadzenia wszelkich spraw albo spraw określonego rodzaju lub do załatwienia poszczególnej sprawy. Zakres obowiązków i uprawnień kuratora, jak i wysokość wynagrodzenia określa sąd opiekuńczy, a udzielenie świadczeń w postaci wynagrodzenia za sprawowanie kurateli nie wymaga przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz wydania decyzji administracyjnej.

Udzieloną potrzebującym rodzinom pomoc finansową w postaci zasiłków stałych, okresowych i celowych oraz świadczenia dla opiekuna prawnego przedstawia poniższy wykres.

Wykres 20. Liczba osób/rodzin objętych pieniężną formą pomocy w latach 2021-2023*.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

* Dane nie sumują się, gdyż rodziny korzystały z więcej niż jednego świadczenia pieniężnego w ciągu roku.

W 2023 r. pomoc pieniężną przyznano **598** rodzinom w różnych formach (z zastrzeżeniem, że suma odsetków świadczeń nie składa się na 100%):

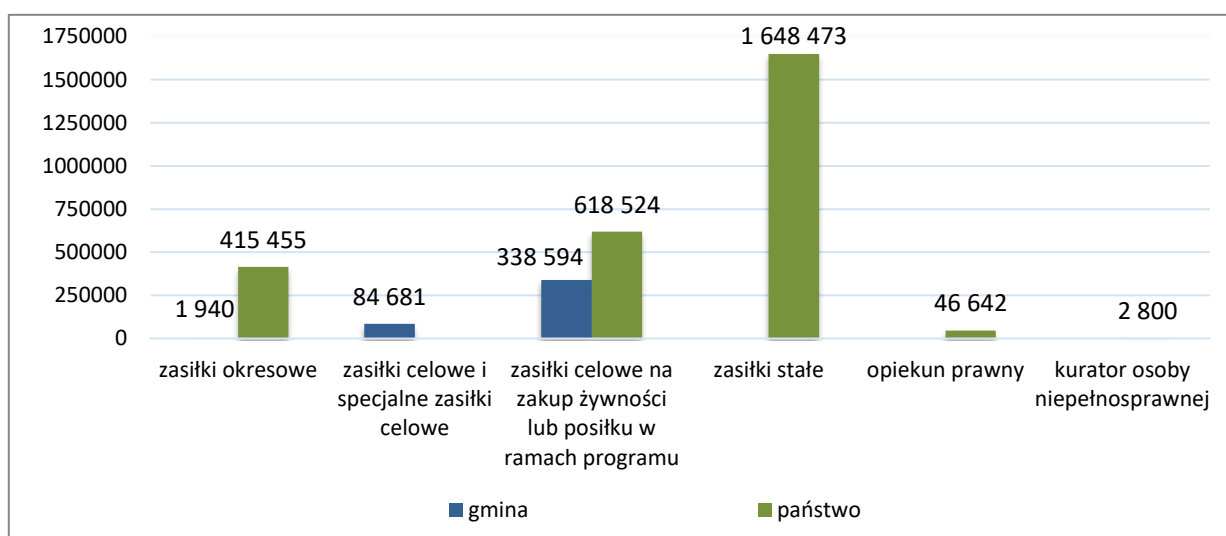
- zasiłku stałego - 46,2%;
- zasiłku celowego na zakup żywności lub posiłku w ramach programu - 77,9%;
- zasiłku celowego i specjalnego zasiłku celowego - 86,5%;
- zasiłku okresowego - 39,6%,
- świadczenia dla opiekuna prawnego - 1,8%;
- świadczenia dla kuratora osoby niepełnosprawnej - 0,3%.

Widoczne jest, że przez ostatnie trzy lata najczęściej rodzin skorzystało z zasiłków celowych i specjalnych zasiłków celowych (86,5% wszystkich świadczeń pieniężnych w 2023 r.). Może to świadczyć o dużej grupie ludzi, którzy, nie spełniając przesłanek pozwalających starać się o zasiłek okresowy (przekroczenie kryterium dochodowego), zmuszeni byli posiłkować się pomocą doraźną, nakierowaną na określony cel. Wśród beneficjentów zasiłku celowego

i specjalnego zasiłku celowego znaleźli się także renciści i emeryci, których dochody przewyższają kryterium dochodowe, pomimo to nie są oni w stanie we własnym zakresie zakupić np. niezbędnych do życia leków. Liczba rodzin pobierających to świadczenie jednak z roku na rok jest coraz niższa (w 2023 r. spadek o 31 rodzin w zestawieniu z 2022 r. oraz o 101 rodzin w porównaniu z 2021 r.).

Podobnie sytuacja wygląda w wypadku zasiłków celowych na zakup żywności lub posiłku w ramach programu dożywiania. Tutaj też odnotowano zmniejszającą się liczbę rodzin, którym przyznano tę formę wsparcia. Odmienny stan rzecz dostrzec można, analizując liczby rodzin, którym udzielono wsparcia w postaci zasiłku stałego lub zasiłku okresowego. Po agregacyjnym zbilansowaniu zmian w dynamice liczby beneficjentów poszczególnych świadczeń można skonstatować, że za wymiar przesunięć odpowiedzialna w głównej mierze jest redukcja ogólnej liczby rodzin korzystających w 2023 r. ze wsparcia pieniężnego.

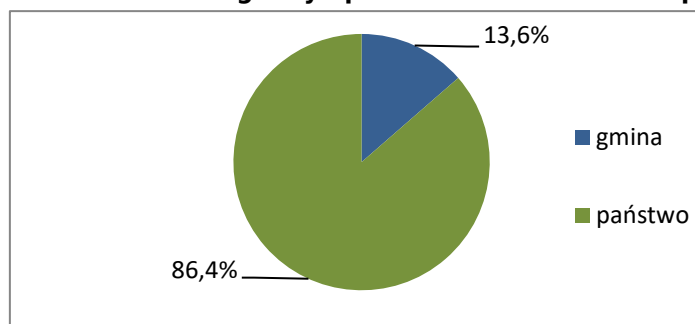
Wykres 21. Wydatki [w zł po zaokrągleniu do jedności] z budżetu gminy i państwa poniesione na świadczenia pieniężne w 2023 r.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Największą kwotę w 2023 r. wyasygnowano na dotowane z budżetu państwa zasiłki stałe: **1 648 473,34 zł** (o 71 759,24 zł więcej niż w 2022 r.), stanowiąc **52,2%** wszystkich poniesionych na pomoc pieniężną kosztów. Drugim świadczeniem najmocniej pomniejszającym budżet były zasiłki celowe na zakup żywności lub posiłku w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”: **957 117,84 zł**, z tego 35,4% pochodziło z wkładu własnego, zaś 64,6% od państwa.

Transfery socjalne w postaci zasiłków celowych i specjalnych zasiłków celowych w całości finansowanych przez gminę opiewały na kwotę **84 681,00 zł** (spadek w zestawieniu z 2022 r. o 10 259,00 zł). Na wydatki związane z zasiłkami okresowymi przeznaczono sumę w wysokości **417 394,51 zł**, z czego środki z budżetu państwa stanowiły 99,5%. Zasiłki okresowe z tytułu bezrobocia otrzymało 96 rodzin na kwotę **129 025 zł** (po zaokrągleniu do jedności), co stanowiło 30,9% wszystkich wydatków poniesionych na tę formę wsparcia. Najmniejszymi obciążeniami okazały się koszty wynagrodzenia opiekuna prawnego, które uczyniły wydatek rzędu **46 642,49 zł** i w 100% były dotowane przez państwo, oraz koszty wynagrodzenia kuratora osoby niepełnosprawnej, wynoszące **2 800,00 zł**, w całości ponoszone przez gminę.

Wykres 22. Wydatki w zł z budżetu gminy i państwa na świadczenia pieniężne w 2023 r.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Ogółem wydatki na świadczenia pieniężne w 2023 roku wyniosły **3 157 109,44 zł** i były wyższe od roku poprzedniego, tj. 2022 r., o 292 924,06 zł, tj. o 10,2%. Pomoc z budżetu państwa kształtowała się na poziomie **2 729 094,34 zł**, tj. 86,4% sumy wydatków, zaś wkład własny gminy liczone w kwocie **428 015,10 zł**, czyli 13,6% wszystkich wydatków dotyczących świadczeń pieniężnych.

Tabela 4. Realizacja świadczeń pieniężnych, w tym średnia roczna kwota [w zł] przypadająca na jedną rodzinę w danej formie świadczeń pieniężnych, w 2023 r.

Rodzaj świadczenia	Wydatki [w zł]	Liczba rodzin*	Średnia roczna kwota przypadająca na 1 rodzinę [w zł]
Zasiłki okresowe	417 394,51	237	1 761,16
Zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe	84 681,00	517	163,79
Zasiłki celowe na zakup żywności lub posiłku w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”	957 117,84	466	2 053,9
Zasiłki stałe	1 648 473,34	276	5 972,73
Opiekun prawny	46 642,49	11	4 240,23
Kurator osoby niepełnosprawnej	2 800,00	2	1 400,00

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

* Jedna rodzina może korzystać z kilku rodzajów pomocy finansowej.

Średnia roczna kwota przypadająca na jedną rodzinę w 2023 r. w odniesieniu do zasiłku stałego wyniosła 5 972,73 zł. Uwzględniając wśród świadczeniobiorców liczbę osób samotnie gospodarujących (247) i przypadającą na nich kwotę świadczeń (1 536 881 zł; po zaokrągleniu do jedności) oraz liczbę rodzin, których członkowie uzyskali zasiłek stały (29) i przeznaczone na nich środki pieniężne (111 592 zł; po zaokrągleniu do jedności), szacuje się, iż miesięcznie do osoby prowadzącej jednoosobowe gospodarstwo domowe trafiło **518,52 zł**, natomiast na rodzinę z zasiłkobiorcą stałym przypadło w miesięcznym rozliczeniu **320,67 zł** zasiłku.

6.3. Świadczenia niepieniężne

6.3.1. Dożywianie dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie od 01.01.2019 r. realizuje pięcioletni rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu”. Program cechuje się m.in. wsparciem

finansowym gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

Kryterium dochodowe uprawniające do przyznania świadczenia wynosi do 200% kryterium dochodowego, czyli 1 200,00 zł na osobę w rodzinie, i 1 552,00 zł dla osoby samotnie gospodarującej. W ramach wykonywania przez Ośrodek zadania zapewnienia dzieciom i młodzieży gorącego posiłku 21 placówek oświatowych zostało objętych realizacją Programu. W 2023 r. wsparciem w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” objęto 346 dzieci, w tym: 100 dzieci (z 57 rodzin) skorzystało z dożywiania w postaci obiadów w szkołach, przedszkolach lub innych placówkach oświatowych.

Ogółem w 2023 r. wydano **10 818** posiłków na łączną kwotę **79 618,77 zł**. Całość tej sumy to wkład własny gminy do Programu „Posiłek w szkole i w domu”.

Omówienie Programu zamieszczono w podrozdziale 12.1.4.

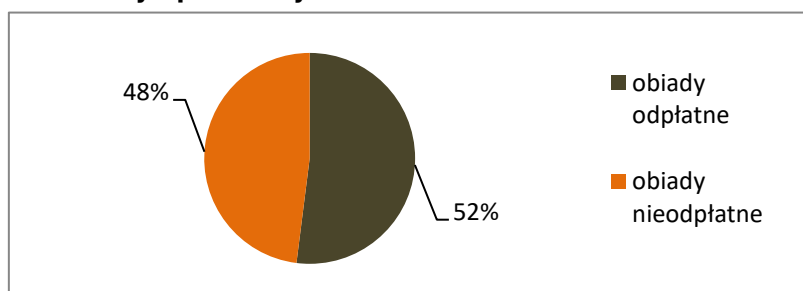
6.3.2. Posiłek przygotowywany w Centrum Seniora - Sekcja Dziennego Domu Pomocy Społecznej

W 2023 r. w Centrum Seniora - Sekcja Dziennego Domu Pomocy Społecznej zostały przyrządzone obiady/posiłki dla **318** osób (o 34 więcej niż w 2022 r.). Dla 158 osób (o 28 więcej w stosunku do 2022 r.) wydano decyzje na pomoc w formie posiłku nieodpłatnego, zaś dla 160 osób (o 6 więcej wobec 2022 r.) - decyzje na pomoc w formie posiłku odpłatnego. Oprócz osób, którym decyzją przyznano obiady/posiłki przygotowywano również dla osób zatrudnionych w ramach robót publicznych organizowanych przez Urząd Miasta Kutno oraz dla dzieci odbywających ferie zimowe i letnie.

W 2023 r., mimo uchylenia stanu zagrożenia epidemicznego, SDDPS kontynuowała zapoczątkowaną wcześniej przez wzgląd na obostrzenia sanitarne, lecz dobrze odebraną społecznie, usługę polegającą na możliwości dowozu posiłku do mieszkańców Kutna. W ten sposób dostarczone 9 538 posiłków.

W omawianym okresie przygotowano łącznie **21 123** obiady odpłatne (o 914 mniej niż w 2022 r.) i **19 566** posiłków nieodpłatnych (o 909 mniej w zestawieniu z 2022 r.), co razem stanowiło **40 689** obiady/posiłki, tj. o 1 823 mniej niżeli w 2022 r., a dodając do tego obiady przygotowywane dla osób pracujących w ramach robót publicznych oraz dla dzieci w czasie ferii zimowych i wakacji letnich - uczyniło liczbę **41 257** obiadów.

Wykres 23. Obiady/posiłki przyznawane w drodze decyzji przygotowywane w Sekcji Dziennego Domu Pomocy Społecznej w 2023 r.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

6.3.3. Ubezpieczenie zdrowotne przy zasiłkach stałych

W ramach świadczeń niepieniężnych Ośrodek opłaca składkę zdrowotną za osoby pobierające zasiłek stały, a nieobjęte ubezpieczeniem zdrowotnym. Na świadczenie to w 2023 r. została wydatkowana kwota **141 316,26 zł**, a skorzystało z niego 255 odbiorców, czyli **91,9%** wszystkich świadczeniobiorców zasiłku stałego (278 osób). Pomimo tego, że powyższa forma wsparcia wyrażana jest w określonych kwotach pieniężnych, zalicza się ją do świadczeń niepieniężnych. Wiąże się to z tym, iż osoba,

za którą opłaca się składkę zdrowotną, umożliwiając takiej osobie korzystanie z bezpłatnych świadczeń zdrowotnych, nie otrzymuje bezpośrednio środków pieniężnych.

Tabela 5. Liczba osób, składek i wydatki [w zł] na składkę ubezpieczenia zdrowotnego opłacaną przy zasiłku stałym w latach 2021-2023.

	2021	2022	2023
Liczba osób	253	236	255
Liczba składek	2 517	2 404	2 549
Koszt składek [w zł]	125 210,23	132 706,43	141 316,26

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

W 2023 r. odnotowano wyższą liczbę osób w stosunku do 2022 r. (o 19 osób) i niemal powtórzenie wielkości z 2021 r. (wzrost o 2 osoby), którym opłacano składkę zdrowotną. Zwiększeniu uległa także liczba składek (o 145 względem 2022 r.) oraz ich koszt (o 8 609,83 zł, porównując z 2022 r.). Do przyrostu frekwencji przyczyniło się w decydującej mierze przyznanie większej liczbie osób zasiłku stałego, zestawiając rok do roku.

6.3.4. Sprawienie pogrzebu

Sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym, jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie organizuje pochówki osób zmarłych na terenie miasta Kutna, jeżeli nie posiadały one osób bliskich, były osobami bezdomnymi lub najbliższa pozostała rodzina osoby zmarłej nie posiada uprawnień do wypłaty zasiłku pogrzebowego.

Tabela 6. Liczba świadczeń i wydatki [w zł] poniesione na pochówek w latach 2021-2023.

	2021	2022	2023
Liczba świadczeń	5	2	1
Kwota świadczeń [w zł]	13 251,20	2 858,00	1 086,80

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

W 2023 r. Ośrodek opłacił 3 pochówki, które kosztowały 12 856,00 zł, w tym Ośrodek otrzymał z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zwrot za 2 pochówki w całości wydatku i częściowo za 1 pochówek. Toteż faktyczny wydatek poniesiony przez gminę z tytułu sprawienia 1 pochówku w części ukształtował się w wysokości **1 086,80 zł**.

7. Pomoc środowiskowa i instytucjonalna

7.1. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminę nowe zadania dotyczące wspierania rodzin biologicznych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Zgodnie z nią, jeśli rodzice nie są w stanie zapewnić właściwej opieki i wychowania swoim dzieciom, pieczę zastępczą organizuje dla dzieci powiat, a koszty ich utrzymania ponosi gmina. Kutnowski Ośrodek za pośrednictwem Sekcji Wspierania Rodziny przy Kompleksie Terapeutyczno-Integracyjnym „Wspólny Dom” realizuje od 2012 r. zadania wynikające z tej ustawy.

Tabela 7. Liczba dzieci i wydatki [w zł], w tym średnia roczna kwota dofinansowania jednego dziecka, poniesione na różne formy wspierania pieczy zastępczej w 2023 r.

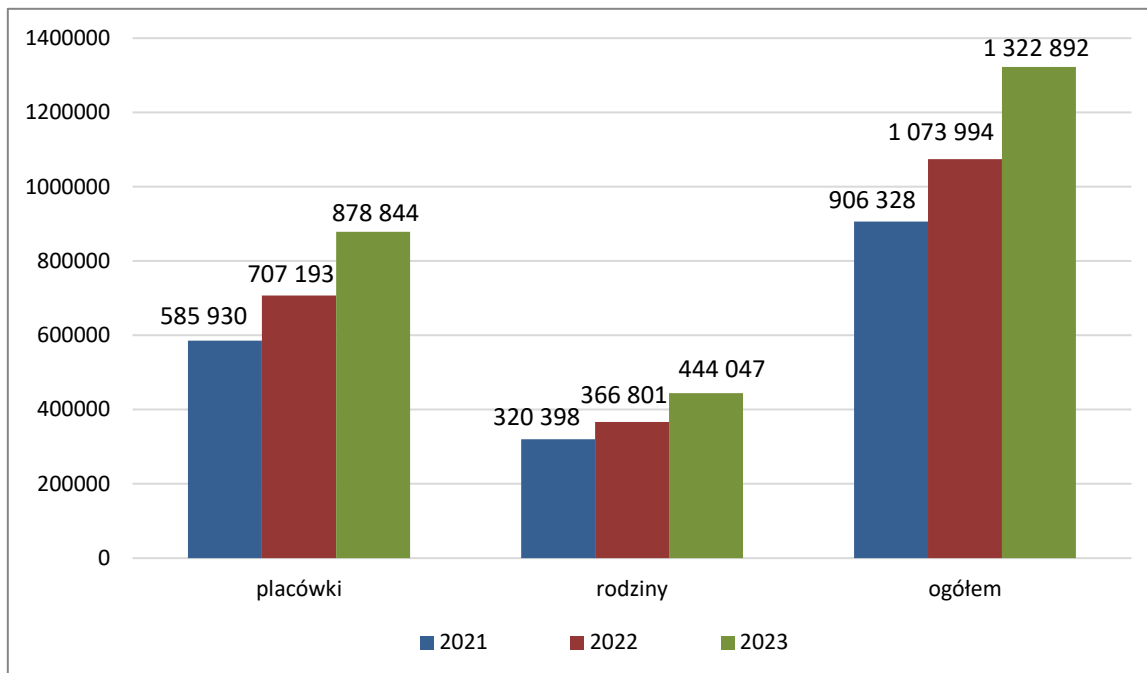
Pieczka zastępcza	Poniesione koszty [w zł]	Liczba dzieci	Średnia roczna kwota dofinansowania przypadająca na 1 dziecko [w zł]
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	878 844,35	31	28 349,82
Rodziny zastępcze zawodowe	444 047,18	15	5 103,99
Rodziny zastępcze spokrewnione		57	
Rodziny zastępcze niezawodowe		15	
Ogółem	1 322 891,53	118	11 210,95

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

W 2023 roku w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało 31 dzieci (o 2 mniej niż w 2022 r.), w rodzinach zastępczych zawodowych – 15 dzieci (w zestawieniu z 2022 r. o 2 mniej), w rodzinach niezawodowych – 15 dzieci (o 2 mniej wobec 2022 r.), a w rodzinach spokrewnionych przebywało 57 dzieci (spadek o 2 dzieci w porównaniu z 2022 r.). Z różnych form pieczy zastępczej do rodzin biologicznych (zarówno objętych, jak i nieobjętych wsparciem asystenta) w omawianym okresie wróciło 13 dzieci (o 3 więcej aniżeli w 2022 r.), zaś 8 osób (o 5 więcej w stosunku do 2022 r.), osiągając pełnoletniość, usamodzielniało się.

Rzeczywista liczba dzieci przebywających w latach 2021-2023 w różnych formach pieczy zastępczej do 2023 r. rosła, a w roku sprawozdawczym spadła, odpowiednio: 125 – 2021 r., 126 – 2021 r., 118 – 2023 r. Spowodowane to jest relatywnie niską liczbą powrotów dzieci do rodzin biologicznych z pieczy zastępczej, a co za tym idzie przyrostem liczby wychowanków w systemie pieczy zastępczej, aczkolwiek rok 2023 może zwiastować wyłanianie się odwrotnego trendu. Obserwowana do 2023 r. niewielka frekwencja powrotów dzieci dowodzi tego, że ich biologiczni rodzice, pozostając niewydolni wychowawczo i nie wykazując postępów w resocjalizacji, nie są zainteresowani stanowaniem opieki nad swoimi dziećmi.

Nie wszystkie jednak przypadki dzieci umieszczanych w różnych formach pieczy zastępczej pochodziły z rodzin, z którymi współpracował asystent, albo też z rodzin, które korzystały z pomocy Ośrodka. Część dzieci była umieszczana w pieczy zastępczej bezpośrednio decyzją wydaną przez sąd. W 2023 r. dla 10 dzieci rozpoczął się proces objęcia ich pieczę zastępczą, w tym jedynie 2 z nich to dzieci z rodzin wspieranych przez asystenta.

Wykres 24. Wydatki [w zł po zaokrągleniu do jedności] ogółem poniesione na wspieranie pieczy zastępczej w latach 2021-2023 r.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Powyższy wykres obrazuje wzrost wysokości opłat związanych z pobytem dziecka w pieczy zastępczej wynikający z odpłatności gminy za ten pobyt. Skala kosztu kształtuje się następująco:

- ▲ 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- ▲ 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- ▲ 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Informacje pochodzące z wykresu 24 unaoczniają, iż co roku notuje się znaczny wzrost środków finansowych przeznaczanych na pieczę zastępczą. Związane jest to z ponoszeniem największej odpłatności za każde dziecko, które, będąc w pieczy zastępczej, w ciągu 2 lat nie powróci do rodziny biologicznej; w 2023 r. takich dzieci, które przebywały w pieczy zastępczej co najmniej 3 lata, było **70** (o 2 dzieci więcej niż w 2022 r.).

Tabela 8. Struktura rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2021-2023.

	2021	2022	2023
Liczba asystentów rodziny	4	4	4
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta	42	44	46
Liczba dzieci w tych rodzinach	81	90	88
Liczba rodzin, z którymi zakończono współpracę ze względu na osiągnięcie celów	6	6	7
Liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych (również rodzin nieobjętych wsparciem asystenta)	14	10	13

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Pracę terapeutyczno-edukacyjną w 2023 r. prowadziło 4 asystentów w **46** rodzinach (o 2 więcej w odniesieniu do 2022 r.), w tym 16 to rodziny, z którymi rozpoczęto pracę w 2023 r. W 46 rodzinach przebywało **88** dzieci zagrożonych umieszczeniem w różnych

formach pieczy zastępczej (o 2 mniej niż w 2022 r.). W wyniku efektywnej pracy asystentów w 2023 r. z 7 rodzinami zakończono współpracę ze względu na osiągnięcie celów wynikających z planu pracy asystenta z rodziną, a do rodzin biologicznych powróciło 2 dzieci, zaś uwzględniając również rodziny, z którymi nie współpracował asystent – łącznie 13 dzieci.

7.2. Świetlica profilaktyczno-wychowawcza „Rodzinka”

Przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Kutnie w Kompleksie Terapeutyczno-Integracyjnym „Wspólny Dom” działa Sekcja Wsparcia Dziennego, a w jej ramach – świetlica profilaktyczno-wychowawcza „Rodzinka”, która prowadzi działania w szczególności na rzecz dzieci pochodzących z rodzin z problemem bezradności opiekuńczo-wychowawczej.

W 2023 r. w zajęciach organizowanych przez świetlicę wzięło udział 93 dzieci (o 20 dzieci więcej w stosunku do 2022 r.). Zajęcia odbywały się nie tylko w dni nauki szkolnej, lecz również w czasie wolnym. W okresie sprawozdawczym dzieciom zorganizowano zarówno warsztaty zimowe (skorzystało z nich 25 dzieci), jak i warsztaty letnie (skorzystało z nich 35 dzieci). Podczas zajęć zimowych na dzieci czekały interesujące aktywności, np. wycieczka do Mandorii – tematycznego parku rozrywki w Rzgowie pod Łodzią, możliwość uczestniczenia w warsztatach kulinarnych, sportowo-rekreacyjnych, edukacyjno-profilaktycznych, integracyjnych, plastyczno-technicznych, wyjście do Studia Tańca „Alibi” czy „Fikolandu”.

Program warsztatów letnich także obfitował w moc atrakcji, gdyż wychowankowie wzięli udział w ciekawych zajęciach i odbyli szereg wycieczek m.in. do: Nieborowa, Torunia, Orzechowa pod Łodzią czy Solca Kujawskiego, uczestniczyli w wyjazdach okolicznościowych na terenie Kutna, np. do aquaparku, parków, zajęciach dydaktyczno-wychowawczych, artystycznych, a także tematycznym konkursie wiedzy.

W ramach procesu terapeutyczno-wychowawczego, obok współpracy z rodzicami i pedagogami szkolnymi, prowadzono z dziećmi zajęcia mające m.in. za zadanie:

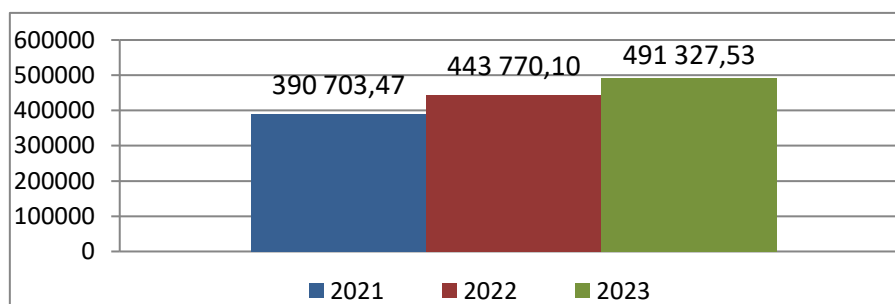
- pomoc w kryzysach szkolnych, rodzinnych i osobistych;
- podnoszenie poziomu edukacyjnego (wyrównywanie zaległości w nauce, pomoc w odrabianiu lekcji);
- rozwijanie samodzielności i społecznej aktywności;
- wspieranie rozwoju zainteresowań, zdolności (np. plastycznych, tanecznych);
- rozwijanie sprawności fizycznej (np. ćwiczenia, gimnastyka);
- profilaktykę (np. z zakresu uzależnień, przemocy i agresji);
- zwiększanie kultury osobistej (np. nauka zasad zachowania przy stole);
- organizację czasu wolnego (gry i zabawy).

Nadto należy zaakcentować, iż program pracy z dziećmi jest na bieżąco, w zależności od potrzeb, uzupełniany.

Co więcej, pracownicy świetlicy, wchodząc w skład kutnowskiej grupy nieformalnej „Razem raźniej”, pozyskali – w ramach Lokalnego Programu Mikrograntów: Mikrogranty w Kutnie 2023 dofinansowanego ze środków Miasta Kutno realizowanego przez Centrum Opus – zewnętrzne środki na kwotę w wysokości 4 000,00 z intencją realizacji projektu zatytułowanego „Hopsasa do Sasa”. Celem inicjatywy było zainteresowanie dzieci i młodzieży historią miasta Kutna w epoce panowania króla Polski – Augusta III Wettina oraz przybliżenie wieloaspektowego znaczenia Pałacu Saskiego. Pomysłowi przyświecała idea pogłębienia więzi z własnym miejscem zamieszkania, a także krzewienie i pielęgnowanie patriotyzmu, również w jego lokalnym wymiarze. Projekt skierowany był do 30-osobowej grupy dzieci i młodzieży ze świetlicy profilaktyczno-wychowawczej „Rodzinka” oraz zamieszkującej mieszkania wspomagane.

Omówienie Projektu zamieszczono w podrozdziale 12.2.5.

Wykres 25. Wydatki [w zł] przeznaczone na działalność świetlicy „Rodzinka” i na asystenturę rodziny w latach 2021-2023.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Wydatki przeznaczone na wspieranie rodziny, czyli na funkcjonowanie świetlicy profilaktyczno-wychowawczej „Rodzinka” oraz na asystenturę rodziny, wyniosły w 2023 r. **491 327,53 zł** – o 47 557,43 zł więcej względem 2022 r. i o 100 624,06 zł więcej wobec 2021 r. Uzasadnienia dla zwwyżki w wydatkach można upatrywać we wzroście wynagrodzeń oraz w rosnących kosztach utrzymania, które determinowane były, szczególnie w latach 2022-2023, wysoką inflacją.

7.3. Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny i Kutnowska Karta Dużej Rodziny

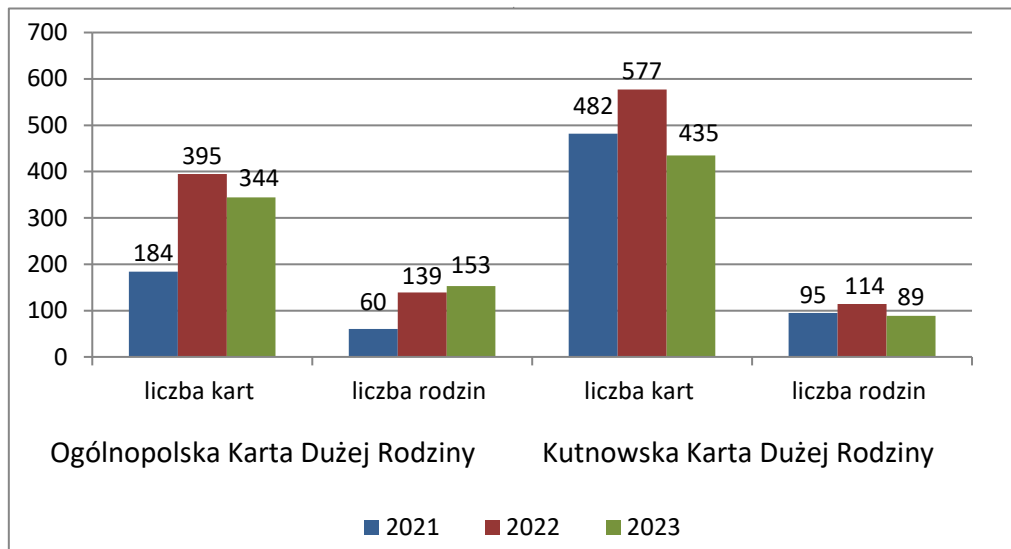
Od 16.06.2014 r. w ramach realizacji rządowego programu rodziny wielodzietne, mające na utrzymaniu co najmniej troje dzieci, mogą ubiegać się o bezpłatne przyznanie Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. Karta oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień, a jej posiadacze mogą korzystać z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju.

W 2023 r. Ogólnopolską Kartę Dużej Rodziny wydano w Ośrodku dla **153** rodzin i 344 członków tych rodzin, z tego: 237 dla rodziców/małżonków i 107 dla dzieci. W porównaniu z 2022 r. kolejno: więcej o 14 rodzin, mniej o 51 członków rodzin, więcej o 6 rodziców/małżonków i mniej o 57 dzieci. Różnice między 2023 r. a 2022 r. wynikać mogą z chęci partycypowania w 2023 r. przez rodziny w zagwarantowanych dla rodzin posiadających karty, pożytkach z rabatów, obejmujących chociażby tańsze paliwo bądź możliwość skorzystania ze zniżek zakupowych w wielu sklepach wielkopowierzchniowych lub na dostawę energii elektrycznej.

Poza ogólnopolską kartą na terenie Kutna funkcjonuje Kutnowska Karta Dużej Rodziny uprawniająca m.in. do korzystania z bezpłatnych przewozów środkami transportu Miejskiego Zakładu Komunikacji w Kutnie, korzystania z ulg w instytucjach kultury, sportowo-rekreacyjnych czy przy opłatach za pobyt dziecka w żłobku lub przedszkolu bądź korzystania z rabatów na towary i usługi u partnerów programu.

W 2023 r. wydano 435 kart, o 142 mniej niż w roku 2022 i o 47 mniej aniżeli w 2021 r., dla 89 rodzin, o 25 mniej w stosunku do roku poprzedniego, tj. 2022, zaś względem roku 2021 – o 6 więcej.

Wykres 26. Charakterystyka Ogólnopolskiej i Kutnowskiej Karty Dużej Rodziny w latach 2021-2023.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta Kutno; marzec 2023 r.

7.4. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi te mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze (rehabilitacja fizyczna i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu) z kolei są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Tabela 9. Charakterystyka realizacji usług opiekuńczych w latach 2021-2023.

Usługi opiekuńcze nad chorym w domu			
	2021	2022	2023
Liczba świadczeń	45 387	40 407	33 790
Liczba osób	152	140	133
Liczba rodzin	152	140	133
Wydatki [w zł]	1 070 770,05	1 088 160,51	1 057 258,80

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Tabela 10. Charakterystyka realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych w latach 2021-2023.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze			
	2021	2022	2023
Liczba świadczeń	927	916	405
Liczba osób	8	7	5
Liczba rodzin	8	7	5
Wydatki [w zł]	46 707,49	36 847,13	21 077,56

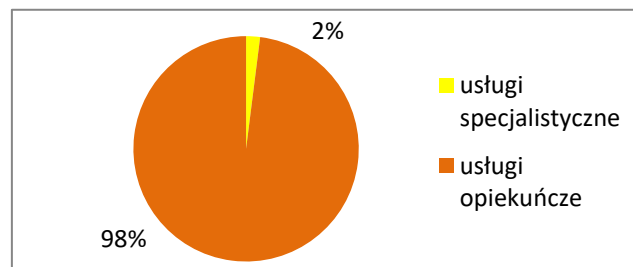
Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

W 2023 r. w zestawieniu z 2022 r. maleją: liczba zrealizowanych usług opiekuńczych, liczba osób, rodzin, oraz wydatki poniesione na tę formę pomocy. Przyczynę znacznej różnicy między liczbą świadczeń wykonanych w 2022 r. i w 2023 r., wynoszącej 6 617 świadczeń, może stanowić spadek w 2023 r. liczby beneficjentów wskutek objęcia części osób usługami asystenckimi w ramach Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – edycja 2023” lub wsparciem w postaci teleopaski w ramach Programu „Korpus Wsparcia Seniorów” bądź czasowa niemożność świadczenia usług z racji hospitalizacji usługobiorców.

Nie bez znaczenia w tym obszarze jest również współczynnik starzenia się społeczeństwa, który może determinować zwiększenie się popytu na usługi (opiekuńcze lub asystenckie), których liczba zawsze uzależniona jest od aktualnych potrzeb beneficjentów usług opiekuńczych.

W związku z powyższym w 2023 r. redukcji uległy również wydatki przeznaczone na usługi opiekuńcze nad chorym w domu (w porównaniu do 2022 r. o 30 901,71 zł), zmalały też środki finansowe kierowane na specjalistyczne usługi opiekuńcze (w zestawieniu z 2022 r. o 30 325,23 zł). Za stosunkowo mniejszą, niżli w przypadku liczby świadczeń, dysproporcję środków finansowych przeznaczanych na usługi opiekuńcze nad chorym w domu w 2022 r. i w 2023 r. odpowiadać może podniesienie obligatoryjnej ceny za 1 godzinę usługi. W 2023 r. koszt 1 godziny usługi wyniósł od 22 kwietnia 31,80 zł (tj. 4,87 zł więcej w stosunku do 2022 r. [do 21 kwietnia włącznie koszt wyniósł 26,93]). Z kolei w wypadku specjalistycznych usług opiekuńczych – wraz ze spadkową tendencją liczby świadczeń pomniejszono wyasygnowane w 2023 r. na ten cel środki finansowe, mimo że 1 godzina usługi wyniosła 50,00 zł, czyli o 12,22 zł więcej względem 2022 r.

Wykres 27. Wydatki w zł na usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze w 2023 r.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Usługi opiekuńcze nad chorym w domu były świadczone dla **133** świadczeniobiorców (o 7 mniej względem 2022 r.) w liczbie **33 790** godzin na kwotę **1 057 258,80 zł**, którą w całości zabezpieczono w budżecie gminy. Natomiast na specjalistyczne usługi opiekuńcze wydatkowano kwotę **21 077,56 zł**, co stanowi prawie 2% łącznych kosztów przewidzianych

na usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze. Ze specjalistycznych usług opiekuńczych w liczbie 405 godzin świadczeń skorzystało 5 osób (o 2 osoby mniej niżli w 2022 r.).

W 2023 r. przeprowadzono dwa badania ankietowe, których celem była ocena, za rok 2022, jakości i potrzeb, odpowiednio: w zakresie usług opiekuńczych oraz w zakresie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Omówienie badań ankietowych zawarto kolejno w podrozdziałach: 12.3.1. i 12.3.2.

7.4.1. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi są dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i są wykonywane przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Usługi te polegają na wspieraniu procesu leczenia, a także na uczeniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania oraz codziennego gospodarowania budżetem domowym.

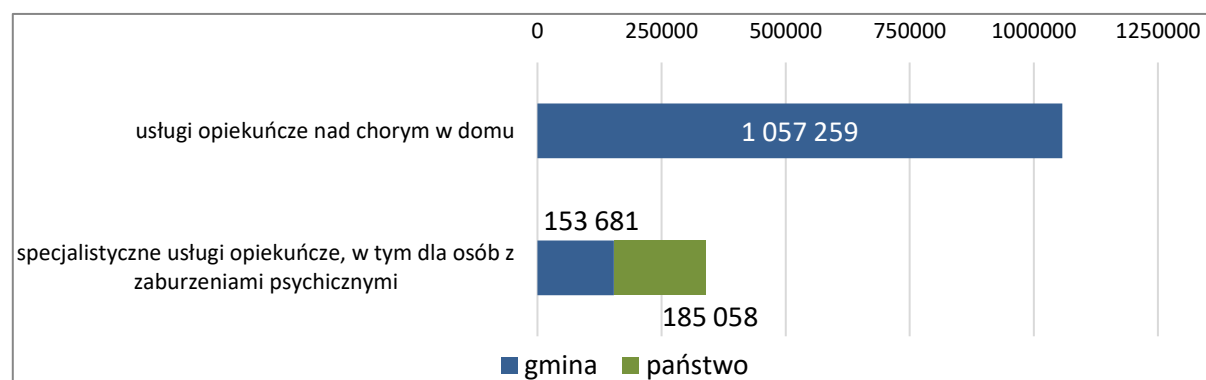
Tabela 11. Charakterystyka realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2021-2023.

Usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi			
	2021	2022	2023
Liczba świadczeń	5 370	5 153	4 143
Liczba osób	33	28	28
Liczba rodzin	30	27	26
Wydatki [w zł]	188 168,10	192 578,19	185 058,00

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

W 2023 r. w stosunku do 2022 r. zmalała liczba godzin przeznaczonych na specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, przy równoczesnym utrzymaniu się na tym samym poziomie liczby beneficjentów. Przyczyną spadku liczby godzin był pobyt osób z zaburzeniami psychicznymi w szpitalach specjalistycznych oraz zgon w przypadku 2 osób.

Wykres 28. Wydatki [w zł po zaokrągleniu do jedności] z budżetu gminy i państwa poniesione na usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi w 2023 r.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Ogółem koszt wszystkich świadczonych w tym zakresie usług w 2023 r. wyniósł **1 395 997,88 zł** (w porównaniu z 2022 r. zanotowano spadek o 135 372,94 zł), z tego:

- z budżetu państwa: **185 058,00 zł** (mniej o 7 520,19 zł wobec 2022 r.);
- z budżetu gminy: **1 210 939,88 zł** (mniej o 127 852,75 zł względem 2022 r.).

Odpłatność do budżetu gminy za świadczone usługi od beneficjentów wyniosła **331 811,63 zł**, tj. **23,8%** ogółu wydatków w tym obszarze (z tego: 329 669,60 zł za usługi opiekuńcze nad chorym w domu oraz 2 142,03 zł za specjalistyczne usługi opiekuńcze, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi), i była wyższa niż w 2022 r. o 39 508,06 zł.

7.5. Placówki wsparcia

Do placówek wsparcia prowadzonych przez kutnowski Ośrodek należą:

7.5.1. Centrum Seniora - Sekcja Dziennego Domu Pomocy Społecznej

Od 04.07.2018 r. Sekcja Dziennego Domu Pomocy Społecznej wspólnie z Sekcją Integracyjną tworzą Centrum Seniora. Zmiana lokalizacji (Centrum znajduje się przy Kompleksie Terapeutyczno-Integracyjnym „Wspólny Dom”) i specjalnie pobudowany w celu poprawy infrastruktury miasta obiekt gwarantują podniesienie standardów świadczonych usług, zarówno w zakresie zaplecza technicznego i rozwiązań architektonicznych dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, jak i na płaszczyźnie możliwości wdrażania nowych form pomocy przede wszystkim osobom starszym w ich borykaniu się z codziennymi trudnościami.

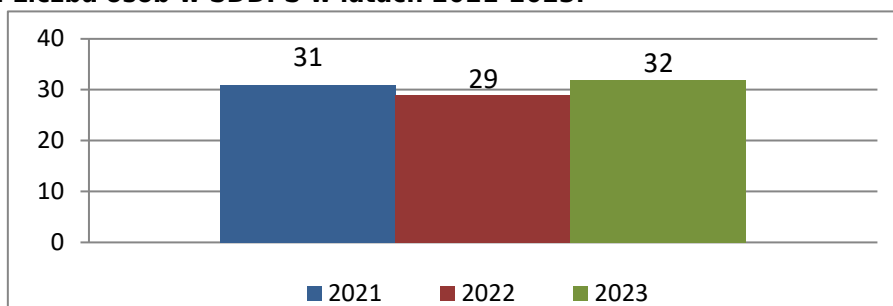
Sekcja Dziennego Domu Pomocy Społecznej to jednostka organizacyjna pomocy społecznej udzielająca wsparcia osobom, które ze względu na wiek, chorobę, niepełnosprawność wymagają częściowej pomocy w zaspokajaniu potrzeb życiowych, bez zmiany ich miejsca zamieszkania, oraz zapewniająca pomoc w formie posiłku. Głównym zadaniem SDDPS jest wspieranie w codziennym życiu, w trudnych sytuacjach oraz zabieganie o jak najdłuższe funkcjonowanie w środowisku lokalnym.

W 2023 r. na podstawie decyzji z oferty przygotowanej w SDDPS skorzystały **32** osoby, czyli o 3 więcej wobec 2022 r. (5 mężczyzn i 27 kobiet; 26 osób samotnie zamieszkujących, 6 osób mieszkających z rodziną), w tym 5 osób korzystało wyłącznie z pobytu, czyli nie spożywało posiłku przygotowywanego w SDDPS. Stosunkowo wysoka liczba osób korzystających z zajęć może napawać optymizmem. Przy zauważalnym bowiem starzeniu

się społeczności, a tym samym związanymi z tym procesem trudnościami z mobilnością, w dysponowaniu mniejszą ilością energii i sił, by dotrzeć do SDDPS i brać udział w warsztatach, względnie na stabilnym poziomie kształtuje się grono osób, dla których dostępność tego rodzaju wsparcia, jakim są zajęcia w SDDPS, stanowi nieodzowny element codziennego życia.

Wykres 29. Liczba osób w SDDPS w latach 2021-2023.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Celem Sekcji Dziennego Domu Pomocy Społecznej jest zapewnienie seniorom wsparcia, ich aktywizacja, przeciwdziałanie ich osamotnieniu i utrzymywanie ich w jak najlepszej kondycji psychofizycznej. Do zajęć, które spotkały się u seniorów z zainteresowaniem i które sobie upodobałi, należą m.in.:

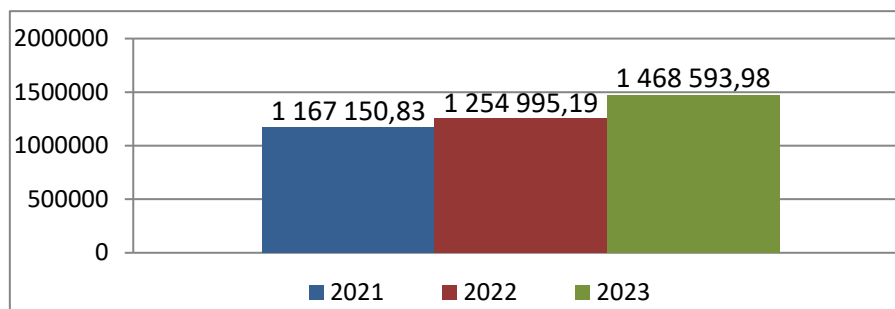
- ćwiczenia rozwijające sprawność ruchową;
- treningi pamięci;
- zajęcia manualne;
- warsztaty plastyczne;
- zajęcia muzyczne;
- wyjazdy i spotkania integrujące grupę.

Na zajęcia zapraszani są specjaliści z zakresu profilaktyki zdrowotnej i higienicznej, jak również organizowane są spotkania okolicznościowe z ludźmi dzielącymi się swoją pasją oraz z dziećmi ze świetlicy „Rodzinka”. Ponadto, celem zacieśniania więzi, seniorzy obchodzą m.in.: Walentynki, Dzień Kobiet czy święta. Powstałe w wyniku przebywania w SDDPS poczucie przynależności i wspólnoty między seniorami przejawia się we wzajemnej pomocy i odwiedzaniu się w domu czy w szpitalu.

W okresie sprawozdawczym, na prośbę seniorów i za zgodą dyrekcji, SDDPS prowadziła działalność w ten sposób, że seniorzy zostali podzieleni na 2 grupy, których liczebność nie przekraczała 15 osób. Dzięki takiemu rozwiązaniu możliwe jest skuteczniejsze skoncentrowanie się na indywidualnych potrzebach każdej osoby, częstsze podejmowanie rozmów indywidualnych oraz zachowanie większego spokoju podczas pracy.

Podopieczni SDDPS korzystali z różnych form zarówno aktywizacji, uzależnionych od zainteresowań czy aktualnego samopoczucia, jak i wsparcia. Instruktorzy i terapeuci skupiali się na tym, by zachować u seniorów dobrostan psychofizyczny, czemu służyły np. techniki relaksacyjne powiązane z wyciszającą, uspokajającą muzyką oraz kolorowanki antystresowe bądź treningi koncentracji i pamięci.

W Centrum Seniora dwa razy w tygodniu osoby zainteresowane mogą wziąć też udział w zajęciach joga dance. Frekwencja na spotkaniach jest różna, waha się od 30 do 60 osób, z tym że występuje duża rotacja uczestników.

Wykres 30. Wydatki [w zł] przeznaczone na działalność Centrum Seniora w latach 2021-2023.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Wydatki przeznaczone na funkcjonowanie Centrum Seniora, czyli zarówno Sekcję Dziennego Domu Pomocy Społecznej (miejsce pobytu dla seniorów oraz działalność kuchni wydającej obiady), jak i Sekcję Integracyjną (użyczanie sali organizacjom pozarządowym), w okresie 3 ostatnich lat oscylują wokół podobnych wartości, jednak rosnąc z roku na rok, osiągając w 2023 r. wartość: **1 468 593,98**, tj. więcej o 213 598,79 zł w stosunku do 2022 r. i o 301 443,15 zł więcej wobec 2021 r.

Poza tym pracownicy Centrum Seniora, wspólnie tworząc dwie nieformalne grupy mieszkańców Kutna: „Różani smakosze” oraz „Międzypokoleniowi”, pozyskali – w ramach Lokalnego Programu Mikrograntów: Mikrogranty w Kutnie 2023 dofinansowanego ze środków Miasta Kutno realizowanego przez Centrum Opus – kwoty w wysokości 3 590,00 zł oraz 2 310,00 zł na realizację dwóch projektów, odpowiednio: „Róże, pasty i inne smarowidła” (w ramach Kutnowskich Dni Seniora) oraz „Dzieciństwo wczoraj i dziś”.

Warto zaznaczyć, że Centrum Seniora w 2023 r. brało również wydatny udział w przygotowaniu i realizacji Kutnowskich Dni Seniora. Zespół Centrum przygotował następujące warsztaty:

- Warsztaty plastyczne – malowanie na szkle;
- Warsztaty kulinarne – „Róże, pasty i inne smarowidła” – zadanie realizowane w ramach Lokalnego Programu Mikrograntów;
- Joga Dance – zajęcia jogi przy muzyce z wykorzystaniem krzesel;
- „Jesienna potańcówka” – zabawa taneczna ze słodkim poczęstunkiem;
- „Bingo” – zabawa w amerykańskim stylu.

Wszystkie spotkania zostały objęte limitem miejsc; łączna liczba osób, które wzięły udział w wydarzeniach wyniosła 340 osób, na 360 możliwych.

Trzeba podkreślić, że Centrum Seniora koordynuje, realizowany na mocy uchwały Rady Miasta Kutno nr XLVII/423/21 z dnia 23 listopada 2021 r., Programu Pomocy „Kutnowska Złota Rączka dla Seniora”. Program realizowany był od lutego 2022 r., a jego cel stanowi bezpłatna pomoc seniorom w drobnych naprawach np. elektrycznych, hydraulicznych lub ślusarskich, które nie wymagają specjalistycznej wiedzy i uprawnień. W 2023 r. dla 76 seniorów wykonano łącznie 110 usług, z tego: 46 usług hydraulicznych, 28 usług elektrycznych, 36 usług w zakresie napraw i konserwacji.

Omówienie Programu zamieszczono w podrozdziale 12.1.8.

7.5.2. Kompleks Terapeutyczno-Integracyjny „Wspólny Dom” - Sekcja Mieszkań Chronionych

Mieszkania chronione są formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające pod opieką specjalistów do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku i integrację ze społecznością lokalną.

Miasto Kutno posiada 32 mieszkania chronione (21 to mieszkania treningowe, a 11 to mieszkania wspierane), z tego 28 mieszkań jednopokojowych z aneksem kuchennym i łazienką oraz 4 dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, poruszających się na wózkach inwalidzkich, mieszkania dwupokojowe z aneksem kuchennym. Pobyt ustala się na czas określony z możliwością przedłużenia w drodze decyzji administracyjnej na kolejny okres w zależności od indywidualnej sytuacji osoby uprawnionej lub w uzasadnionych przypadkach - na pobyt stały. Odpłatność za pobyt w mieszkaniu chronionym ponoszą osoby w nich przebywające bądź gmina. W 2023 r. kwota wniesiona przez mieszkańców wyniosła 72 734,82 zł.

W 2023 r. w 31 mieszkaniach przebywało **39** osób (o 7 mniej w stosunku do 2022 r.), z czego 33 osoby posiadały stopień niepełnosprawności (lekki - 1 osoba, umiarkowany - 14 osób, znaczny - 18 osób). W omawianym okresie 4 osoby opuściły mieszkania, z tego: 1 osoba zrezygnowała z pobytu ze względu na pogorszący się stan zdrowia, 1 osoba z uwagi na stan zdrowia została skierowana w domu pomocy społecznej, zaś 2 osoby zmarły. Liczba mieszkańców SMCH na koniec 2023 r. wyniosła 35 osób, zaś liczba zasiedlonych mieszkań: 29.

W okresie sprawozdawczym zespół doradczo-opiniodawczy odbył 5 posiedzeń w sprawie kwalifikacji do pobytu w mieszkaniach chronionych. Zdecydowano na nich o 4 skierowaniach na pobyt w mieszkaniach chronionych i o 1 odmowie przyznania pobytu.

Osoby i rodziny przebywające w mieszkaniach chronionych biorą udział w zajęciach terapeutycznych zarówno indywidualnych, jak i grupowych. Zajęcia prowadzone są z zakresu m.in.:

- higieny;
- umiejętności samoobsługowych i zaradności życiowej;
- wzbogacenia wiedzy kulinarnej;
- poprawnego gospodarowania budżetem domowym;
- organizacji czasu wolnego;
- załatwiania spraw urzędowych (nauka pisania podań, wypełniania różnych wniosków).

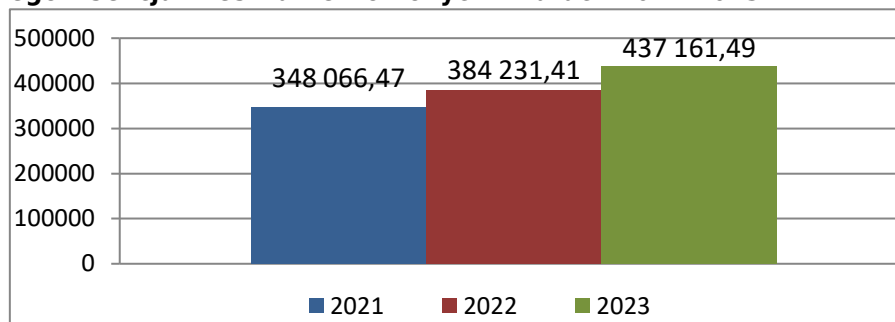
Tabela 12. Zajęcia terapeutyczne prowadzone przez instruktora terapii zajęciowej w 2023 r.

	Liczba godzin	Liczba spotkań
Zajęcia terapeutyczne indywidualne	818	818
Zajęcia terapeutyczne grupowe	507	169

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

W 2023 r. w ramach terapii indywidualnej ze specjalistą odbyło się 818 spotkań (1 spotkanie to ok. 1 godzina), a terapii grupowej - 507 spotkań (1 spotkanie to ok. 3 godziny). Dzięki takim warsztatom mieszkańcy integrują się, zdobywają nowe umiejętności, rozwijają swoje pasje oraz nabywają zdolności pozwalające na samodzielną egzystencję.

Wykres 31. Wydatki [w zł] przeznaczone na działalność Kompleksu Terapeutyczno-Integracyjnego - Sekcja Mieszkań Chronionych w latach 2021-2023.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Wydatki przeznaczone na funkcjonowanie Kompleksu Terapeutyczno-Integracyjnego – Sekcja Mieszkań Chronionych w ciągu ostatnich 3 lat rosły, wynosząc w 2023 r. **437 161,49 zł**, czyli zwiększyły się o 52 930,08 zł w porównaniu do 2022 r., a także o 89 095,02 zł w zestawieniu z 2021 r.

7.5.3. Zespół Mieszkalno-Integracyjny z mieszkaniami wspomagany

Zespół Mieszkalno-Integracyjny z mieszkaniami wspomagany został formalnie powołany uchwałą Rady Miasta Kutno z 16 czerwca 2020 r., a jego powstanie jest realizacją projektu „Adaptacja budynku przy ul. Majdany 1 w Kutnie na mieszkania wspomagane” współfinansowanego przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

Mieszkania wspomagane, nie będąc zaklasyfikowane przez ustawę o pomocy społecznej do katalogu ośrodków wsparcia, są formą usługi społecznej ukierunkowaną na usamodzielnienie – korzystających ze wsparcia specjalistów – osób w nich przebywających, przede wszystkim osób bezdomnych, zagrożonych bezdomnością i wykluczeniem społecznym, opuszczających pieczę zastępczą lub zakłady karne. W zasobach Zespołu znajdują się 24 mieszkania wspomagane: 22 mieszkania (z tego: 11 mieszkań jednoosobowych, 10 mieszkań dwuosobowych oraz 1 mieszkanie dostosowane do potrzeb osoby niepełnosprawnej) przeznaczone dla 32 osób, zlokalizowane przy ul. Majdany 1, oraz 2 mieszkania włączone w zasoby ZMI Zarządzeniem Prezydenta Miasta Kutno z dnia 15 czerwca 2022 r. (jedno usytuowane przy ul. Narutowicza 4 i drugie przy ul. Przytorze 4). Każde mieszkanie składa się z części sypialnianej, aneksu kuchennego oraz łazienki, a poza tym jest w pełni wyposażone w meble, sprzęt AGD i RTV.

W trakcie pobytu podopieczni realizują zawarty wcześniej z pracownikiem socjalnym Ośrodka Indywidualny Program Usamodzielnienia, w tym Wychodzenia z Bezdomności. Realizacja odbywa się poprzez spotkania z psychologiem, specjalistą reintegracji zawodowej, aspirantem pracy socjalnej, a także treningi niezbędne do odzyskania samodzielności i zaradności życiowej. Aspekt usamodzielniania, nauki odpowiedzialności za gospodarowanie budżetem domowym widoczny jest chociażby w ponoszeniu przez osoby zamieszkujące mieszkania wspomagane odpłatności za czynsz, energię, wodę, wywóz śmieci, centralne ogrzewanie i gaz.

W 2023 r. w mieszkaniach wspomaganych, zajmując 24 mieszkania, przebywało **60** osób, czyli o 7 osób mniej względem 2022 r. (30 mężczyzn, w tym 20 dzieci; 30 kobiet, w tym 13 dzieci), w tym 2 z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności oraz 2 dzieci do 16. roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności. Najwięcej, bo 33 osoby to mieszkańcy do 19. roku życia, pozostałe osoby to: 21 osób w przedziale 19-45 lat; 3 osoby w przedziale 46-60

lat; 3 osoby – powyżej 60. roku życia. Liczba mieszkańców na koniec 2023 r. wyniosła 57 osób zasiedlających 23 mieszkania; powodem rotacji było usamodzielnienie się – wynajęcie/pozyskanie lokalu przez 1 rodzinę złożoną z 3 osób.

W okresie sprawozdawczym zespół doradczo-opiniodawczy odbył 8 posiedzeń w sprawie kwalifikacji do realizacji Indywidualnego Programu Usamodzielnienia, w tym Wychodzenia z Bezdomności. Zdecydowano na nich o 6 skierowaniach na pobyt w mieszkaniach wspomaganych i o 36 przedłużeniach pobytu.

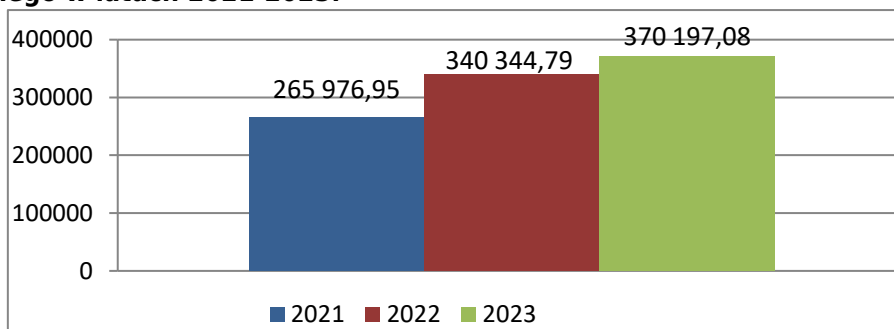
Kadrę placówki stanowią kierownik, aspirant pracy socjalnej i specjalista reintegracji zawodowej, pełniący również funkcję opiekunów osób przebywających w mieszkaniach i realizujący z nimi Indywidualne Programy Usamodzielnienia, w tym Wychodzenia z Bezdomności, oraz psycholog (umowa cywilnoprawna). Specjalista reintegracji i psycholog pracują nie tylko z mieszkańcami Zespołu Mieszkalno-Integracyjnego, ale również z osobami skierowanymi do nich przez pracowników socjalnych, pracowników KTI, pracowników Noclegowni i kuratorów zawodowych (por. tab. 13.). Specjalista reintegracji zawodowej pracował łącznie z 73 osobami, z których 27 jest aktywnych zawodowo (podjęto zatrudnienie na umowę o pracę lub umowę cywilnoprawną). Nadto, choćby poprzez udział w targach pracy, nawiązał stałą współpracę z pracodawcami i lokalnymi agencjami pracy. Z kolei psycholog objął wsparciem 71 osób – zarówno mieszkańców ZMI, KTI, jak i podopiecznych pracowników socjalnych – z którymi prowadził indywidualne i grupowe warsztaty pomocowe.

Tabela 13. Liczba osób, z którymi pracowali specjalista reintegracji zawodowej i psycholog w 2023 r.

	Liczba osób
Zajęcia ze specjalistą reintegracji zawodowej, z tego:	73
- dla mieszkańców ZMI;	11
- dla osób skierowanych przez pracownika socjalnego, pracownika KTI, pracownika Noclegowni, kuratora zawodowego	62
Zajęcia z psychologiem, z tego:	71
- dla mieszkańców ZMI;	33
- dla osób skierowanych przez pracownika socjalnego, pracownika KTI, pracownika Zespołu Interdyscyplinarnego	38

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Wykres 32. Wydatki [w zł] przeznaczone na działalność Zespołu Mieszkalno-Integracyjnego w latach 2021-2023.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Wydatki przeznaczone na funkcjonowanie Zespołu Mieszkalno-Integracyjnego stale się zwiększają, gdy zestawia się je rok do roku. W 2023 r. wyniosły **370 197,08 zł** i były wyższe od analogicznych z roku 2022 o 29 852,29 zł, zaś od odnotowanych w 2021 r. – o 104 220,13 zł. Powodem dynamiki różnicy w wydatkach między 2022 a 2023 rokiem jest wzrost kosztów utrzymania ośrodka wsparcia determinowany wysokim wskaźnikiem inflacji.

7.5.4. Noclegownia

Noclegownia zapewnia schronienie poprzez tymczasowe miejsce noclegowe osobom pozbawionym schronienia z terenu miasta Kutna. Noclegownia służy pomocą osobom bezdomnym poprzez:

- udzielenie schronienia tymczasowego na czas uregulowania sytuacji życiowej;
- zabezpieczenie w niezbędne ubranie i przyznanie czystej pościeli;
- korzystanie z urządzeń sanitarnych i środków higienicznych;
- umożliwienie przygotowania posiłku w wyznaczonych pomieszczeniach;
- udzielenie pomocy w postaci jednego gorącego posiłku dziennie;
- udzielenie pomocy w postaci poradnictwa socjalnego, psychologicznego, terapeutycznego i prawnego.

Wśród najczęstszych powodów korzystania w 2023 r. z Noclegowni znalazły się przyczyny o charakterze społecznym (szeroko rozumiana sytuacja społeczno-rodzina, w tym rozpad rodziny spowodowany m.in. konfliktami; mechanizmy wykluczenia społecznego) oraz związanym z patologiami społecznymi (uzależnienia; przemoc domowa skutkująca izolacją od rodziny).

W 2023 r. rzeczywista liczba osób korzystających z tymczasowego miejsca noclegowego wyniosła **53** osoby, w stosunku do 2022 r. – mniej o 41 osób. Przyczyny takiego stanu rzeczy należy upatrywać w szczególności w przypadającym w głównej mierze na rok 2022 kryzysie uchodźczym i napływie obywateli Ukrainy.

W ramach zadań własnych na wydatki rzeczowe przeznaczono kwotę **531 439,52 zł**, czyli o 67 749,50 zł więcej aniżeli w 2022 r.

Tabela 14. Liczba osób i wydatki [w zł] przeznaczone na działalność Noclegowni w latach 2021-2023.

	2021	2022	2023
Liczba osób	38	94	53
Wydatki [w zł]	423 398,47	463 690,02	531 439,52

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2023 r.

Wzrost wydatków związanych z udzieleniem schronienia dla osób potrzebujących spowodowany był zwiększonymi środkami finansowymi skierowanymi na zapewnienie bezpieczeństwa (wzrost stawki za 1 godzinę świadczenia usług: 2021 r. – 30,01 zł; 2022 r. – 31,24 zł; 2023 r. – 33,21 zł) oraz podwyższeniem kosztów dotyczących utrzymania placówki wynikającymi ze wzrostu cen energii elektrycznej oraz skali inflacji. Nie bez znaczenia jest w tym kontekście również fakt, iż zgodnie z rozporządzeniem ministra od 2017 r. za pobyt w noclegowniach i ogrzewalniach nie pobiera się odpłatności.

Trzeba zaznaczyć, że podejmowana aktywizacja społeczna osób przebywających w Noclegowni zaowocowała wyjściem **7** osób z bezdomności (2 osobom przydzielono lokale z zasobów Zarządu Nieruchomości Miejskich w Kutnie; 2 osoby samodzielnie wynajęły mieszkania, w tym 1 osoba po uzyskaniu prawa do świadczenia emerytalnego; 1 osoba podjęła pracę z zakwaterowaniem [po zakończeniu umowy na kontrakt osoba powróciła do Noclegowni]; 1 osoba została skierowana na pobyt do mieszkania wspomaganego; 1 osoba wróciła do rodziny).

7.5.5. Ogrzewalnia

Od 06.12.2017 r. na terenie miasta Kutna działa Ogrzewalnia. Jej celem, podobnie jak Noclegowni, jest udzielanie tymczasowego schronienia osobom bezdomnym. Ta forma pomocy ma charakter interwencyjny, zapewniający w szczególności podczas „Akcji Zima” bezpieczny pobyt osobom narażonym na wychłodzenie i zamarznięcie. W 2023 r. Ogrzewalnia przyjęła **142** osoby (124 mężczyzn i 18 kobiet), czyli 14 osób więcej względem 2022 r.

Tabela 15. Liczba osób i wydatki [w zł] przeznaczone na działalność Ogrzewalni w latach 2021-2023.

	2021	2022	2023
Liczba osób	162	128	142
Wydatki [w zł]	134 217,87	126 120,07	156 658,89

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Wydatki poniesione na obsługę i uregulowanie kosztów bieżących wyniosły **156 658,89 zł** i były wyższe od poniesionych w 2022 r. o 30 538,82 zł, zaś od analogicznych w 2021 r. wyższe o 22 441,02 zł. Na różnice w kosztach, obok rosnącej stawki za 1 godzinę świadczenia usług (por. identyczne kwoty podane w przypadku Noclegowni), wpływ miały uwarunkowania determinowane przez sytuację ekonomiczną kształtowaną przez wysoki stopień inflacji oraz większa liczba osób zabezpieczonych, analizując rok do roku lata 2022-2023.

7.6. Pobyt w Domu Pomocy Społecznej

Osobie, która wymaga całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a rodzina lub gmina nie są w stanie zapewnić jej niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej, tj. placówce pobytu stałego zapewniającej całodobową opiekę.

W 2023 r. przyznano 993 świadczenia (o 54 mniej w stosunku do 2022 r.) dla **110** osób (więcej o 2 osoby aniżeli w 2022 r. i mniej o 7 wobec 2021 r.), toteż można przyjąć, iż sytuacja osób przebywających w domach pomocy społecznej rok do roku (2023 r. wobec 2022 r.) ustabilizowała się.

Tabela 16. Liczba osób, liczba świadczeń i średni miesięczny koszt dofinansowania gminy do pobytu mieszkańca w Domu Pomocy Społecznej [w zł] w latach 2021-2023.

	2021	2022	2023
Liczba osób, za które gmina częściowo pokrywała koszty pobytu	104	103	103
Liczba świadczeń	1 101	1 047	993
Średni miesięczny koszt dofinansowania gminy do pobytu mieszkańca w Domu Pomocy Społecznej [w zł]*	2 395,92	2 496,42	2 724,86

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

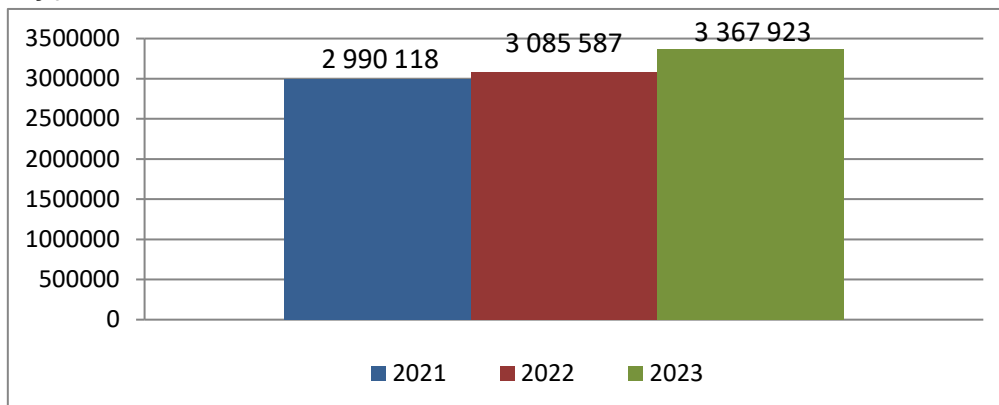
* Średni miesięczny koszt dofinansowania gminy do pobytu mieszkańca w DPS obliczany jest jako iloraz: wydatki/12 (miesiące)/liczba osób, za które gmina częściowo pokrywała koszty pobytu.

Średni miesięczny koszt dofinansowania gminy do pobytu mieszkańca w DPS w 2023 r.

wyniósł 2 724,86 zł i wzrósł wobec analogicznego w 2022 r. o 228,44 zł, czyli o 9%, natomiast w stosunku do 2021 r. podniósł się o 14%.

Wykres 33. Wydatki [w zł po zaokrągleniu do jedności] poniesione przez gminę za osoby przebywające w DPS w latach 2021-2023.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

W 2023 r. odnotowano w tym aspekcie zwiększenie wydatków ponoszonych przez gminę: **3 367 923,29 zł**, tj. o 9% więcej niż w 2022 r. Tłumaczyć to trzeba rosnącym średnim kosztem utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej.

8. Pomoc socjalna wynikająca z innych ustaw

8.1. Świadczenia rodzinne, zasiłek dla opiekuna, fundusz alimentacyjny, jednorazowe świadczenie „Za życiem” i ubezpieczenie zdrowotne przy świadczeniach rodzinnych

Wszystkie poniższe świadczenia, o których mowa w podpunkcie 8.1., finansowane są ze środków pochodzących z budżetu państwa.

8.1.1. Świadczenia rodzinne i zasiłek dla opiekuna

Świadczeniami rodzinnymi są:

1) **zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu** (możliwość skorzystania z dodatków uzależniona jest od pozytywnej decyzji o przyznaniu zasiłku rodzinnego):

- urodzenia dziecka;
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego;
- samotnego wychowywania dziecka;
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej;
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego;
- rozpoczęcia roku szkolnego;
- podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania;
  - ❖ kryterium dochodowe:
    - **674,00 zł** na osobę w rodzinie;
    - **764,00 zł** w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności;

2) **świadczenia opiekuńcze:**

• zasiłek pielęgnacyjny, wynoszący **215,84 zł** miesięcznie bez względu na dochód, przysługuje:

- niepełnosprawnemu dziecku;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- osobie, która ukończyła 75. rok życia;
- osobie legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21. roku życia;

• specjalny zasiłek opiekuńczy, wynoszący **620,00 zł** miesięcznie, przy kryterium dochodowym: **764,00 zł** na osobę w rodzinie, przysługuje:

- osobom, na których zgodnie z przepisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego ciąży obowiązek alimentacyjny;
- małżonkom,

- jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej celem sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;

• świadczenie pielęgnacyjne, wynoszące **2 458,00 zł** miesięcznie bez względu na dochód, przysługuje:

- matce albo ojcu;
- opiekunowi faktycznemu dziecka;
- osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- innym osobom, na których zgodnie z Kodeksem rodzinnym i opiekuńczym ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności,

- jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej celem sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 3) **jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka**, wynosząca **1 000,00 zł** przy kryterium dochodowym: **1 922,00 zł** na osobę w rodzinie, przysługuje:
  - matce lub ojcu;
  - opiekunowi prawnemu albo faktycznemu dziecka;
- 4) **świadczenie rodzicielskie**, wynoszące **1 000,00 zł** miesięcznie bez względu na dochód, przysługuje:
  - osobom, które nie mają prawa do zasiłku macierzyńskiego.

Zasiłek dla opiekuna, wynoszący **620,00 zł** bez względu na dochód, przysługuje:

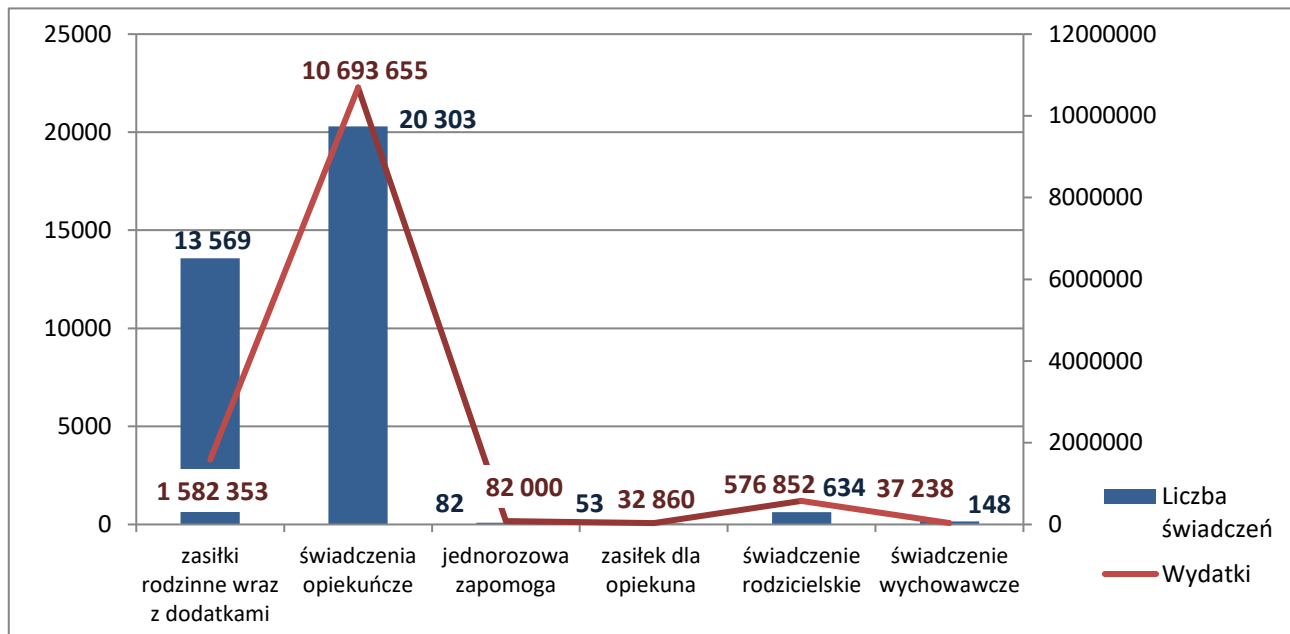
- opiekunom dorosłych osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, którzy wskutek nowelizacji ustawy o świadczeniach rodzinnych utracili 1 lipca 2013 r. prawo do świadczenia pielęgnacyjnego i jednocześnie nie spełnili kryterium dochodowego do otrzymania specjalnego zasiłku opiekuńczego.

Tabela 17. Realizacja świadczeń rodzinnych, zasiłków dla opiekuna i świadczenia wychowawczego w 2023 r.

Świadczenia rodzinne:	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń [w zł]
Zasiłki rodzinne	8 515	977 642,51
Dodatki do zasiłków rodzinnych, z tego z tytułu:	5 054	604 710,87
urodzenia dziecka	44	24 743,02
opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	103	36 851,94
samotnego wychowywania dziecka	953	194 210,43
kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	1 316	136 210,48
rozpoczęcia roku szkolnego	890	52 229,70
podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania	66	5 452,89
wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 682	155 012,41
Świadczenia opiekuńcze:	20 303	10 693 654,63
Zasiłek pielęgnacyjny	17 368	3 739 022,33
Świadczenie pielęgnacyjne	2 815	6 880 232,30
Specjalny zasiłek opiekuńczy	120	74 400,00
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	82	82 000,00
Zasiłek dla opiekuna	53	32 860,00
Świadczenie rodzicielskie	634	576 852,40
Świadczenie wychowawcze	148	37 237,63

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

W 2023 r. największe środki w ramach świadczeń rodzinnych zostały przeznaczone na następujące świadczenia: świadczenia pielęgnacyjne, zasiłki pielęgnacyjne, zasiłki rodzinne wraz z dodatkami i na świadczenia rodzicielskie. Kwoty wydatkowane uwarunkowane są liczbą świadczeń oraz wysokością określonego świadczenia; do najwyższych należą: świadczenie pielęgnacyjne – 2 458,00 zł oraz jednorazowa zapomoga i świadczenie rodzicielskie – każde po 1 000,00 zł.

Wykres 34. Liczba świadczeń i wydatki [w zł po zaokrągleniu do jedności] przeznaczone na świadczenia rodzinne w 2023 r.

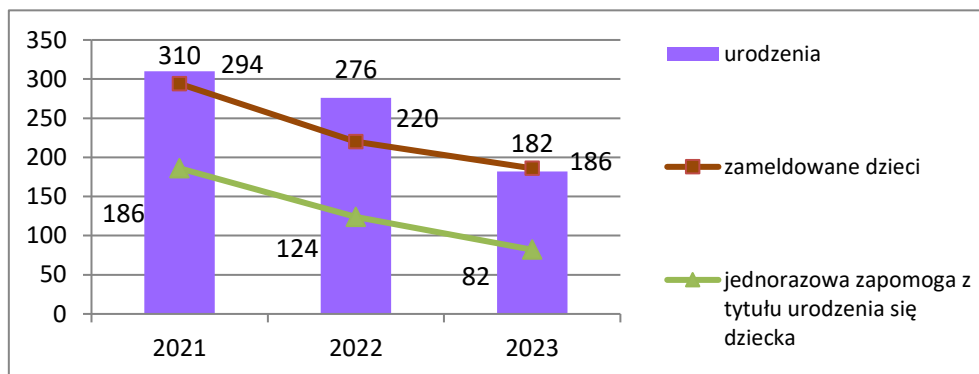
Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

W 2023 r. Ośrodek najwięcej środków w zakresie świadczeń rodzinnych i zasiłku dla opiekuna wyasygnował na świadczenia opiekuńcze, zsumowane zasiłki rodzinne wraz z dodatkami i na świadczenie rodzicielskie; łącznie był to koszt: **12 852 860,41 zł**, o 1 373 814,87 zł więcej niż w 2022 r.

W związku z przeprowadzoną w 2022 r. zmianą w zakresie przyznawania i wypłacania świadczenia wychowawczego, które to zadanie realizowane jest przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w kompetencji Ośrodka pozostała realizacja wniosków, które ze względu na pobyt członka rodziny poza granicami kraju, przekazane zostały do wojewody (koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego).

Ciekawym tłem dla rozważań odnoszących się do wielkości występowania o pomoc w zakresie wsparcia rodzinnego jest zauważalny i potwierdzony na przestrzeni 3 ostatnich lat trend zniżkowy urodzeń żywych na terenie Kutna: w zestawieniu z 2021 r. w 2022 r. nastąpił spadek o 34 urodzenia, a w 2023 r. zaobserwowano zmniejszenie się liczby urodzeń o 94 urodzenia wobec 2022 r. i o 128 urodzeń względem 2021 r. Kontekst dynamiki zmian omawia także wskaźnik zameldowań w Kutnie nowo narodzonych w konkretnym roku dzieci. W 2023 r. zostało zameldowanych o 34 dzieci mniej niż w 2022 r., biorąc pod uwagę zameldowania mieszkańców urodzonych pomiędzy styczniem a grudniem danego roku. Co godne podkreślenia, w 2023 r. po raz pierwszy odnotowano przypadek, by liczba zameldowań była wyższa niżeli liczba urodzeń.

Wobec powyższego godnym zilustrowania pozostaje fakt, że w 2023 r. udział pobranych jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka wśród liczby meldunków dzieci (jednakowoż należy podkreślić, że wniosek o zapomogę składa się w urzędzie właściwym ze względu nie na miejsce zameldowania, ale na miejsce zamieszkania ubiegającego się o zapomogę) był na poziomie 44,1%, malejąc w stosunku do 2022 r. o 12,3%, zaś względem 2022 r. o 19,2%. Możliwość przekroczenia kryterium dochodowego (1 922,00 zł) to najbardziej prawdopodobne wytłumaczenie tego zjawiska.

Wykres 35. Liczba urodzeń w Kutnie, liczba zameldowań w Kutnie nowo narodzonych dzieci oraz liczba jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka w latach 2021-2023.

Źródło: Urząd Miasta Kutno, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie kwiecień 2024 r.

8.1.2. Fundusz alimentacyjny

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego przysługuje osobie uprawnionej w sytuacji, gdy egzekucja przez komornika sądowego zasądzonych alimentów jest bezskuteczna (wysokość świadczenia z funduszu nie może przekroczyć 500 zł). Prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty kryterium, tj. **1 209,00 zł** (do października 2023 r. – 900 zł).

W 2020 r. wprowadzono tzw. mechanizm „złotówka za złotówkę”, który zakłada, że przekroczenie ww. kryterium nie będzie skutkowało automatycznie utratą prawa do świadczenia. Świadczenie będzie wówczas przysługiwać w wysokości pomniejszonej o kwotę przekroczenia kryterium.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów realizuje również zadania w zakresie postępowania wobec dłużników alimentacyjnych.

Tabela 18. Realizacja świadczeń z funduszu alimentacyjnego w latach 2021-2023.

	2021	2022	2023
Liczba osób uprawnionych	370	326	296
Kwota świadczeń alimentacyjnych [w zł]	1 464 117,65	1 356 405,06	1 257 789,41
Średni miesięczny koszt świadczenia alimentacyjnego na osobę [w zł]	329,75	346,72	354,11

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

W 2023 r. z funduszu alimentacyjnego wypłacono **1 257 789,41 zł** dla 296 osób uprawnionych; była to kwota mniejsza o 7,3% w porównaniu z 2022 r. i o 14,1% mniejsza względem 2021 r. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest mniejsza liczba osób uprawnionych do świadczenia, co jest spowodowane pozostającym wciąż na względnie niskim poziomie, choć podwyższonym w IV kwartale 2023 r., kryterium uprawniającym do świadczenia. Oprócz tego na uszczuplenie liczby uprawnionych wpłynęła stabilna sytuacja na lokalnym rynku pracy, wzrost najniższego wynagrodzenia, czego wynikiem był relatywnie nieniski dochód kutnowskich rodzin. Zmniejszyła się również wyegzekwowana od dłużników alimentacyjnych, zasilająca budżet państwa i gminy, suma: **938 413,85 zł**, w tym do budżetu gminy trafiło: **199 993,88 zł** (czyli o 39 534,06 zł mniej niżeli w 2022 r.), z tego: wpływy z funduszu alimentacyjnego – 165 178,65 zł, wpływy z zaliczki alimentacyjnej – 34 815,23 zł).

8.1.3. Jednorazowe świadczenie „Za życiem”

Od 2017 r. istnieje jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się żywego dziecka dotkniętego ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem lub nieuleczalną chorobą. Ta forma pomocy w swoim pieniężnym wymiarze, wynoszącym **4 000 zł**, przysługuje, bez względu na dochód:

- matce lub ojcu;
- opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka.

W 2023 r. świadczenie „Za życiem” zostało wypłacone **6** rodzinom, na łączną kwotę **24 000,00 zł**.

8.1.4. Ubezpieczenie zdrowotne przy świadczeniach rodzinnych

W obrębie pomocy socjalnej, jako wsparcie niepieniężne, lokuje się także opłacanie przez Ośrodek składki zdrowotnej za osoby pobierające świadczenie rodzinne, aczkolwiek nieobjęte ubezpieczeniem zdrowotnym. Na świadczenie to w 2023 r. została wydatkowana kwota **307 101,84 zł**, a skorzystało z niego 135 odbiorców.

Tabela 20. Liczba osób, składek i wydatki [w zł] na składkę ubezpieczenia zdrowotnego opłacaną przy świadczeniach rodzinnych w latach 2021-2023.

	2021	2022	2023
Liczba osób	126	120	135
Liczba składek	1 346	1 326	1 480
Koszt składek [w zł]	209 328,26	230 258,44	307 101,84

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

W 2023 r. odnotowano wyższą liczbę osób w stosunku do 2022 r. o 15 osób, a w zestawieniu z 2021 r. - o 9 osób, którym opłacano składkę zdrowotną. Zwiększyła się też liczba składek (o 154 względem 2022 r.), a tym samym charakteru wzrostowego nabral koszt zadania (o 76 843,40 zł, porównując z 2022 r.). Na wzrost w tym aspekcie może oddziaływać przyrost liczby osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego, a poza tym koszt składki warunkowany jest przez wysokość świadczenia pielęgnacyjnego, gdyż składka stanowi 9% wysokości świadczenia pielęgnacyjnego, więc skoro w 2023 r. wzrosła wysokość świadczenia pielęgnacyjnego, to przełożyło się to na zwiększenie się kosztu składki.

* * *

Tabela 21. Liczba świadczeń i liczba osób korzystających z danych rodzajów świadczeń w 2023 r.

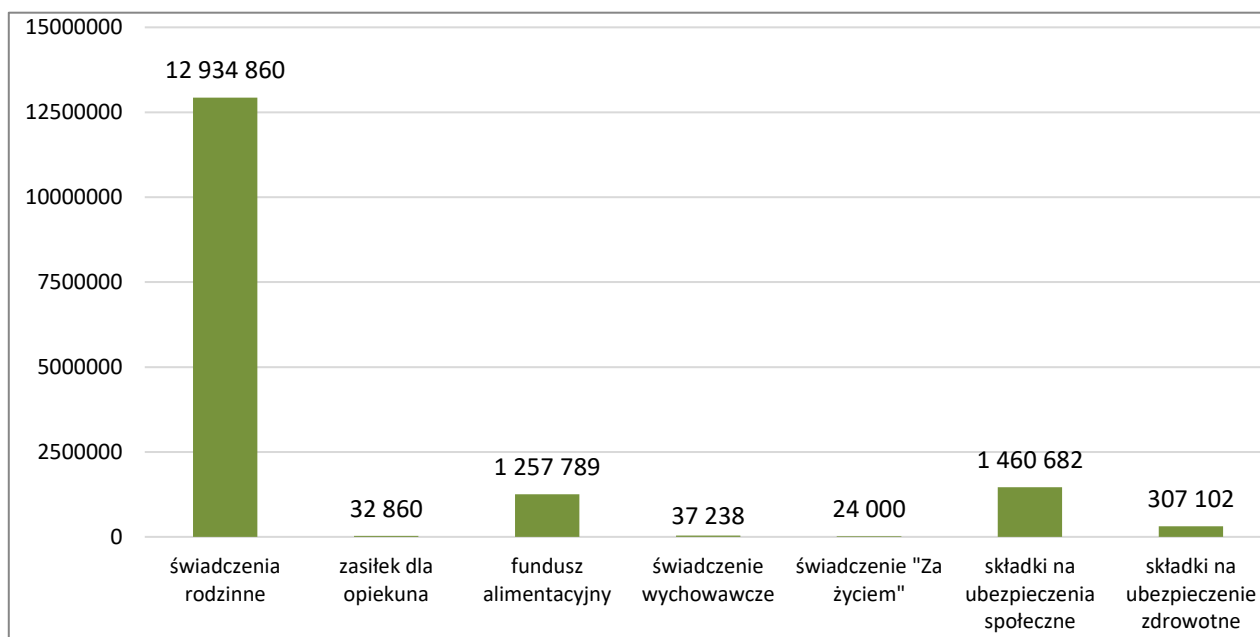
Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń	Liczba osób
Świadczenia rodzinne	34 588	3 932
Zasiłek dla opiekuna	53	5
Fundusz alimentacyjny	2 978	296
Świadczenie wychowawcze	148	11
Świadczenie „Za życiem”	6	6
Składka na ubezpieczenia społeczne	2 295	210
Składka zdrowotna	1 480	135

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Suma przyznanych świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych, wychowawczych, „Za życiem”, zasiłków dla opiekuna oraz składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne osiągnęła w 2023 r. liczbę 41 548 i obniżyła się względem analogicznej z 2022 r. o 32 450. Zmalała też, o 7 470 świadczeniobiorców, zagregowana liczba osób pobierających poszczególne świadczenia, wynosząc w 2023 r. - 4 595 osób, a za główny czynnik eksplikujący dynamikę zniżkową uchodzić może realizowanie przez Ośrodek li tylko w ograniczonym zakresie, o czym była mowa powyżej, świadczenia wychowawczego.

Wykres 36. Struktura wydatków [w zł po zaokrągleniu do jedności] na świadczenia rodzinne, alimentacyjne, wychowawcze, świadczenie „Za życiem”, zasiłek dla opiekuna, składki na ubezpieczenia społeczne oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne w 2023 r.

Zródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Rekapitulując, warto odnotować, iż w 2023 r. na świadczenia rodzinne (81% wydatków), zasiłki dla opiekuna (wartości bliskie 0% wydatków), świadczenia z funduszu alimentacyjnego (8% wydatków), świadczenia wychowawcze (wartości oscylujące wokół 0% wydatków), świadczenia „Za życiem” (wartości wynoszące niemal 0% wydatków), składki na ubezpieczenia społeczne (9% wydatków), składki na ubezpieczenie zdrowotne (2% wydatków) została wydatkowana kwota: **16 054 531,51 zł** (o 13 790 971,37 zł niższa niż w 2022 r.).

8.2. Dodatki mieszkaniowe

Osoby, które ze względu na niski poziom dochodów nie są w stanie opłacać czynszu (bądź innych kosztów utrzymania mieszkania), mogą występować o przyznanie dodatku mieszkaniowego.

Ponadto o dodatek mieszkaniowy mogą ubiegać się osoby, które:

- posiadają tytuł prawny do lokalu;
- posiadają odpowiednią normatywną powierzchnię użytkową lokalu w przeliczeniu na liczbę osób w gospodarstwie domowym.

Od 01.07.2021 r., w wyniku zmiany ustawy o dodatkach mieszkaniowych, podstawą do ustalenia prawa do dodatku mieszkaniowego jest przeciętne wynagrodzenie w gospodarce narodowej. W związku z tym w 2023 r. dla gospodarstwa jednoosobowego kryterium dochodowe wynosi 40% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, tj. **2 538,46 zł** (o 273,45 zł więcej niż w 2022 r.), zaś dla gospodarstwa wieloosobowego -

30% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, tj. **1 903,85 zł** (o 205,09 zł więcej względem 2022 r.).

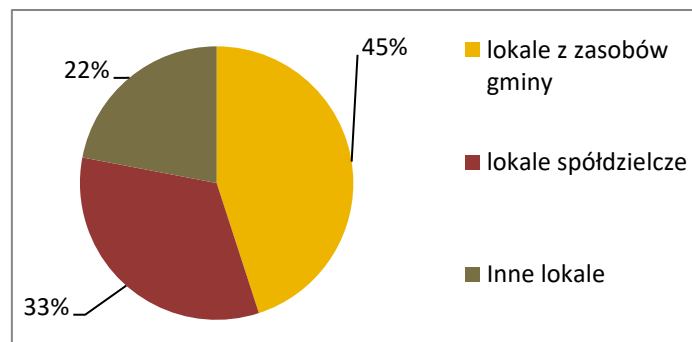
Tabela 22. Liczba dodatków mieszkaniowych i wydatki [w zł] na poszczególne lokale w 2023 r.

	Liczba dodatków	Wydatki [w zł]
Lokale z zasobów gminy	3 650	1 318 882,42
Lokale spółdzielcze	3 542	978 368,10
Inne lokale	2 319	652 573,33

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; marzec 2023 r.

W 2023 r. przyznano **9 511** dodatków mieszkaniowych, o 613 więcej w stosunku do 2022 r., na **1 092** lokale (wzrost w porównaniu z 2022 r. o 94 lokale), w tym dla 442 gospodarstw jednoosobowych (wzrost o 4 względem 2022 r.).

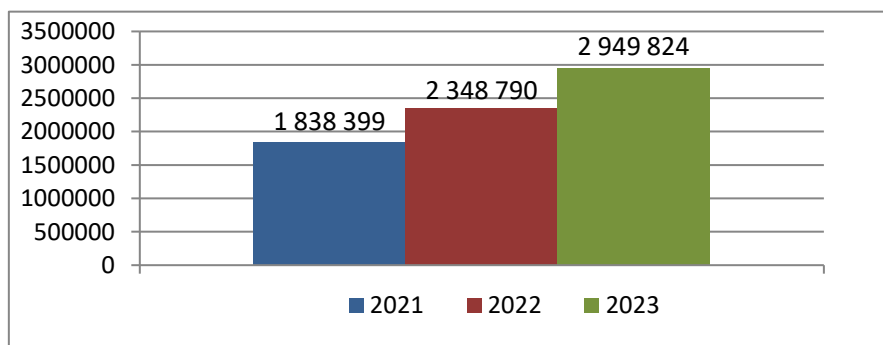
Wykres 37. Struktura wydatków w zł poniesionych na poszczególne rodzaje lokali w 2023 r.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Średnia wysokość dodatku mieszkaniowego wyniosła **310,14 zł**, tj. o 46,97 zł więcej wobec 2022 r. Do większego popytu na wsparcie finansowe w zakresie opłat za użytkowany lokal przyczyniły się m.in.: podniesienie kryterium dochodowego umożliwiającego korzystanie z dodatku powodujące jego większą dostępność, kryzys energetyczny skutkujący poszukiwaniem dodatkowych źródeł finansowania rosnących kosztów utrzymania lokali mieszkalnych, a także wzrastające zainteresowanie świadczeniem ze strony obywateli Ukrainy przebywających na terytorium RP w związku z agresją na ich kraj ze strony Rosji.

Wykres 38. Wydatki [w zł po zaokrągleniu do jedności] poniesione na dodatki mieszkaniowe w latach 2021-2023.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Z analizy danych wynika, że w 2023 r. w kontekście 2022 r. i 2021 r. zwiększyły się wydatki na dodatki mieszkaniowe, odpowiednio o: 25,6% i 60,5%. Ogólna suma, pochodząca w całości z budżetu gminy, opiewała w 2023 r. na kwotę: **2 949 823,85 zł**, czyli o 601 033,89 zł więcej w konfrontacji z 2022 r. Na wzrost środków asygnowanych na ten cel oddziaływały przede wszystkim, poszerzająca pulę potencjalnych odbiorców, modyfikacja dotycząca kryterium dochodowego uprawniającego do ubiegania się o świadczenie oraz wzrost kosztów utrzymania lokali.

8.3. Pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów

Pomoc materialna jest udzielana uczniom w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji oraz umożliwienia pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, a także wspierania edukacji uczniów zdolnych. Zasiłek szkolny może być także przyznany uczniowi, który znalazł się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego.

Kryterium uprawniające do otrzymania pomocy materialnej o charakterze socjalnym wynosi **600,00 zł** na osobę w rodzinie.

Z pomocy materialnej o charakterze socjalnym w 2023 r. skorzystało **7** uczniów (o 5 mniej niż w 2022 r.), dla których wypłacono **7** świadczeń, tj. o 5 mniej niżeli w 2022 r. Można założyć, iż relatywnie dobra sytuacja ekonomiczna w Kutnie, stanowiąca rezultat wypracowania w poprzednich latach w czasie sprzyjającej koniunktury gospodarczej stabilnej i mocnej pozycji rynkowej lokalnych przedsiębiorców, nawet pomimo perturbacji okołoepidemicznych, oraz wzrost wysokości wynagrodzenia minimalnego, jak również zniesienie kryterium dochodowego uprawniającego do uzyskania świadczenia wychowawczego, implikujące podniesienie się stopy życiowej kutnian, także w tym aspekcie znajdują swoje przełożenie, przyczyniając się do spadku beneficjentów pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów.

Tabela 23. Realizacja pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów w latach 2021-2023.

	2021	2022	2023
Liczba uczniów	39	12	7
Liczba świadczeń	57	12	7
Kwota [w zł]	22 058,36	8 538,32	5 079,59

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Na pomoc socjalną dla uczniów, które to zadanie w 20% jest zadaniem własnym gminy, w 2023 r. zostały przetransferowane środki finansowe w wysokości **5 079,59 zł** (o 40,5% mniej w porównaniu do 2022 r.), z czego **4 063,67 zł** pochodziło z budżetu państwa, a 1 015,92 zł z budżetu gminy.

8.4. Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Zadaniem gminy, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej, jest m.in. tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, prowadzenie poradnictwa i interwencji kryzysowej, przygotowanie oraz prowadzenie działań korekcyjno-edukacyjnych, jakie stosuje się wobec sprawców przemocy. Istotną rolę w przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz rozwiązywaniu problemów związanych z jej wystąpieniem spełnia koordynacja pracy poszczególnych służb i instytucji, którą nadzoruje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Mieście Kutno.

Tabela 24. Liczba procedur „Niebieskie Karty” na terenie miasta Kutna oraz wydatki [w zł] przeznaczane na funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2021-2023.

Procedury NK	2021	2022	2023
Wszczęte przez policję	74	78	86
Wszczęte przez pracowników socjalnych	12	8	11
Wszczęte przez pracowników oświaty	0	3	2
Liczba zamkniętych procedur NK	77	88	99
Wydatki [w zł]	36 594,34	32 704,54	124 716,00

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

W 2023 r. procedura „Niebieskie Karty” prowadzona była w **139** gospodarstwach domowych (czyli o 3 więcej niż w 2022 r.), z tego: 53 środowiska to kontynuacja z roku poprzedniego, a 86 – nowe przypadki. W omawianym okresie pomocą tego rodzaju objęto **408** osób (o 14 mniej w kontekście 2022 r.), w tym 105 dzieci. Procedurę „Niebieskie Karty” uruchomiono w **91** środowiskach (w przypadku 5 rodzin było to wznowienie procedury, czyli w tych rodzinach w 2023 r. odnotowano przypadek przemocy, a w wypadku 86 nowych rodzin – wszczęto procedurę) – tj. o 8 więcej niżeli w 2022 r. – w których założono **100** kart (każde zdarzenie przemocowe oznacza założenie osobnej karty).

W ramach obowiązków i posiadanych zasobów instytucje działające na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w środowisku lokalnym, koordynowane przez Zespół Interdyscyplinarny, na bieżąco prowadziły działania profilaktyczne i edukacyjne. Znalazły się wśród nich np.: organizowanie akcji społecznych, udzielanie porad specjalistycznych czy realizowanie programów w placówkach oświatowych.

Trzeba zaznaczyć, że w 2023 r. 10 osób objęto wsparciem z elementami edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc domową. Grupa wsparcia realizowana była przez Zespół Interdyscyplinarny w formie spotkań indywidualnych oraz spotkań warsztatowych. Podczas zajęć uczestnicy zdobywali wiedzę na temat form stosowanej przemocy, agresji, gniewu oraz praktycznych umiejętności w zakresie radzenia sobie ze złością i frustracją oraz okazywania emocji w sposób akceptowalny społecznie.

Wydatki związane z działalnością Zespołu pochłonęły kwotę w wysokości **124 716,00 zł**, tj. o 92 011,46 zł więcej niżeli w 2022 r., co było spowodowane agregacją wydatkowanych środków finansowych pochodzących z budżetu miasta (33 019,40 zł) oraz z budżetu państwa (91 696,60 zł).

W wyniku podjętych działań w **99** rodzinach (o 11 więcej w porównaniu do 2022 r.) zakończono postępowanie „Niebieskie Karty”, w tym w **90** rodzinach (o 26 więcej w zestawieniu z 2022 r.) z powodu ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowanie przemocy domowej oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy, co stanowi 91% wszystkich przyczyn zamknięcia procedury „Niebieskie Karty”.

Należy bowiem podkreślić, że w 2023 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie realizował, organizowany w ramach Programu Ośłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – Edycja 2023”, projekt pt. „Masz Moc, by Pokonać Przemoc”. Inicjatywa, której całkowita wartość opiewała na kwotę w wysokości 91 700,00 zł, została w kwocie 48 000,00 zł dofinansowana ze środków Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Cel projektu, którego adresatami byli mieszkańcy Kutna w różnych grupach społeczno-demograficznych (dzieci, młodzież, ale i seniorzy), stanowiło podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy poprzez rozwój i intensyfikację działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Omówienie projektu zamieszczono w podrozdziale 12.2.4.

9. Pomoc obywatelom Ukrainy

W 2023 r. w adekwatnej do potrzeb mierze kontynuowana była działalność pomocowa zdeterminowana zaistniałą w 2022 r. koniecznością wieloaspektowego wsparcia obywateli Ukrainy, którzy po 24.02.2022 r. przekroczyli granicę RP. Niektóre działania podejmowane przez Ośrodek przy omawianiu innych kwestii zostały nieco przywołane, lecz to jest odpowiednie miejsce, aby je wyłuszczyć.

9.1. Działalność zespołu koordynującego pomoc obywatelom Ukrainy

W związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy Zarządzeniem Dyrektora Ośrodka z dnia 15.03.2022 r. został powołany zespół ds. wdrożenia pomocy obywatelom Ukrainy przebywającym na terenie miasta Kutna. W skład zespołu weszło 4 pracowników socjalnych. Do zadań zespołu należy podejmowanie działań dotyczących w szczególności:

- weryfikacji warunków zakwaterowania obywateli Ukrainy;
- ustalania pomocy lekarskiej dla obywateli Ukrainy oraz wspólnych wizyt w przychodni;
- informowania obywateli Ukrainy o przysługujących im świadczeniach;
- monitorowania rodzin w celu zabezpieczenia podstawowych potrzeb.

Ponadto pracownicy socjalni, zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, sprawują nadzór nad, ustanowionym przez sąd opiekuńczy, opiekunem tymczasowym reprezentującym i sprawującym pieczę nad małoletnim obywatelem Ukrainy. Do końca 2023 r. wpłynęło 6 postanowień sądu o ustanowieniu opiekuna tymczasowego wobec małoletnich obywateli Ukrainy.

9.2. Wsparcie obywateli Ukrainy w obrębie pomocy społecznej realizowane na podstawie specjalnej ustawy

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie wykonywał także zadania w obrębie pomocy społecznej realizowane na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa finansowane ze środków Funduszu Pomocy:

- 1) świadczenia rodzinne, składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne;
- 2) świadczenie pieniężne z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy;
- 3) świadczenie jednorazowe dla obywateli Ukrainy, którzy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy przekroczyli granicę RP po 24.02.2022 r.;
- 4) dożywianie dzieci i młodzieży z Ukrainy w przedszkolach i w szkołach.

9.2.1. Świadczenia rodzinne, składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne

Na świadczenia rodzinne, składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne Ośrodek wydatkował kwotę 530 455,41 zł dla 189 osób/dzieci na 1 392 świadczenia, z tego:

- świadczenia rodzinne 460 025,33 zł;
- składki na ubezpieczenie społeczne 62 839,93 zł;
- składki na ubezpieczenie zdrowotne 7 590,15 zł.

9.2.2. Świadczenie pieniężne z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy

Na świadczenie pieniężne z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia

obywatelom Ukrainy zostały przeznaczony środki finansowe w wysokości 1 817 207,82 zł (w tym 7 167,82 zł przeznaczono na koszty obsługi zadania) na 45 251 świadczeń. O świadczenie pieniężne w wysokości 40 zł dziennie na każdą osobę, której zapewniono zakwaterowanie i wyżywienie, mogą ubiegać się podmioty, w szczególności osoby fizyczne prowadzące gospodarstwo domowe, które zapewniły bądź też zapewniają na własny koszt zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy, którzy od 24.02.2022 r. przybyli na terytorium RP z terytorium Ukrainy.

9.2.3. Świadczenie jednorazowe dla obywateli Ukrainy, którzy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy przekroczyli granicę RP po 24.02.2022 r.

Wydatki na świadczenie jednorazowe dla obywateli Ukrainy, którzy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy przekroczyli granicę RP po 24.02.2022 r., wyniosły 89 658,00 zł. Świadczenie, w wysokości 300 zł na każdego członka rodziny, przysługuje obywatelom Ukrainy, którzy przekroczyli granicę po 24.02.2022 r. i posiadają nadany numer PESEL. W omawianym okresie sprawozdawczym złożono 236 wniosków, a wypłaty dokonano dla 293 osób.

9.2.4. Dożywianie dzieci i młodzieży z Ukrainy w przedszkolach i w szkołach

Na dożywianie dzieci i młodzieży z Ukrainy w przedszkolach i w szkołach przeznaczono 30 715,50 zł. W omawianym okresie sprawozdawczym dla 53 dzieci/uczniów (37 osób w szkole, 16 osób w przedszkolu) zrealizowano pomoc w formie gorących posiłków lub całodziennego wyżywienia w przypadku przedszkoli, w liczbie świadczeń wynoszącej 3 471.

* * *

Tabela 25. Realizacja pomocy obywatelom Ukrainy w obrębie pomocy społecznej na podstawie specjalnej ustawy w 2023 r.

Świadczenie	Liczba osób/ podmiotów	Liczba świadczeń	Wydatki [w zł]
Świadczenie rodzinne, składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne	189	1 392	530 455,41
Świadczenie pieniężne z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy	109	45 251	1 817 207,82
Świadczenie jednorazowe dla obywateli Ukrainy, którzy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy przekroczyli granicę RP po 24.02.2022 r.	293	293	89 658,00
Dożywianie dzieci i młodzieży z Ukrainy w przedszkolach i w szkołach	53	3 471	30 715,50

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

10. Kryzys energetyczny

W 2023 r. podobnie jak w roku 2022 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie udzielał wsparcia w postaci realizacji świadczeń mających na celu przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian na rynku energetycznym, wywołanym przez kryzys energetyczny, którego wystąpienie implikowane jest przez wojnę na Ukrainie. Źródłem zjawiska można doszukiwać się we wzroście kosztów energii podyktowanym podwyższeniem cen nośników energii.

10.1. Świadczenia przeciwdziałające kryzysowi energetycznemu

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie udzielał w tym zakresie czterech świadczeń, finansowanych ze środków Funduszu Pomocy:

- 1) dodatku węglowego;
- 2) dodatku dla gospodarstw domowych;
- 3) dodatku elektrycznego;
- 4) refundacji podatku VAT za dostarczone paliwa gazowe.

10.1.1. Dodatek węglowy

Dodatek węglowy przysługiwał osobie w gospodarstwie domowym jednoosobowym lub osobie w gospodarstwie domowym wieloosobowym, w którym głównym źródłem ogrzewania jest kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy zasilane paliwami stałymi. Dodatek węglowy dla gospodarstwa domowego wynosił 3 000 zł i nie był uzależniony od dochodu. Poza tym warunkiem otrzymania świadczenia było zgłoszenie lub wpisanie źródła ogrzewania do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków.

W omawianym okresie sprawozdawczym 32 gospodarstwa domowe objęto tego typu wsparciem, a wydatkowano kwotę 97 798,79 zł.

10.1.2. Dodatek dla gospodarstw domowych

O dodatek dla gospodarstw domowych mogły ubiegać się gospodarstwa domowe ogrzewające swoje domy i mieszkania peletem drzewnym, drewnem kawałkowym, skroplonym gazem LPG lub olejem opałowym. Warunkiem koniecznym do uzyskania dodatku było potwierdzenie uzyskania wpisu lub zgłoszenie źródła ogrzewania do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków. Dodatek nie był uzależniony od dochodu, a wynosił odpowiednio: 3 000 zł – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł na paliwo stałe zasilany peletem drzewnym albo innym rodzajem biomasy, z wyłączeniem drewna kawałkowego; 1 000 zł – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia albo piec kaflowy na paliwo stałe, zasilane drewnem kawałkowym; 500 zł – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł gazowy zasilany skroplonym gazem LPG; 2 000 zł – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł olejowy.

W omawianym okresie sprawozdawczym 11 gospodarstw domowych skorzystało z tej formy pomocy, na którą przeznaczono 26 007,59 zł.

10.1.3. Dodatek elektryczny

Dodatek elektryczny przysługiwał odbiorcy energii elektrycznej w gospodarstwie domowym, w przypadku gdy główne źródło ogrzewania gospodarstwa domowego jest zasilane energią elektryczną. Warunkiem koniecznym do uzyskania dodatku było potwierdzenie uzyskania wpisu lub zgłoszenie źródła ogrzewania do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków. Dodatek elektryczny dla gospodarstwa domowego wynosił 1 000 zł. W przypadku gdy zużycie energii elektrycznej w gospodarstwie domowym w tym samym miejscu zamieszkania w 2021 roku wyniosło więcej niż 5 MWh dodatek wynosił 1 500 zł. Jeśli

gospodarstwo domowe korzysta z energii elektrycznej wytwarzanej z mikroinstalacji fotowoltaicznej, dodatek elektryczny nie przysługiwał.

W omawianym okresie sprawozdawczym 39 gospodarstw domowych skorzystało z tej formy pomocy, na którą wyasygnowano 47 938,92 zł.

10.1.4. Refundacja podatku VAT za dostarczone paliwa gazowe

O refundację podatku VAT za gaz mogły się ubiegać gospodarstwa domowe, które używają gazu do celów grzewczych. Warunkiem uzyskania refundacji było spełnienie kryterium dochodowego. Warunkiem koniecznym do uzyskania dodatku było potwierdzenie uzyskania wpisu lub zgłoszenie źródła ogrzewania do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków. Refundacja podatku VAT przysługiwała osobie w gospodarstwie jednoosobowym, w którym dochód nie przekraczał kwoty 2 100 zł, lub osobie w gospodarstwie domowym wieloosobowym, w którym dochód nie przekraczał kwoty 1 500 zł na osobę.

W omawianym okresie sprawozdawczym 41 gospodarstw domowych skorzystało z tej formy pomocy, na którą wydatkowano 22 567,61 zł.

* * *

Tabela 27. Realizacja świadczeń przeciwdziałających kryzysowi energetycznemu w 2023 r.

Świadczenie	Liczba gospodarstw domowych	Liczba świadczeń	Wydatki [w zł]
Dodatek węglowy	32	32	97 798,79
Dodatek dla gospodarstw domowych	11	11	26 007,59
Dodatek elektryczny	39	39	47 938,92
Refundacja podatku VAT za dostarczone paliwa gazowe	41	41	22 567,61

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

10.2. Zakup preferencyjny paliwa stałego dla gospodarstw domowych

Od listopada 2022 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie przyjmował wnioski o zakup preferencyjny paliwa stałego. Do dokonania zakupu preferencyjnego była uprawniona osoba fizyczna w gospodarstwie domowym, która spełniała warunki uprawniające do dodatku węglowego. Zakupu można było dokonać po cenie preferencyjnej nie wyższej niż 2 000 zł brutto za tonę paliwa, a do ceny zakupu nie wliczało się kosztów transportu paliwa stałego z miejsca składowania w gminie do gospodarstwa domowego.

W okresie sprawozdawczym przyjęto 552 wnioski i 4 zaświadczenia z gmin ościennych uprawniające do zakupu.

11. Inne działania Ośrodka na rzecz społeczności lokalnej

11.1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie, poprzez poszczególne komórki organizacyjne, współpracuje z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, dbając o właściwą kooperację oraz wymieniając się doświadczeniem i utrwalając dobre praktyki – w celu poprawy warunków życia mieszkańców Kutna i podniesienia jakości świadczonej pomocy.

W 2023 r. Ośrodek współpracował z organizacjami pozarządowymi m.in. w następujących obszarach:

1. przeciwdziałanie przemocy – poprzez realizację „Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Kutno na lata 2021-2026” i działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Mieście Kutno – Ośrodek współpracował z takimi organizacjami pozarządowymi jak: Stowarzyszenie „Teen Challenge” Chrześcijańska Misja Społeczna – Oddział w Kutnie, Stowarzyszenie Klubu Abstynentów „Trzeźwość”, Kutnowskie Stowarzyszenie „Nie Jesteś Sam” – przedstawiciele tych organizacji są członkami Zespołu Interdyscyplinarnego;

— omówienie tematyki Programu zamieszczono w podrozdziale 12.1.2.;

2. wsparcie osób bezdomnych, zagrożonych bezdomnością:

- a) poprzez realizację „Programu Wychodzenia z Bezdomności i Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu w Mieście Kutno na lata 2020-2025” – Ośrodek współpracował z takimi organizacjami jak: Stowarzyszenie „Nie Jesteś Sam”, Stowarzyszenie „Teen Challenge” Chrześcijańska Misja Społeczna – Oddział w Kutnie, Stowarzyszenie Bank Żywności w Kutnie; Samorządowa Spółdzielnia Socjalna;

— omówienie tematyki Programu zamieszczono w podrozdziale 12.1.3.;

- b) poprzez realizację projektu „Akcja Zima” – Ośrodek współpracował z szeregiem partnerów, którymi oprócz organizacji pozarządowych są również służby mundurowe, służby medyczne oraz związki wyznaniowe i wspólnoty parafialne;

— omówienie tematyki „Akcji Zima” zamieszczono w podrozdziale 12.2.1.;

- c) poprzez zapewnienie pomocy rzeczowej – Ośrodek współpracował ze Stowarzyszeniem „Nie Jesteś Sam”;

3. zapewnienie osobom najuboższym pomocy w postaci paczek żywnościowych – poprzez współpracę ze Stowarzyszeniem Bank Żywności w Kutnie w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020;

— omówienie tematyki Programu zamieszczono w podrozdziale 12.1.5.;

4. wsparcie osób starszych:

- a) poprzez informowanie organizacji pozarządowych (m.in. Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną - Koło w Kutnie, Polskiego Towarzystwa Walki z Kalectwem – Oddział w Kutnie, Polskiego Związku Niewidomych – Koło Terenowe w Kutnie) o realizacji

Programu „Korpus Wsparcia Seniorów” na lata 2022-2023 – Moduł II, tzw. opieka na odległość;

— omówienie tematyki Programu zamieszczono w podrozdziale 12.1.7.;

- b) poprzez realizację Programu Pomocy „Kutnowska Złota Rączka dla Seniora” Ośrodek kooperował z Samorządową Spółdzielnią Socjalną, będącą wykonawcą usług w zakresie drobnych napraw;

— omówienie tematyki Programu zamieszczono w podrozdziale 12.1.8.;

- c) poprzez współpracę z Radą Seniorów Miasta Kutno;

5. użyczanie sali na cele statutowe lokalnych organizacji pozarządowych – poprzez działalność Sekcji Integracyjnej w Centrum Seniora:

— sala użyczana była na potrzeby 460 spotkań:

- szkolenia: 33;
- spotkania integracyjne: 76;
- spotkania informacyjne/zebrania stowarzyszeń: 128;
- inne: 215;
- półkolonie: 8.

12. Aktywność programowo-projektowa Ośrodka

W 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie realizował 9 programów, 7 projektów, 2 badania ankietowe, a także współorganizował forum polityki społecznej i uczestniczył w pracach na rzecz stworzenia nowej strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz prowadził działalność informacyjno-promocyjną.

12.1 Programy

12.1.1. Program Wspierania Rodziny w Mieście Kutno na lata 2022-2024

Program jest trzyletnim opracowaniem zawierającym określone zadania mające na celu przede wszystkim wspieranie rodziny biologicznej w jej naturalnym środowisku, a także przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Ośrodek, w szczególności Dział Pomocy Środowiskowej (pracownicy socjalni), jak i funkcjonujące przy Kompleksie Terapeutyczno-Integracyjnym „Wspólny Dom”: Sekcja Wspierania Rodziny (asystentura rodziny) oraz Sekcja Wsparcia Dziennego (świetlica „Rodzinka”), wspólnie z partnerami przedsięwzięcia, wywodzącymi się z różnych przestrzeni życia społecznego (m.in.: edukacja, zdrowie, służby porządkowe, sądownictwo, organizacje pozarządowe), podejmując wieloaspektowe działania, starają się poprawić sytuację rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W 2023 r. wsparciem asystenta zostało objętych **46** rodzin (w których przebywało 88 dzieci).

Liczba dzieci z rodzin współpracujących z asystentem rodziny, które wskutek niewydolności wychowawczych rodziców lub deficytów opiekuńczych trafiały do pieczy zastępczej, w okresie 2021-2023, ustabilizowała się na stosunkowo zbliżonym poziomie, osiągając najniższą wartość w 2023 r. Z kolei liczba dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej z rodzin nieobjętych wsparciem asystenta, zmieniając swoje wartości (najniższa w 2023 r.), była w ostatnich trzech latach wyższa niż liczba dzieci z rodzin objętych pomocą asystenta.

Skoro tak, to - przy zachowaniu należytej proporcji - do pewnego stopnia uprawniona jest konstatacja, iż na ryzyko skierowania dziecka z rodziny biologicznej do pieczy zastępczej mniej narażone są rodziny, które podejmują kooperację z asystentami.

Dodatkowo w kontekście 2023 r. w zestawieniu do 2022 r. można zauważyć wzrost liczby dzieci powracających z różnych form pieczy zastępczej do rodzin biologicznych, zarówno wspieranych, jak i niewspieranych przez asystenta.

Realizacją zapisów Programu jest także działalność świetlicy profilaktyczno-wychowawczej „Rodzinka” tudzież bezpłatne warsztaty edukacyjne „Szkoła dla Rodziców”. Podczas spotkań rodzice i opiekunowie uczą się lepiej radzić sobie w codziennych kontaktach z dziećmi i młodzieżą, rozwijają kompetencje opiekuńczo-wychowawcze, doskonałą umiejętność budowania silnej więzi między rodzicami i dziećmi, odkrywają, jak mądrze kochać, wspierać i wychowywać dziecko, poznają także sposoby na budowanie bezpieczeństwa i relacji z dziećmi oraz na wspieranie ich w trudnych emocjach. W 2023 r., odbyły się dwie edycje „Szkoły dla Rodziców”, pod hasłem „Rodzina na co dzień” oraz „Wychowanie bez tajemnic”.

Podczas zajęć uczestnicy dowiedzieli się, że podstawą dobrych relacji z dzieckiem jest sprawna komunikacja pomiędzy członkami rodziny oraz uważne słuchanie tego, co dziecko chce powiedzieć. Poznali również postawy rodzicielskie, które budują pozytywną samoocenę u dzieci, a także nauczyli się rozumieć, iż szczęście dziecka zależy od nich samych – od tego, czy będą o nie dbać i interesować się jego życiem oraz kochać je, pomimo przeszkód i pojawiających się problemów. Ogółem z cyklu spotkań w ramach „Szkoły dla Rodziców” skorzystało 27 rodziców, którzy podnieśli swoje umiejętności opiekuńczo-wychowawcze oraz

nauczyli się budować poprawne relacje z dziećmi.

Omówienie tematyki wspierania rodziny i pieczy zastępczej zamieszczono w podrozdziale 7.1.

Omówienie tematyki działalności świetlicy „Rodzinka” zamieszczono w podrozdziale 7.2.

12.1.2. Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Kutno na lata 2021-2026

Sześćoletni Program został napisany z myślą zwłaszcza o ograniczeniu występowania przemocy domowej i ochronie osób doznających przemocy domowej wśród mieszkańców Kutna.

Głównym wykonawcą Programu jest, powołany przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Kutnie, Zespół Interdyscyplinarny, który współpracuje z działającymi w wielu dziedzinach podmiotami (z zakresu m.in.: organów ścigania, sądownictwa, służb porządkowych, pomocy społecznej – pracownicy socjalni, edukacji, ochrony zdrowia czy sektora organizacji pozarządowych).

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie w ramach realizacji Programu udziela wsparcia w formie konsultacji, poradnictwa czy pracy socjalnej. W 2023 r. podjęte w ramach realizacji Programu działania profilaktyczne, mające za zadanie podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy, nie ograniczały się jedynie do przeprowadzenia kampanii „Białej Wstążki”, ale też w dużym stopniu ukonkretniły się w urzeczywistnieniu założeń przewidzianych w, organizowanym w ramach Programu Ośłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – Edycja 2023”, projekcie pt. „Masz Moc, by Pokonać Przemoc”,

Wsparcie w ramach Programu przeciwdziałania przemocy domowej w 2023 r. otrzymało 408 osób.

Zagadnienie przemocy domowej zostało poruszone w podrozdziale 8.4.

Omówienie projektu „Masz Moc, by Pokonać Przemoc” uwzględniono w podrozdziale 12.2.4.

12.1.3. Program Wychodzenia z Bezdomności i Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu w Mieście Kutno na lata 2020-2025

Wprowadzony w połowie 2020 r. sześćoletni Program ma na celu ograniczenie zjawiska bezdomności i wykluczenia społecznego, z uwzględnieniem mieszkalnictwa, aktywizacji zawodowej i integracji społecznej. Rozwiązanie problemu pozbawienia schronienia i przeciwdziałanie zagrożeniom wynikającym z bezdomności wymaga podjęcia jednoczesnych działań w zakresie prewencji, interwencji, integracji, bazujących na współpracy najważniejszych jednostek wpływających na funkcjonowanie osób w środowisku społecznym (rynek pracy; edukacja; instytucje pomocy społecznej; mieszkalnictwo, w tym wspomagane i treningowe; organizacje pozarządowe).

Kierunkowe podejmowanie zindywidualizowanych działań względem osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością realizowane jest m.in. poprzez Indywidualny Program Usamodzielnienia, w tym Wychodzenia z Bezdomności, którego istotny element stanowi tworzenie i rozwijanie procesów reintegracyjnych, zarówno na płaszczyźnie społecznej, jak również zawodowej. Ponadto opracowanie skutecznego systemu wsparcia osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością koreluje z ustawicznym udzielaniem schronienia tym osobom oraz z objęciem ich pomocą w procesie usamodzielniania. Przejawami wypełniania celów Programu są m.in. możliwość zasiedlenia mieszkań wspomaganych w Zespole Mieszkalno-Integracyjnym, funkcjonowanie Noclegowni i Ogrzewalni lub prowadzenie „Akcji Zima”.

W 2023 r. w ramach Programu wsparcie zapewniono 6 osobom, z którymi podpisano

Indywidualny Program Wychodzenia z Bezdomności, i wszystkie te osoby zasiedliły mieszkania wspomagane.

Charakterystyka Zespołu Mieszkalno-Integracyjnego z mieszkaniami wspomaganyimi ujęta została w podrozdziale 7.5.3., opis działalności Noclegowni i Ogrzewalni – odpowiednio w podrozdziałach 7.5.4. i 7.5.5., natomiast omówienie „Akcji Zima znajduje się w podrozdziale 12.2.1.

12.1.4. Program „Posiłek w szkole i w domu”

Celem pięcioletniego rządowego Programu „Posiłek w szkole i w domu” jest zapewnienie pomocy zarówno dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji, jak i osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach. Poza tym elementem Programu jest wsparcie finansowe gmin w udzieleniu przez nie pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

Kryterium dochodowe uprawniające do przyznania świadczenia wynosi do 200% kryterium dochodowego, czyli 1 200,00 zł na osobę w rodzinie, i 1 552,00 zł dla osoby samotnie gospodarującej. W ramach wykonywania przez Ośrodek zadania zapewnienia dzieciom i młodzieży gorącego posiłku 21 placówek oświatowych zostało objętych realizacją programu. W 2023 r. wsparciem w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” objęto 346 dzieci, w tym: 100 dzieci (z 57 rodzin) skorzystało z dożywiania w postaci obiadów w szkołach, przedszkolach lub innych placówkach oświatowych.

Ogółem w 2023 r. wydano **10 818** posiłków na łączną kwotę **79 618,77 zł**. Całość tej sumy to wkład własny gminy do programu „Posiłek w szkole i w domu”.

W 2023 r. wsparciem w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu” objęto 346 dzieci, w tym: 100 dzieci (z 57 rodzin) skorzystało z dożywiania w postaci obiadów w szkołach, przedszkolach lub innych placówkach oświatowych. Natomiast rzeczywista liczba osób będących beneficjentami Programu wyniosła w 2023 r. **932** osoby i była mniejsza o 112 osób w porównaniu do 2022 r. (2022 r. – 1 044 osoby).

Opis programu zamieszczony jest w podrozdziale 6.3.1.

12.1.5. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020

W ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie współpracuje ze Stowarzyszeniem Bank Żywności w Kutnie, którego działalność dotowana jest z budżetu Miasta Kutno.

W ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 realizowany jest Podprogram 2021. W 2023 r. zakwalifikowano do tego Podprogramu 26 rodzin (w których przebywały 50 osób), wśród nich 17 to jednoosobowe gospodarstwa domowe, a 9 – gospodarstwa wieloosobowe.

Wśród zakwalifikowanych do pomocy znalazło się 16 rodzin z dochodem do 100% kryterium dochodowego i 10 rodzin, których dochód wynosił od 100 do 200% kryterium dochodowego.

12.1.6. Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” - edycja 2023

W 2023 r. Miasto Kutno, w imieniu którego działał w tym zakresie Ośrodek, uczestniczyło w Programie „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2023. Program organizowany był przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej oraz finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego. Całkowita wartość zadania wyniosła **949 518,00 zł**. Zadanie było w całości finansowane ze środków Funduszu Solidarnościowego.

Celem Programu, realizowanego od 14.04.2023 r. do 20.12.2023 r., było ogólnodostępne wsparcie dla osób niepełnosprawnych poprzez bezpłatną usługę asystenta osobistego osoby

niepełnosprawnej, mającą na celu zapewnienie pomocy uczestnikowi Programu w wykonywaniu codziennych czynności oraz w funkcjonowaniu w życiu społecznym. Wsparciem w formie asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej zostały objęte:

- 1) dzieci do 16. roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności,
- 2) osoby niepełnosprawne posiadające orzeczenie o znacznym albo umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

Rzeczywista liczba osób, które wzięły udział w Programie, na koniec okresu sprawozdawczego (wg stanu na dzień 31.12.2023 r.), wyniosła 92 osoby, z tego: 3 osoby to dzieci do 16. r.ż, a 89 – osoby powyżej 16. r.ż (71 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności; 18 osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności); łączny zakres godzinowy zrealizowanych usług to 20 882,5 godziny, z tego: 762 godziny dla dzieci do 16. r.ż.; 17 368 godziny dla osób powyżej 16 r.ż. ze znacznym stopniem niepełnosprawności; 2 752,5 godziny dla osób powyżej 16 r.ż. z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

12.1.7. Program „Korpus Wsparcia Seniorów”

Od początku 2023 r. Miasto Kutno realizowało ze środków własnych zadanie w zakresie usług teleopieki w ramach oceny i ewaluacji efektów Programu „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2022 – Moduł II, tzw. opieka na odległość, z zamiarem przystąpienia do Programu „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2023, organizowanego przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej. Adresatami zadania byli seniorzy w wieku 65 lat i więcej, mający problem z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzący samodzielne gospodarstwo domowe lub mieszkający z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia, którzy to seniorzy wyrazili zgodę na kontynuowanie świadczenia na ich rzecz wsparcia w formie usług teleopieki.

Całkowita realizacja zadania opiewała na kwotę 13 000,00 zł, w tym dotacja w wysokości 9 600,00 zł. W związku z realizacją Programu w czerwcu 2023 r. podjęto uchwałę w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Ostonowego „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2023 na terenie miasta Kutno. Zadanie realizowane było przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; w 2023 r. liczba rzeczywista osób korzystających z teleopieki wyniosła 36 osób.

12.1.8. Program Pomocy „Kutnowska Złota Rączka dla Seniora”

Od lutego 2022 r. na mocy uchwały Rady Miasta Kutno wdrożony został kolejny element polityki społecznej Miasta Kutna wspomagający osoby starsze – Program Pomocy „Kutnowska Złota Rączka dla Seniora”. Celem Programu, koordynowanego przez Centrum Seniora, jest bezpłatna pomoc seniorom, którzy ponoszą tylko koszty materiałów, w drobnych naprawach np. elektrycznych, hydraulicznych lub ślusarskich, które nie wymagają specjalistycznej wiedzy i uprawnień. Usługi naprawcze świadczy Samorządowa Spółdzielnia Socjalna.

Z Programu mogą skorzystać mieszkające w Kutnie osoby, które ukończyły 70. rok życia, a ich dochód nie przekracza: 2 506,48 zł netto – dla osoby samotnej; 2 004,00 zł netto – na osobę w rodzinie. Bez względu na sytuację materialną o usługi naprawcze mogą ubiegać się osoby w wieku powyżej 60. lat posiadające orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym, znacznym, orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, orzeczenie o I lub II grupie inwalidzkiej.

W 2023 r. wykonano dla 76 seniorów łącznie 110 usług, z tego: 46 usług hydraulicznych, 28 usług elektrycznych, 36 usług w zakresie napraw i konserwacji.

12.1.9. Program „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”

Program jest adresowany do jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego i powiatowego, których obowiązkiem jest realizacja zadań wynikających z ustawy

o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. W 2023 r. Ośrodek otrzymał z Funduszu Pracy środki finansowe w wysokości 38 630,98 zł z przeznaczeniem na dofinansowanie dodatku dla asystentów rodzin w formie jednorazowej lub podzielnej.

12.2. Projekty

12.2.1. Projekt „Akcja Zima”

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie razem z partnerami w 2023 r. w okresach zimowo-wiosennym (01.01.2023 r.-30.04.2023 r.) i jesienno-zimowym (01.10.2023 r.-31.12.2023 r.) prowadził „Akcję Zima”, która skierowana była do osób pozbawionych schronienia i zagrożonych bezdomnością, lecz również do osób starszych, niesamodzielnych, chorych, a także o niskich dochodach. „Akcja Zima” ma na celu uwrażliwienie środowiska lokalnego na tematykę bezdomności, jak i na niepozostawianie bez pomocy – szczególnie w tym czasie – osób potrzebujących wsparcia. Ponadto celem inicjatywy jest koordynacja współpracy zaangażowanych w akcję podmiotów ze społecznością Kutna, której to kooperacji intencją jest zabezpieczenie osób bezdomnych przed zamarznięciem i wychłodzeniem. Projekt ten jest prowadzony corocznie od 2005 r., a w 2023 r. dzięki niemu pomocą zostało objętych **231** osób (z tego m.in.: 195 osób skorzystało z Noclegowni i Ogrzewalni, 36 osób otrzymało zasiłek celowy na opał [licząc okres trwania „Akcji Zima” wraz z wrześniem, kiedy to osoby zabezpieczają się na okres zimowy]; z zastrzeżeniem, iż jedna osoba może skorzystać z kilku zasiłków).

Charakterystykę funkcjonowania Noclegowni i Ogrzewalni ujęto w podrozdziałach odpowiednio: 7.5.4. i 7.5.5.

12.2.2. Projekt „Poprawa stanu infrastruktury społecznej Miasta Kutna - Centrum Seniora”

Projekt, współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020; Oś Priorytetowa VII - Infrastruktura dla usług społecznych; Działanie VII.3 - Infrastruktura opieki społecznej, którego beneficjentem jest Miasto Kutno, przewiduje realizację - rozłożonego na lata 2018-2023 - celu, który stanowi polepszenie warunków infrastrukturalnych dla udzielanej pomocy seniorom oraz dostosowanie infrastruktury pomocowej miasta do potrzeb regionu w zakresie świadczenia usług bytowych. Centrum Seniora w 2023 r., zgodnie ze zobowiązaniami, utrzymało odpowiedni stan zatrudnienia i animowało wsparcie dla kutnowskich seniorów, aktywizując ich i czyniąc starania m.in. na rzecz ich integracji środowiskowej i społecznej. Całkowita wartość projektu wyniosła: 2 250 690,90 zł, w tym kwota pochodząca z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego to: 1 360 425,00 zł.

Charakter działań Centrum Seniora został przybliżony w podrozdziałach 6.3.2., 7.5.1. i częściowo 11.1.

12.2.3. Projekt „Adaptacja budynku przy ul. Majdany 1 w Kutnie na mieszkania wspomagane”

Za finalizację projektu pn. „Adaptacja budynku przy ul. Majdany 1 w Kutnie na mieszkania wspomagane”, współfinansowanego przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020; Oś Priorytetowa VII - Infrastruktura dla usług społecznych Działanie VII.3 - Infrastruktura opieki społecznej, trzeba uznać rozpoczęcie funkcjonowania oddanego do użytku w 2020 r. Zespołu Mieszkalno-Integracyjnego z mieszkaniami wspomaganyymi. Etapem realizacji projektu, poprzedzającym powstanie mieszkań, było

przeszkolenie kadry pracowników Zespołu. Celem rozpisanego na lata 2020-2025 projektu, jakim jest działalność Zespołu, są: poprawa stanu infrastruktury publicznej, zwiększenie dostępności i jakości usług społecznych ograniczających ubóstwo i wykluczenie społeczne, podniesienie jakości życia mieszkańców Kutna. Całkowita wartość projektu, którego beneficjentem jest Miasto Kutno, to kwota: 2 698 025,91 zł, w tym kwota pochodząca z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego to: 1 798 999,50 zł.

Omówienie działalności Zespołu Mieszkalno-Integracyjnego z mieszkańcami wspomaganiymi zawarto w podrozdziale 7.5.3.

12.2.4. Projekt „Masz Moc, by Pokonać Przemoc”

W 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie – w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej – zrealizował, organizowany w ramach Programu Ostonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – Edycja 2023”, projekt pt. „Masz Moc, by Pokonać Przemoc”. Inicjatywa, której całkowita wartość opiewała na kwotę w wysokości 91 700,00 zł, została w kwocie 48 000,00 zł dofinansowana ze środków Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Cel projektu, którego adresatami byli mieszkańcy Kutna w różnych grupach społeczno-demograficznych (dzieci, młodzież, ale i seniorzy), stanowiło podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy poprzez rozwój i intensyfikację działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. Pośród technik bądź metod przyczyniających się do osiągnięcia zamierzonego celu znalazły się m.in.: kampania społeczna o charakterze informacyjno-edukacyjnym (w jej ramach nagrano spot pt. „Daj sygnał, zatrzymaj przemoc”, promujący międzynarodowy sygnał „Pomóż mi!” [znak uczyniony za pomocą gestu ręki], rodzinne warsztaty plenerowe pt. „Rodzinne Animacje”, spotkania edukacyjne, warsztaty z muzykoterapii, warsztaty grupowe, spektakl profilaktyczno-terapeutyczny, konkurs plastyczny, jak również konferencja połączona z debatą z udziałem młodzieży. Istotnym elementem projektu było także przeprowadzenie badań ankietowych i opracowanie na ich podstawie diagnozy zjawiska przemocy, z którego to dokumentu wnioski służyć będą za rekomendacje do planowania przyszłych działań profilaktycznych zmierzających do zmniejszenia skali przemocy na terenie Kutna.

Omówienie zagadnienia przeciwdziałania przemocy domowej zawarto w podrozdziale 8.4.

12.2.5. Projekt „Hopsasa do Sasa”

Pracownicy świetlicy profilaktyczno-wychowawczej „Rodzinka”, wchodząc w skład kutnowskiej grupy nieformalnej „Razem raźniej”, pozyskali – w ramach Lokalnego Programu Mikrograntów: Mikrogranty w Kutnie 2023 dofinansowanego ze środków Miasta Kutno realizowanego przez Centrum Opus – zewnętrzne środki na kwotę w wysokości 4 000,00 z intencją realizacji projektu zatytułowanego „Hopsasa do Sasa”.

Celem inicjatywy było zainteresowanie dzieci i młodzieży historią miasta Kutna w epoce panowania króla Polski – Augusta III Wettina oraz przybliżenie wieloaspektowego znaczenia Pałacu Saskiego. Pomysłowi przyświecała idea pogłębienia więzi z własnym miejscem zamieszkania, a także krzewienie i pielęgnowanie patriotyzmu, także w jego lokalnym wymiarze. Projekt skierowany był do 30-osobowej grupy dzieci i młodzieży ze świetlicy profilaktyczno-wychowawczej „Rodzinka” oraz zamieszkującej mieszkania wspomagane.

Na uczestników czekały liczne atrakcje, m.in.:

- spotkania integracyjne;
- warsztaty edukacyjne: „Pałac Saski, czyli między Dreznem a Warszawą”;
- zajęcia artystyczne: haft krzyżykowy, ozdabianie porcelany metodą decoupage;
- warsztaty malarskie: „Pałac Saski na sztalugach”;
- zajęcia kulinarne: „Wety, czyli staropolskie desery w czasach Stasia”- ulipki z pianą,

melchmusy, blamasy i makaroniki;

- warsztaty tańca dawnego pod okiem instruktora z kutnowskiego Królewskiego Zespołu Tańca Dawnego „La Danse”;
- zwiedzanie Pałacu Saskiego z przewodnikiem;
- piknik rodzinny na zakończenie projektu.

12.2.6. Projekty „Róże, pasty i inne smarowidła” oraz „Dzieciństwo wczoraj i dziś”

Pracownicy Centrum Seniora, współtworząc dwie nieformalne grupy mieszkańców Kutna: „Różani smakosze” oraz „Międzypokoleniowi”, pozyskali – w ramach Lokalnego Programu Mikrograntów: Mikrogranty w Kutnie 2023 dofinansowanego ze środków Miasta Kutno realizowanego przez Centrum Opus – kwoty w wysokości 3 590,00 zł oraz 2 310,00 zł na realizację dwóch projektów, odpowiednio: „Róże, pasty i inne smarowidła” (w ramach Kutnowskich Dni Seniora) oraz „Dzieciństwo wczoraj i dziś”.

12.3. Badania ankietowe

12.3.1. Badanie ankietowe oceniające jakość i potrzeby w zakresie usług opiekuńczych w 2022 roku

Badanie zostało przeprowadzone przez Dział Pomocy Środowiskowej w kwietniu 2023 r. Uczestnikami anonimowego badania ankietowego, w liczbie 61 respondentów, były osoby korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych. Jako cel wyznaczono ustalenie jakości świadczonych usług, a co za tym idzie ocenę zadowolenia ze świadczonej pomocy oraz poznanie opinii na temat wypełniania powierzonych obowiązków przez osoby udzielające usług. Ze sformułowanych w raporcie rezultatów badania można wysnuć wnioski, iż wymiar i zakres usług jest zgodny z realnymi potrzebami badanych, realizacja świadczonej pomocy przebiega prawidłowo, jakość wsparcia oceniona została pozytywnie, a osoby realizujące usługi opiekuńcze wykonują je w sposób należyty.

12.3.2. Badanie ankietowe oceniające jakość i potrzeby w zakresie specjalistycznych usług opiekuńczych w 2022 roku

Badanie zostało przeprowadzone przez Dział Usług Specjalistycznych i Dział Pomocy Środowiskowej na przełomie czerwca i lipca 2023 r. Docelową grupą badawczą, liczącą 20 respondentów, były osoby korzystające z pomocy społecznej w formie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Cel anonimowego badania ankietowego stanowiła ocena jakości świadczonych usług, w tym poznanie stopnia zadowolenia beneficjentów z usług oraz ewaluacja wywiązywania się z obowiązków przez osoby świadczące usługi. Ujęte w raporcie wyniki z badania wskazują, że po pierwsze: wymiar i zakres świadczonych specjalistycznych usług opiekuńczych jest dostosowany do potrzeb respondentów, po drugie: świadczeniobiorcy są zadowoleni ze specjalistów realizujących usługi, którzy – w opinii ankietowanych – są fachowi, rzetelnie wykonują swoje zadania i na bieżąco rozwiązują zaistniałe problemy.

12.4. I Forum Polityki Społecznej - Kutno 2023 „Wyzwania dla miejskiej polityki społecznej - Kutno 2023-2027”

Forum było pierwszą tego typu inicjatywą podjętą celem podsumowania realizacji założeń przewidzianych w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kutna na lata 2016-2022”, a także wskazania wyzwań, jakie stoją przed polityką społeczną Miasta Kutno w perspektywie najbliższych kilku lat.

Wydarzenie zostało podzielone na dwa bloki tematyczne. Pierwszy segment poświęcony

był polityce społecznej Miasta Kutno w latach 2016-2022, w szczególności opisanie działań ujętych w Strategii oraz scharakteryzowaniu głównych trendów i kierunków zmian w pomocy społecznej. Tematykę tę omówili przedstawiciele Urzędu Miasta Kutno i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kutnie. Druga część dotyczyła wyzwań w obszarze polityki społecznej, w trzech obszarach: wielowymiarowego wsparcia seniorów, wieloaspektowego wspierania rodziny oraz wykluczenia społecznego. Za przedstawienie tych zagadnień odpowiedzialni byli przedstawiciele Ośrodka, organizacji pozarządowych, systemu edukacji, związków wyznaniowych, podmiotów ekonomii społecznej.

Spotkanie odbyło się w Centrum Teatru, Muzyki i Tańca w Kutnie, a udział wzięły w nim 83 osoby.

12.5. Prace Zespołu ds. opracowania „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kutna 2030”

Opisane wyżej forum, stanowiąc okazję do rekapitulacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kutna na lata 2016-2022”, dało asumpt do refleksji nad treścią „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kutna 2030”. Prace prowadzone były przez przedstawicieli Urzędu Miasta Kutno i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kutnie, co znalazło swój wyraz w powołaniu Zarządzeniem Prezydenta Miasta Kutno Zespołu ds. opracowania Strategii.

Stworzenie dokumentu powierzono podmiotowi komercyjnemu, który odpowiadał za metodologię i przygotowanie Strategii, natomiast zespół, koordynując przedsięwzięcie, m.in. czuwał nad całością prac i treścią dokumentu.

W 2023 r. nie przyjęto Strategii, tym niemniej zrealizowano najważniejsze elementy procesu jej opracowania, tj. przeprowadzono analizę danych zastanych (desk research), ilościowe badania terenowe (na próbie 500 respondentów), zakończone opracowaniem raportu, oraz badania jakościowe w postaci 15 wywiadów pogłębionych z lokalnymi liderami, a także dwa warsztaty (jeden poświęcony diagnozie, drugi natomiast – wyznaczeniu celów).

12.6. Działalność informacyjno-promocyjna Ośrodka

W 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie prowadził nieodzowną dla każdej instytucji publicznej działalność w wymiarze informacyjno-promocyjnym, dotyczącą zakresu zadań Ośrodka. Działalność informacyjno-promocyjna objęła m.in.:

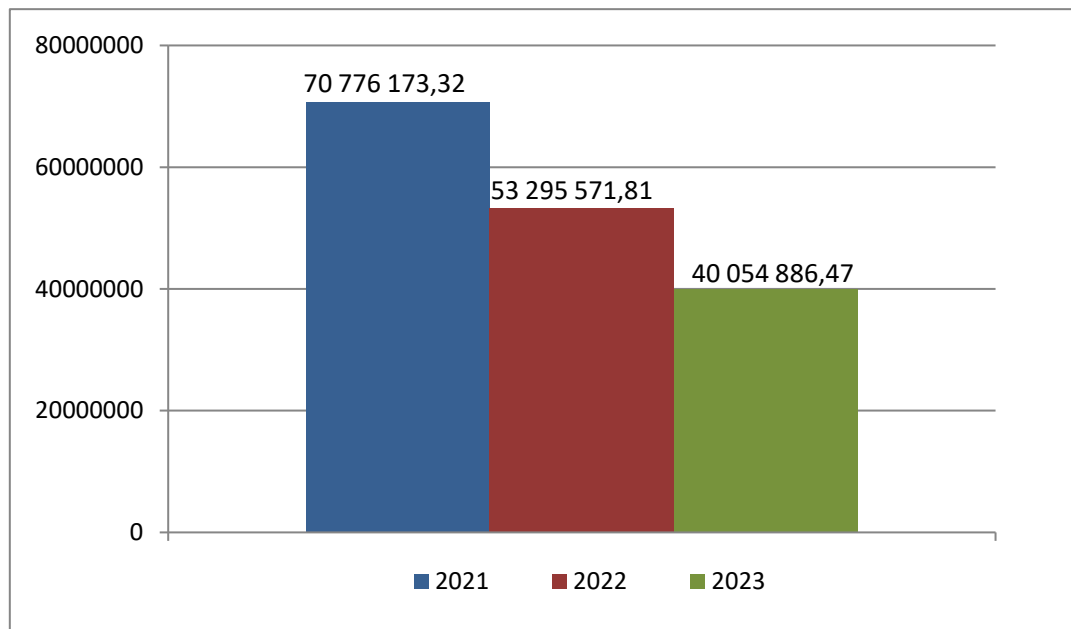
- udział w przygotowaniu i realizacji Kutnowskich Dni Seniora (por. podrozdział 7.5.1.);
- organizację i przeprowadzenie dwóch edycji warsztatów edukacyjnych „Szkoła dla Rodziców” (por. podrozdział 12.1.1.);
- współpracę z Radą Seniorów Miasta Kutno;
- współdziałanie z partnerami przy prowadzeniu „Akcji Zima”, w tym kolportaż plakatów (por. podrozdział 12.2.1.);
- udział pracowników Ośrodka w wystąpieniach medialnych (m.in. Radio Q, Radio Victoria) oraz sporządzanie przekazywanych do lokalnych mediów informacji, not i komunikatów zapowiadających czy podsumowujących działania, akcje, programy, projekty lub inicjatywy podejmowane przez Ośrodek w zakresie szeroko pojętej pomocy społecznej;
- prowadzenie stron internetowych Ośrodka: podmiotowej oraz Biuletynu Informacji Publicznej, oraz aktualizowanie informacji i ogłoszeń na niej zamieszczanych;
- prowadzenie fanpage’ów Ośrodka i Centrum Seniora na portalu społecznościowym facebook.

13. Wydatki i ich struktura

W 2023 r. całościowo wydatki zdecydowanie zmniejszyły się w stosunku do lat poprzednich, wynosząc **40 054 886,47 zł**, tj. o 13 240 685,34 zł mniej wobec 2022 r. i o 30 721 286,85 zł mniej w zestawieniu z 2021 r.

Wykres 39. Wydatki [w zł], zarówno z budżetu gminy, jak i budżetu państwa, poniesione przez Ośrodek w latach 2021-2023.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

Przyczyną radykalnego spadku wydatków w 2023 r. było przede wszystkim zaprzestanie realizacji świadczenia wychowawczego przez Ośrodek (zadanie od 2022 r. przejął ZUS, do 31.05.2022 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie wypłacał świadczenia realizowane na wnioski złożone do 31.12.2021 r., obecnie w kompetencji Ośrodka pozostała koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego).

Aczkolwiek warunkowana wieloma czynnikami wewnętrznymi sytuacja w obszarze polityki społecznej jest do tego stopnia dynamiczna, że wszelkiego rodzaju prognozy, nawet odnoszące się jedynie do uchwycenia generalnych tendencji, są obarczone dużym ryzykiem niespełnialności.

Tabela 28. Struktura wszystkich wydatków Ośrodka [w zł po zaokrągleniu do jedności] w podziale na rozdziały, za lata 2021-2023.

Rozdział	Realizacja zadań	2021		2022		2023	
		Budżet gminy	Budżet państwa	Budżet gminy	Budżet państwa	Budżet gminy	Budżet państwa
85202	zatrudnienie i wydatki rzeczowe Centrum Seniora	1 167 151	X	1 254 995	X	1 468 594	X
85205	przemoc domowa	36 594	X	32 705	X	124 716	X
85213	ubezpieczenia zdrowotne przy zasiłkach stałych	X	125 210	X	132 706	X	141 316
85214	zasiłki celowe, okresowe i inne oraz pomoc państwa w naturze	3 506 869	374 092	3 585 465	424 368	3 953 976	415 455
85215	1 dodatki mieszkaniowe	1 838 399	X	2 348 790	X	2 949 824	X
	2 dodatek energetyczny	X	19 649	X	4 347	X	X
	3 dopłata do czynszu zw. z COVID-19	X	12 722	X	X	X	X
85216	zasiłki stałe	X	1 471 961	X	1 576 714	X	1 648 473
85219	1 zatrudnienie i wydatki bieżące Ośrodka	4 328 513	881 749	5 081 191	879 735	6 127 647	863 960
	2 opiekun prawny - wynagrodzenie za sprawowanie opieki	X	32 133	X	46 120	X	40 642
	3 kurator	X	X	X	X	2 800	X
85220	1 Kompleks Terapeutyczno-Integracyjny „Wspólny Dom”	348 066	X	384 231	X	437 161	X
	2 Zespół Mieszkalno-Integracyjny z mieszkaniami wspomagany	265 977	X	340 345	X	370 197	X
85228	usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, w tym dofinansowanie do usług specjalist. i rehabilit.	1 282 663	188 168	1 338 793	192 578	1 210 940	185 058
85230	program „Posiłek w szkole i w domu”	244 582 (wkład własny gminy do Programu finansowany z rozdziału 85214)	450 000	281 259 (wkład własny gminy do Programu finansowany z rozdziału 85214)	519 420	338 594 (wkład własny gminy do Programu finansowany z rozdziału 85214)	618 524

Rozdział	Realizacja zadań	2021		2022		2023	
		Budżet gminy	Budżet państwa	Budżet gminy	Budżet państwa	Budżet gminy	Budżet państwa
85295	1 zatrudnienie i wydatki rzeczowe Noclegowni	423 398	X	463 690	X	531 440	X
	2 zatrudnienie i wydatki rzeczowe Ogrzewalni	134 218	X	126 120	X	156 659	X
	3 piecza zastępcza - placówki opiekuńczo-wychowawcze	585 930	X	707 193	X	878 844	X
	4 kwarantanna i izolacja	1 734	X	360	X	X	X
	5 Pomoc Ukrainie	X	X	23 431	X	X	X
	6 Dodatek osłonowy	X	X	X	2 423 706	X	X
85415	edukacyjna opieka wychowawcza poza OPS-em (pomoc materialna dla uczniów)	4 412	17 647	1 708	6 831	1 016	4 064
85501	świadczenie wychowawcze	5 800	37 670 126	66 479	15 410 990	X	X
85502	świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, zasiłki dla opiekunów, świadczenie „Za życiem”, składki na ubezpieczenia społeczne	240 903	14 435 346	254 656	14 543 881	403 295	16 203 429
85503	Karta Dużej Rodziny	X	415	X	2 573	X	3 172
85504	1 wspieranie rodziny - asystent rodziny	390 703	5 000	443 770	9 000	491 328	38 631
	2 Świadczenie „dobry start”	X	900	X	X	X	X
85508	piecza zastępcza - rodzinna	320 398	X	366 801	X	444 047	X
85513	ubezpieczenia zdrowotne przy świadczeniach rodzinnych	X	209 328	X	230 258	X	307 102
85595	Program Pomocy „Kutnowska Złota Rączka dla Seniora”	X	X	31 621	X	32 576	X
RAZEM		14 881 728	55 894 446	16 852 344	36 443 227	19 585 060	20 469 826
		70 776 174		53 295 571		40 054 886	

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie; kwiecień 2024 r.

14. Podsumowanie

W dobie postępujących tendencji starzenia się i zmian struktury demograficznej, grożących brakiem zastępowalności pokoleń, oraz w obliczu sytuacji poepidemicznej, redefiniującej dotychczasowe obszary życia, a także biorąc pod uwagę zaistniałe w 2022 r. dwa kryzysy, tj. kryzys uchodźczy i kryzys energetyczny, z których konsekwencjami również w 2023 r. przyszło się zmagać, polityka społeczna prowadzona w obrębie lokalnej społeczności staje się przestrzenią pełną wyzwań. Skuteczne wdrażanie polityki odpowiadającej na bieżące problemy społeczne, a zarazem uwzględniającej konieczność elastycznego planowania celów i ich ewaluacji, dokonywania zmian oraz przemodelowania wykorzystywanych metod – polega na odpowiednim zarządzaniu infrastrukturą, kadrami oraz nakładami finansowymi przeznaczonymi na zadania użyteczności publicznej z zakresu pomocy społecznej.

Minione lata naznaczone były dotkliwymi następstwami wynikającymi z epidemii. W 2022 r. zaś cały kraj dotknięty został równie poważnymi wyzwaniami w postaci konsekwencji napadu Rosji na Ukrainę, a tym samym – falą migracji na terytorium Polski obywateli Ukrainy, jak również destabilizacją na rynku energetycznym determinującą wzrost kosztów nośników energii. Rok 2023 zapisze się jako czas relatywnie spokojniejszy od poprzedzających go miesięcy. Jednakowoż wspomniane zjawiska o charakterze geopolitycznym poprzez implikowane przez siebie perturbacje generujące podniesienie cen energii oraz skok inflacji (według danych Głównego Urzędu Statystycznego inflacja średnioroczna w 2023 r. wyniosła 11,4%, dla porównania w 2022 r. – 14,4%, a w 2021 r. – 5,1%), jak również przez wymuszone reakcje przeciwdziałające negatywnym skutkom tychże okoliczności także w 2023 r. znamionowały konieczność podjęcia działań w obliczu napotykanych wyzwań.

Dane i statystyki za 2023 r. gromadzone w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Kutnie w sposób miarodajny przedstawiają skalę i zróżnicowanie problemów oraz strukturę borykających się z nimi grup społecznych. Tym samym pisane w oparciu o nie sprawozdania, przedkładane władzom samorządowym, ukazują zagadnienia z dziedziny pomocy społecznej i kształtujące się w jej obrębie zadania, z którymi społeczności przyjdzie się mierzyć.

Do najważniejszych wniosków z przeprowadzonej analizy należą:

1. odnotowanie tendencji zniżkowej w zakresie liczby rodzin objętych pomocą społeczną, przy jednoczesnej malejącej liczbie osób w tych rodzinach, a także spadek rzeczywistej liczby osób/rodzin objętych pomocą społeczną zarówno w formie pieniężnej, jak i niepieniężnej;

2. stanowienie przez osoby samotnie gospodarujące zdecydowanie najliczniejszej grupy świadczeniobiorców pomocy w ramach ustawy o pomocy społecznej;

3. zwiększenie się lub stabilizacja sumarycznej liczby osób korzystających ze wsparcia z powodu najczęściej występujących przyczyn: niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, bezrobocie, przy równoległym nakładaniu, wzajemnym oddziaływaniu na siebie różnych powodów, np. ubóstwo powiązane jest z bezrobociem, ciężką i długotrwałą chorobą czy niepełnosprawnością;

4. obowiązywanie zauważonej wcześniej zmiany kategorii powodów ubiegania się o pomoc - ze strukturalnych, globalnych, o charakterze makro (np. ubóstwo, bezrobocie) na jednostkowe, indywidualne, o charakterze mikro, uzależnione od stanu zdrowia (np. niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba);

5. zmniejszenie się wśród beneficjentów pomocy społecznej liczby rodzin posiadających jedno dziecko;

6. zdecydowane zwiększenie się liczby osób samotnych wśród populacji emerytów i rencistów, przy równoczesnym spadku liczby świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych przyznanych seniorom (osobom w wieku poprodukcyjnym);

7. zmniejszenie się wartości wskaźnika deprivacji lokalnej dla Kutna;

8. spadek liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej;

9. stabilizacja liczby osób korzystających z usług opiekuńczych, przy równoczesnym spadku liczby zrealizowanych usług;

10. ustabilizowanie się liczby osób przebywających w domach pomocy społecznej, przy jednoczesnym wzroście wydatków na to zadanie;

11. spadek wydatków na świadczenia rodzinne;

12. zwiększenie się wydatków na dodatki mieszkaniowe;

13. wzrost wydatków na działalność ośrodków wsparcia;

14. wzrost ogólnych wydatków na pomoc społeczną (Dział 852 - klasyfikacja budżetowa);

15. zapewnienie wsparcia w obliczu nieprzewidzianych kryzysów: uchodźczego i energetycznego;

16. uwarunkowana zmianami w realizacji świadczenia wychowawczego redukcja całłościowych wydatków w zestawieniu rok do roku (2023 r. wobec 2022 r.).

Fakt, że grupa mieszkańców Kutna starających się o pomoc społeczną ze strony Ośrodka zmalała, powinien jawić się jako korzystny prognostyk. Pomimo to warto mieć świadomość, iż to osoby tworzące tkankę miejską, które należy wspomagać w ułatwianiu im wydzwignięcia się z trudnych sytuacji życiowych m.in.: bezrobocia, niepełnosprawności czy ubóstwa.

Całościowy rozmiar świadczonej pomocy z racji kurczenia się liczby potrzebujących przybrał kształt zadowalający, nie może być jednak postrzegany w oderwaniu od nasilenia zbiegania się, skorelowania ze sobą przyczyn ubiegania się o pomoc.

Co prawda różnorodność powodów występowania o wsparcie nie uległa redukcji, to problematycznym staje się ich sprzężenie, pogłębiająca się współzależność. Szczególnie wrażliwe na terenie miasta Kutna ogniska przyczyn, jak chociażby niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, wystąpiły w 2023 r. z wyższym indeksem liczbowym niż rok wcześniej; z kolei bezrobocie albo też ubóstwo nie występują już z taką regularnością, jak w latach poprzednich. Dodatkowo poważnym wyzwaniem dla Kutna stało się splecenie powodów, ich współwystępowanie w wielu gospodarstwach domowych. Przyczyny, które można określić mianem strukturalnych: bezrobocie i połączone z nim ubóstwo, a szczególnie ich natężenie, sukcesywnie są eliminowane lub ograniczane, na co wydatnie wpływa polityka samorządowa Miasta Kutna. Skala zatrudnienia na lokalnym rynku może być stymulowana odpowiednią polityką gospodarczą miasta. Symptomatycznym probierzem pozytywnej tendencji dostrzegania tej interakcji jest całość działań skoncentrowana na poszerzaniu, rozwijaniu i promowaniu Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej – Podstrefy Kutno. Abstrahując od stosunkowo zamortyzowanej i względnie dobrej sytuacji na rynku pracy, trzeba podkreślić, że w 2023 r., podobnie jak w 2022 r., główną zmienną oddziaływającą na kondycję materialną mieszkańców Kutna był wzrost inflacji.

Sprzężenie przyczyn zapotrzebowania na pomoc ze strony Ośrodka, ich swoista interdependencja, współzależność jest czynnikiem potęgującym trudność w przeciwdziałaniu im, jak również neutralizowaniu i równoważeniu negatywnych skutków ich przejawów. Od kilku lat zauważalne jest przeniesienie akcentów kładzionych na powód zwracania się o pomoc. Z bardziej strukturalnych czy globalnych, jak ubóstwo czy bezrobocie, na jednostkowe, indywidualne, odwołujące się do - warunkowanej szczególnie przez wiek - kondycji zdrowotnej: niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba. Jest to połączone z największym odsetkiem osób samotnie gospodarujących wśród świadczeniobiorców, z coraz znaczącym udziałem osób starszych w społeczności lokalnej, z popytem na wyższej jakości usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz z bezwzględną koniecznością większej dostępności usług medycznych, w tym w szczególności geriatrycznych.

Potwierdzenia powyższych rozważań można doszukać się w danych za 2023 r. dotyczących struktury rodzin najczęściej korzystających ze środowiskowego i instytucjonalnego wsparcia kutnowskiego Ośrodka. W przeważającej mierze są to albo osoby prowadzące jedno- lub dwuosobowe gospodarstwa domowe: zwykle emeryci (przede wszystkim seniorzy) i renciści lub zasiłkobiorky stali bądź osoby niezaradne życiowo wspierane pomocą w postaci wyłącznie pracy socjalnej albo rodzic samotnie wychowujący dziecko.

Ważką kwestią w kontekście skali usługobiorców będących seniorami pozostaje rosnący z roku na rok ich udział w strukturze wiekowej ludności Kutna. Póki co z danych, którymi Ośrodek dysponuje, wynika, że w 2023 r. w odniesieniu do 2022 r. zaobserwowano niższą liczbę świadczeń kierowanych do seniorów, co może oznaczać mniejszą, choć i tak nie małą, skalę popytu na wsparcie w tej grupie wiekowej. Jednakowoż wskaźniki demograficzne alarmują, że mieszkańców Kutna może czekać depopulacja, czyli zmniejszenie liczby ludności, oraz dominacja ilościowa osób starszych, w dużej mierze samotnych, toteż trzeba wnikliwie przyglądać się tworzącym się tendencjom, albowiem za kilka lat Miasto Kutno może mieć do czynienia z rosnącym wymogiem zapewnienia opieki krótko- i długoterminowej oraz ze zwyżką wydatków socjalnych adresowanych do seniorów.

W najbliższej przyszłości, na skutek widocznych już w 2017 r., a potwierdzonych w latach 2018-2023, zmian odnoszących się zarówno do pokaźnej puli osób korzystających z pomocy

z racji niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby – a tym samym przy przypuszczalnie wysokim, i rosnącym ze względu na oczekiwaną i pożyteczną społecznie zmianę kryterium dochodowego kwalifikującego do nieodpłatnego korzystania z niektórych usług, popycie na usługi opiekuńcze finansowane przez miasto – jak i związanych ze wzrastającą grupą żyjących samotnie, Miasto Kutno może stanąć w obliczu konieczności zapewnienia takim osobom godnych warunków życiowych w placówkach stacjonarnych szczególnie do tego przeznaczonych, np. w domach pomocy społecznej. Z uwagi na potrzebę powstrzymania odpływu z rynku pracy osób w wieku produkcyjnym, które niejednokrotnie były do tego zmuszane z powodu obowiązku zajęcia się schorowanym rodzicem, wskazane jest rozważenie poszerzenia dostępności i różnorodności oferty usług opiekuńczych tak w środowisku (deinstytucjonalna pomoc), jak również w instytucjonalnych placówkach opieki. Jednymi z godnych rozważenia pomysłów są np.: rozwiązanie dotyczące stosowalności usług sąsiedzkich, koncept związany siecią opiekunów dziennych lub idea zakładów opiekuńczo-leczniczych, w których osoby przebywające miałyby kompetentną i całodobową pomoc.

W przypadku wsparcia środowiskowego na uwagę zasługuje wprowadzona do ustawy o pomocy społecznej z mocą obowiązującą od listopada 2023 r. uzupełniająca wobec usług opiekuńczych usługa sąsiedzka. Ta forma wsparcia może być świadczona w zakresie pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, prostej podstawowej opieki higieniczno-pielęgnacyjnej – czynności podstawowych, które nie wymagają specjalistycznego przygotowania, oraz, w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienia kontaktów z otoczeniem, a jednym z warunków określających osobę mogącą być wykonawcą tych usług jest – jak sama nazwa wskazuje – to, aby była to osoba zamieszkująca w okolicy osoby, na rzecz której są świadczone usługi sąsiedzkie. Innym, pochodzącym z domeny wsparcia deinstytucjonalnego, ciekawym, systemowym rozwiązaniem jest rozwinięcie – na kształt Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – sieci opiekunów dziennych dla starszych osób. Specjalnie przygotowane osoby, legitymujące się należytymi kompetencjami, mogłyby tworzyć sieć domowej opieki nad osobami starszymi, gwarantując im wysoką jakość pomocy, eliminując poprzez to niezbędność budowy zaplecza infrastrukturalnego.

Z kolei placówki zbliżone profilem do zakładów opiekuńczo-leczniczych byłyby kolejnym etapem wsparcia, znacznie bardziej zinstytucjonalizowanym i fachowym aniżeli pomoc rodziny czy sąsiadów, lecz jednocześnie stwarzałyby fazę przejściową, tymczasową, przed umieszczeniem osoby w domu pomocy społecznej.

Należy w tym miejscu podnieść, że odpowiedź na oczekiwania społeczne stanowią również organizowane w Centrum Seniora zajęcia joga dance. Tego typu warsztaty z pewnością przyczyniają się do polepszenia kondycji, w tym psychicznej, uczestników spotkań, których liczebność jest zmienna, gdyż na zajęcia uczęszcza grupa od 30 do 60 osób, które mogą się – rzecz oczywista – powtarzać.

Poza tym w okresie kwiecień-grudzień 2023 r. realizowany był Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, którego intencją było ogólnodostępne wsparcie dla osób niepełnosprawnych poprzez bezpłatną usługę asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej, mającą na celu zapewnienie pomocy uczestnikowi Programu w wykonywaniu codziennych czynności. Beneficjentami Programu były 92 osoby, którym usługi asystenckie zwiększyły szansę na funkcjonowanie w życiu społecznym w wymiarze, który dotychczas dla nich był, być może, niemożliwy lub trudno dostępny.

Obok osób samotnych i seniorów drugą znaczącą subpopulację beneficjentów usług kutnowskiego Ośrodka tworzą rodziny z jednym dzieckiem bądź z dziećmi. W 2023 r. w stosunku do 2022 r. nastąpił spadek liczby rodzin (pełnych lub niepełnych) z dziećmi objętych pomocą społeczną (formami pieniężną lub niepieniężną bądź pracą socjalną – określonymi w ustawie o pomocy społecznej), co przełożyło się na zmniejszenie udziału tej grupy w całości odbiorców form pomocy społecznej (liczbowo również malejącej rok

do roku): z 37% w 2022 r. do 31% w 2023 r.

Reasumując, na podstawie tego, co zostało przedstawione, trzeba stwierdzić, że Miasto Kutno prowadzi racjonalną politykę społeczną, a zarazem, jak zostało wcześniej udokumentowane, dynamiczną na tle pozostałych miast z grupy porównawczej; tym niemniej uzależnioną od posiadanych środków finansowych. Model wybranej i wdrażanej polityki zakreślony jest na gotowość rewidowania swych działań podyktowaną rzeczywistymi potrzebami i wyzwaniem w dziedzinie pomocy społecznej.

Jedną z ilustracji tej polityki może być założenie wspólnie przez Miasto Kutno i Powiat Kutnowski Samorządowej Spółdzielni Socjalnej. Co prawda jej powołanie i zarejestrowanie nastąpiło pod koniec 2020 r., jednakże w 2021 r. na dobre zaczęła swą działalność, a w 2022 i 2023 r. prężnie ją rozwinęła. Jako podmiotu ekonomii społecznej głównym celem spółdzielni jest aktywizacja mieszkańców zagrożonych wykluczeniem, w tym zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotnych, przebywających w mieszkaniach wspomaganych lub w noclegowni. Osoby, którym spółdzielnia pomogła odnaleźć się na rynku pracy, zajmują się choćby utrzymaniem obiektów na zrewitalizowanych terenach w centrum Kutna, w tym obsługą strefy płatnego parkowania, porządkowaniem terenów zielonych, usługami sprzątającymi lub wykonywaniem drobnych czynności naprawczych w domach kutnowskich seniorów w ramach Programu Pomocy „Kutnowska Złota Rączka dla Seniora”.

Sama realizacja Programu Pomocy „Kutnowska Złota Rączka dla Seniora”, scharakteryzowana wyżej, może uchodzić za widomy znak zaangażowania samorządu miejskiego w pole polityki senioralnej. Dzięki bezpłatnemu wsparciu przy drobnych naprawach kutnowscy seniorzy, niejednokrotnie prowadzący samodzielne gospodarstwo domowe z dala od rodziny, nie są zmuszeni do poszukiwania usług na rynku komercyjnym, co wydatnie przyczynia się do bezpieczeństwa i jakości ich życia, a co nie bez znaczenia – również nie nadweręża ich finansów.

Jako kolejne świadectwo realnego wsparcia ze strony samorządu domeny pomocy społecznej, a przede wszystkim osób w wieku poprodukcyjnym, może zostać potraktowana działalność Rady Seniorów Miasta Kutno. Rada stanowi ciało mające charakter konsultacyjno-doradczo-inicjatywny, opiniując np. projekty obejmujące swym działaniem grupy senioralne lub projekty dokumentów o strategicznym znaczeniu dla Miasta Kutno.

W miejską politykę prowadzoną na rzecz seniorów wpisuje się też organizowane rokrocznie święto seniorów, czyli Kutnowskie Dni Seniora. W 2023 r. przypadające na przełomie lata i jesieni, jak zawsze, zgromadziły wielu miłośników zróżnicowanych atrakcji przeznaczonych dla najstarszych mieszkańców Kutna

Za kolejny element dopełniający spektrum inicjatyw w wymiarze polityki senioralnej może uchodzić realizacja dwóch, omówionych wcześniej, Programów: „Asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej” oraz „Korpus Wsparcia Seniorów”, które łącznie przysłużyły się do poprawy i podniesienia jakości życia wielu mieszkańców Kutna.

Polityka społeczna może być widziana także w swej odślonie prorodzinnej. Egzemplifikacją urzeczywistniania przez Miasto Kutno troski o kutnowskie rodziny jest zapewne, omówiona uprzednio, kontynuacja realizacji programu Kutnowska Karta Dużej Rodziny. Następnym przykładem jest cykliczny projekt promocji wewnętrznej miasta – „Różana Rodzina”, skierowany do dzieci urodzonych, a co najważniejsze – zameldowanych w Kutnie, do których podczas uroczystej gali trafiają okazjonalne wyprawki.

Swój nowym jest Program pn. „Kutnowska Karta Mieszkańca”, którego zinstytucjonalizowanie znalazło swój wyraz w uchwale Rady Miasta pod koniec 2022 r., lecz którego wprowadzenie nastąpiło 6 grudnia 2023 r. Tego typu rozwiązanie jako system zniżek i bonusów ma na celu przede wszystkim poprawę dostępności mieszkańców Kutna na preferencyjnych warunkach do usług instytucji publicznych, finansowanych przez Miasto Kutno, np. do instytucji kultury, aquaparku czy transportu miejskiego.

Dokonaniem polityki społecznej jako całokształtowi przedsięwzięć podejmowanych na rzecz podniesienia jakości życia mieszkańców słuszenie przydaje się wagi w obszarze

szeroko pojętej obywatelskości. Rozpatrywana pod kątem stwarzania warunków sprzyjających inkluzji społecznej działalność samorządu lokalnego odzwierciedlała się w 2023 r. m.in. w zorganizowaniu i przeprowadzeniu już po raz drugi, skierowanego do grup mieszkańców Kutna i organizacji pozarządowych, Lokalnego Programu Mikrograntów: „MIKROGRANTY W KUTNIE 2023”. Koncepcje i projekty realizowane w ramach konkursu obejmowały również inicjatywy z zakresu ochrony i promocji zdrowia oraz profilaktyki uzależnień.

Inny przejaw aktywności Miasta Kutno w aspekcie kształtowania kapitału obywatelskiego i budowania wspólnoty lokalnej stanowi organizacja Dnia Wolontariusza jako wydarzenia promującego ideę wolontariatu. Podczas uroczystej gali wręczono wyróżnienia dla kutnowskich wolontariuszy zaangażowanych w różne dziedziny życia społecznego.

Na polu zacieśniania współpracy na linii samorząd – mieszkańcy niepodobna nie wspomnieć o najbardziej znaczącej w tym kontekście inicjatywie, jaką niewątpliwie jest Kutnowski Budżet Obywatelski, w tym możliwość opracowania i głosowania na projekty związane z szeroko pojętą pomocą społeczną. Z grona wybranych do realizacji w 2023 r. zamysłów wpisujących się w ramy pomocy społecznej można przywołać chociażby projekt „Przyjazna przestrzeń dla dzieci na Wenecji – rekreacja przy wiadukcie. Inicjatywa, poprzez zwiększenie różnorodności urządzeń służących dzieciom do zabawy oraz urządzeń w obrębie kompleksu sportowego, ma na celu zapewnienie miejsca służącego do bezpiecznej i aktywnej zabawy dla dzieci i młodzieży, pełniącego przy tym funkcję integracyjną względem środowiska lokalnego.

Warto jeszcze w tym miejscu nadmienić o omawianych wcześniej I Forum Polityki Społecznej – Kutno 2023, zatytułowanym „Wyzwania dla miejskiej polityki społecznej – Kutno 2023-2027” oraz o podjęciu prac nad opracowaniem „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Kutna 2030”. Oba przedsięwzięcia stanowią ważne komponenty tworzące horyzont tyleż działań, co refleksji, problematyzując kondycję i prognozę systemu pomocy społecznej Miasta Kutno.

Przedstawione w niniejszej Informacji dane uprawniają do skonstatowania, że – pomimo nadzwyczajnych okoliczności wpływających z kryzysu uchodźczego oraz energetycznego i powiązanego z nim skokowego wzrostu inflacji – Miasto Kutno stworzyło spójny i kompleksowy system pomocy społecznej oferujący podopiecznym rozmaity zakres wsparcia finansowego, rzeczowego i instytucjonalnego. Potrzeby społeczne mieszkańców na bieżąco są monitorowane i aktualizowane zgodnie z obowiązującymi standardami i instrumentami pomocy społecznej, aby stale diagnozować sytuację społeczną, przyczyniać się do rozwiązywania zaistniałych problemów oraz skutecznie przeciwdziałać negatywnym skutkom patologii społecznych. W miarę możliwości katalog form wsparcia jest poszerzany w celu efektywnego i jakościowo optymalnego świadczenia pomocy społecznej.

15. Rekomendacje

Uwzględniając powyższą analizę i wnioski z niej płynące, jak również przykładając stosowną wagę do rosnącego znaczenia pomocy społecznej w życiu społeczności Kutna, można sformułować następujące rekomendacje:

1. rozważenie wdrożenia innowacyjnych narzędzi wsparcia polegających na zapewnieniu dziennej opieki nad osobami starszymi;

2. rozwój działań pomocowych i rehabilitacyjnych oraz placówek wsparcia dziennego, a także mieszkań wspomaganych i treningowych;

3. pozyskiwanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na realizację programów związanych z pomocą społeczną;

4. prowadzenie działań mających na celu poprawę sytuacji osób pozbawionych schronienia i znajdujących się w kryzysie bezdomności;

5. zmiana lokalizacji ogrzewalni na lokal o większym metrażu – ze względu na potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa zarówno opiekunom pełniącym całodobowo dyżury, jak i osobom przebywającym w placówce, a także z uwagi na potrzebę zapewnienia komfortu higienicznego pracownikom i opiekunom;

6. modernizacja Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kutnie, w tym adaptacja pomieszczeń po Dziennym Domu Pomocy Społecznej z przeznaczeniem na inne zadania;

7. wdrażanie nowych form pomocy seniorom, jak np. "Program Kutnowska Złota Rączka dla Seniora 60+", kluby seniora, a także animowanie międzygeneracyjnej integracji społecznej, zacieśniającej więzi między wieloma pokoleniami mieszkańców Kutna;

8. kontynuacja i pogłębianie współpracy pomiędzy instytucjami pomocy społecznej i organizacjami pozarządowymi;

9. koordynowanie projektów w polu pomocy społecznej, wykorzystywanie w zarządzaniu dobrych praktyk oraz ewaluowanie wyników zarówno wprowadzanych programów, jak i bieżącej pracy.

Sporządził:
Michał Bielecki

***/-/ Grzegorz Chojnacki
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kutnie***